

Lidové
tance
z Čech,
Moravy
a Slezska

VIII.

Valašsko

LIDOVĚ TANCE Z ČECH, MORAVY A SLEZSKA
DÍL VIII.

V A L A Š S K O

POPISY *TANCŮ*
ke stejnojmenné videokazetě

Zpracovala:
Zdenka Jelínková

STRÁŽNICE 1994

Vydal Ústav lidové kultury ve Strážnici ve spolupráci
s Informačním a poradenským střediskem pro místní
kulturu, pracovištěm ARTAMA v Praze

Tato publikace obsahuje popisy vybraných tanců z území celého Valašska, zaznamenaných v podání lidových interpretů a členu valašských souborů a skupin lidových písní a tanců na videokazetu, která vychází jako VIII. díl naučného a dokumentárního programu Lidové tance z Čech, Moravy a Slezska, který obsáhne území České republiky v těchto dílech: I. Západní Čechy, II. Jižní Čechy, III. Východní Čechy. IV. Střední Čechy, V. Horácko a Dražanská vysočina, VI. Haná a Brněnsko, VII. Moravské Slovácko, VIII. Valašsko, IX. Lašsko a X. Slezsko.

Valašsko je hornatý kraj ve východní části České republiky, na hranici se Slovenskou republikou, kolem měst Vsetína ve středě, Valašského Meziříčí, Rožnova pod Radhoštěm a Frenštátu pod Radhoštěm na severu, Zlína, Vizovic a Valašských Klobouk na jihu. Sousedí s národopisnými oblastmi Lašským a Slezskem na severu. Hanou na západě a Moravským Slováckem na jihu. Lidová kultura Valašska je ve svém základě kulturou pasteveckou a má mnoho návazností k ostatním pasteveckým kulturám horského masivu Karpat.

Na videokazetě jsou v tancích zachyceny všechny podoblasti Valašska. Je to Frenštátsko, Rožnovsko a Valašsko-meziričsko na severním Valašsku, Vsacko horní, střední a dolní s Vizovickým a Zlínskem na Valašsku středním, zde také se samostatnou obcí Rusavou, která vznikla v 16. století osazením odbojných obyvatel ze Vsacka v Hostýnských horách. Jižní Valašsko je zastoupeno Valašskoklobouckem.

Při výběru tanců byla kladena především váha na tance točivé, které patří k nejstarším párovým tancům na Valašsku. Jak napovídá nejčastější pojmenování tohoto tance na severním a středním Valašsku, kde se tento taneční druh vyskytuje pod názvem vaľaský nebo vaľaská, (tance A.5, B.10, B.11 a B.12) souvisel bezprostředně s valašsko-pastýřskou kulturou. Spolu s odzvěkem a jeho variantem obuškovým (tance oddílu D.) patřil až do poloviny 19. století k zábavám i reprezentaci pastevců za doprovodu dud a píšťal nebo houslí a malého cimbálu. Na středním a jižním Vsacku a na Vizovicku se souběžně s názvem vaľaská objevuje název točená (podle pohybového rázu), zde tanec B.18. Na Valašskokloboucku, kde tanec doprovázela malá hudecká muzika, se setkáváme výhradně s názvem točená (tance C.1, C.2 a C.3).

Vaľaské a točené se vyznačují velkým písňovým bohatstvím (na severu jsou to písně v taktu 3/4, jinde na Valašsku v taktu 2/4). Přednes tanečních písní se spojuje s rytmickým pohybovým projevem dvojic. Nejvýznamnější taneční figurou je společné víření dvojice na místě kolem společné osy charakteristickým krokem, kterým se jednotlivé druhy točivých tanců od

sebe liší. Rovněž tak tempo není všude stejné. Čím více k jihu, tím je tempo živější, avšak i tu je u některých starších druhů tempo volnější (gúlaná, B. 17). Druhou charakteristickou figurou je samostatný taneční projev tanečníka a tanečnice (dívka se otáčí na místě nebo po kruhu a tanečník pak ji sleduje s vlastním pohybovým projevem). Některé druhy točivých tanců byly zasaženy jinými vlivy, jako např. hanácka v Vizovicka (H.22) ve 3/4 taktu. Podobně jako severovalašský valaský, nazývaný podle L. Janáčka starodávný, má i hanácká polonézovou část s procházkou dvojic, podobně jako ve Slezsku tanec a povulny.

Většinu ostatních tanců našeho výběru tvoří tzv. tance figurální, tančené na jedinou taneční píseň, s pevnou vazbou jednotlivých tanečních figur na hudební motivy písně. Jsou to vesměs tance mladšího původu, které se začaly šířit na Valašsko až po třicátých letech nebo dokonce až ve druhé polovině minulého století.

Kromě rozličných specifických pohybu a figur (např. stylizace práce řemeslníku, ale i celá řada dalších pohybu) jsou v nich zastoupeny všechny běžné kroky kolových tanců (polkový, třásákový, valčíkový, sousedské, mazurkový, ale i obkročákový dokonce v několika podobě, např. v povalaštěném šviháku nebo šlapáku či hopkaném), které na Valašsko pronikaly jednak z Čech, jednak ze Slezska a Polska.

Počet těchto tanců dosahuje v některých částech Valašska několika desítek, někdy i více jak sto (Frenštátsko), směrem k jihu jich ubývá.

Co do výběru tanečních kroků a prvku tvoří několik pohybových skupin, co do námětů tvoří více tématických okruhů, některé druhy jsou vyhraněné i z hlediska regionálního. Na severním a středním Valašsku např. je to (podobně jako na sousedním Lašsku a dokonce i ve Slezsku) tanec požehnaný (trojicová forma, A.10. A.11 a A.12), pilky (A.8). šubry (A.9) a sviňák (dvojicové formy), ale i ruská polka (A.15) a husár (A.13). Rovněž tak jsou zhusta zastoupeny i nejrůznější druhy křížáku (B.19, B.13), kožuchů (A.3) a četné tance řadové - zbojnický (B.5), kozulenka a hulán, vlastně kalamajka a hulán (B.8) a jiné. Domácím tancem figurálním s náznakem odzemkové figury tanečníka je i Černá vlna (B.3). Konečně je tu řada tanců kolového rázu, jako je rusavský raubčíček (nazvaný podle písně, B.16), tančený měkkým rusavským třásákem. prokládaným v pravidelných intervalech pohyby volné nohy. Mnohé z figurálních tanců jsou obecně rozšířeny po celém území České republiky, avšak všude mají vyhraněný ráz, jako je lomu u šotyšek (B.2, B.21).

Četné figurální tance vznikly z hudební předlohy točivých tanců, někdy i jejich pohybovým přetavením (konopě v Jasenné -

B. 19, stodolenka ve Velkých Karlovicích - B.4, zbojnický v Novém Hrozenkově - B.5, zatačaná v Rožnově - A.6). V některých tancích figurálních se tají konečně i další staré taneční tvary a formy (např. zajíček z Nového Hrozenkova, B.6, který vznikl na hudební i pohybové osnově slámkových tanců, spojených s přeskokováním překřížených slámek). A nutno se zmínit ještě o tancích obratnosti a zvláštní dovednosti. V našem výběru tento druh zastupuje šindelový z Hutiska (A.14) s přeskokováním a podvlékáním šindele.

K tancům se na Valašsku většinou zpívalo, a to nejen k točivým, ale ke všem figurálním tancům s textem. Tanec, hudba a básnický text zde tvořily jednotu, logický celek. Text písne totiž zhusta navozoval i taneční atmosféru, ať už emotivně nebo tématicky. Pro lidového tanečníka jediné tanec v podání všech tří složek teprve nabýval pravého smyslu a poskytoval mu plný prožitek. U tanců kolektivních (trojicových, v kruhu, v křížovém postavení nebo v řadách) stejně jako u tanců točivých byl zpěv projevem družnosti a společné zábavy.

Tance popisujeme jednoduše, bez uvádění všech podrobností. Zvláště u točivých tančil podáváme jen rámcový popis. Mužské tance odzemek a obuškový (oddíl D.), které doplňují obraz valašských tanců, nepopisujeme vůbec pro přílišnou obšírnost. Hlavním vodítkem při nácviku všech tanců bude spolu s naším materiálem obraz na videokazetě.

Tance jsou v této publikaci uváděny pod stejným alfabeticke-číselným označením jako na videokazetě. V závorce pod názvem je uveden čas začátku tance na videokazetě od počátku programu, a to v pořadí hodina - minuta - sekunda. Letopočty, uvedené v závorkách za jmény interpretu, označují rok jejich narození.

Jednotlivé tance doprovázejí muziky v typickém nástrojovém obsazení: muzika gajdošská (D.5), hudecká (B.12) a cimbálová (ve všech ostatních případech).

Péče byla věnována i krojovému vybavení, variantám oblečení v některých lokalitách (Valašské Klobouky - C.1, C.3, C.4 první provedení, C.5, Nedašov - C.2, Rožnov - A.5 až A.11, Lukov a Kašava - B.22, C.4 druhé provedení) a celkové úpravnosti.

Zdenka Jelínková

Brno, 28. října 1992

A. SEVERNÍ VALAŠSKO

A. 1 TKALČOVSKÝ Z TROJANOVIC

(Dyž sem šel do Frenštata)

(0:00.57)

Jedna noha natahně a druhá se skrčí.
osnova se roztahně, člunek se tam strčí.

Tančí dvojice smíšené v kolovém držení zavřeném, CH levým.
D pravým bokem do kruhu.

1.-8. takt: polka po kruhu, CH vykročí levou, D pravou nohou.

9. takt: dvojice se zastaví čelem proti sobě, pustí se a CH

přeskakuje z nohy na nohu s pokrčováním druhé nohy
přednožmo a s potlesky pod pokrčeným kolenem
("podhazuje člunek"); rytmus přeskoku:

První osmina: přeskok na pravou nohu. levá skrčí
přednožmo, potlesk pod pokrčeným kolenem.

Druhá osmina: totéž na opačnou nohu.

Třetí osmina: jako první.

Čtvrtá osmina: výdrž ve stoji na pravé noze, levá skrčena
přednožmo, ruce spojeny dlaněmi pod kolenem.

D ve stejném rytmu "souká" pravou rukou, prsty lehce
sevěny:

První osmina: shora zprava šikmo vlevo dolů.

Druhá osmina: shora zleva šikmo vpravo dolů.

Třetí osmina: shora zprava šikmo dolů.

Čtvrtá osmina: výdrž (pravá ruka asi ve výši pasu).

10. takt: jako 9. takt, ale CH začíná opačnou nohou.

D "souká" opět pravou rukou, ale začíná zleva shora šikmo
vpravo dolů.

11. - 12. takt: zátočka závěsem za pravé lokty 4mi kroky jednou kolem, vykročí pravá noha.

9. - 10. takt se opakuje.

11. - 12. takt se opakuje, ale za levé lokty a vykročí levá noha.

Poznámka k provedení: "Soukání" dívky v 9. - 10. taktu se provádí buď jen stále pravou rukou, jak je popsáno. Nebo s výměnou ruky v 10. taktu. Začíná tedy levá zleva shora pohybem směrem šikmo vpravo dolů atd.

Tančili: Jana Šamánková (1944) a Matěj Dravecký (1943). Hrála muzika souboru Sedmikvítek z Frenštátu pod Radhoštěm ve složení: primáška Dana Solaříková (1973), obligátní housle Stanislav Blažek (1965) a Svatopluk Šmahlík (1969), housle kontry Vítězslav Navrátil (1967), kontrabas Vojtěch Stríž (1937) a cimbál Gabriela Pochylá (1970).

A.2 KOHUT Z TROJANOVIC
(Spadla do jamy)
(0:01.51)

/: Spadla do bečky hoře botečky. :/

/!: co zme se jí nahledali :/ mezi kopečky. :/

Tančí dvojice smíšené po kruhu čelem proti sobě, CH levým, D pravým bokem do středu. Ruce v bok.

1. - 2. takt: závěsem za pravé lokty zátočka třemi kroky o půl kola vpravo, vykročí pravá noha. Na druhou dobu 2. taktu přisun levé nohy k pravé do stoje spojného.

3. - 4. takt = 1. - 2. taktu, ale opačně a za levé lokty, vykročí levá noha.

1. - 4. takt se opakuje.

5. - 10. takt: dvojice postupuje vpřed po kruhu (D couvá) těmito kroky:

CH (ruce v bok):

5. takt - 1. osmina: odrazem snožmo skok mírně vpřed do stoje roznožného,
2. osmina: skokem mírně vpřed do stoje spojného,
3. - 4. osmina jako 1. - 2. osmina.
6. takt - 1. osmina: odrazem snožmo skok mírně vpřed do stoje roznožného.
2. osmina: skokem mírně vpřed do stoje spojného,
3. - 4. osmina: dva poskoky snožmo mírně vpřed.
7. - 8. takt = 5. - 6. taktu.
9. takt: dva poskoky:
1. čtvrt': odrazem snožmo mírně vpřed do stoje roznožného.
2. čtvrt': skokem mírně vpřed do stoje spojného.
10. takt: tři poskoky snožné mírně vpřed. Rytmus:

D (ruce v bok):

5. takt: dva vypérované stopové kroky vzad, vykročí pravá,
6. takt: čtyři drobné krůčky vzad, vykročí pravá,
7. - 8. takt = 1. - 4. taktu,
9. takt jako 5. takt,
10. takt: 1. - 2. osmina: dva drobné krůčky vzad. začíná pravá,
3. osmina: přísunem pravé stoj spojný,
4. osmina: výdrž ve stoji spojném.
5. - 10. takt se opakuje.
- D ustupuje po celou dobu nazad, CH za ní mírně postupuje vpřed.

Tančili: Matěj Dravecký (1943) a Jana Šamánková (1944). Hrála muzika souboru Sedmikvítek z Frenštátu pod Radhoštěm ve složení jako v A. 1.

A.3 KOŽUCH Z TROJANOVIC

(Já mám nový kožuch)

(0:04.17)

Křižáková forma

Volně

Já mám no-vy kožuch, ku-pil sem ho na dluh
a já v tym ko-žu-chu půj-du za
dě-vu-chu.

Tančí čtyři trojice (v každé uprostřed CH a po stranách DD) v postavení do čtverce, čelem dovnitř. Trojice se drží za vnitřní paže v připažení. Vnější paže dívek v bok.

1. - 2. takt: první a třetí trojice jde třemi kroky vpřed k sobě. na každou dobu jeden krok. Vykročí pravá noha.
Na druhou dobu 2. taktu přinoží levá noha k pravé. Trojice Se sobě navzájem pokloní.
Druhá a čtvrtá trojice stojí na svých místech.
3. - 4. takt: první a třetí trojice jde třemi kroky vzad (couvavě).
Vykročí levá noha.
Na druhou dobu 4. taktu přinoží pravou nohu a vzájemně se pokloní. Druhá a čtvrtá trojice stojí na svých místech.
5. - 8. takt: totéž jako v 1. - 4. taktu, ale nyní tančí trojice druhá a čtvrtá a první a třetí trojice stojí na svých místech.
9. - 16. takt = 1. - 8. taktu.

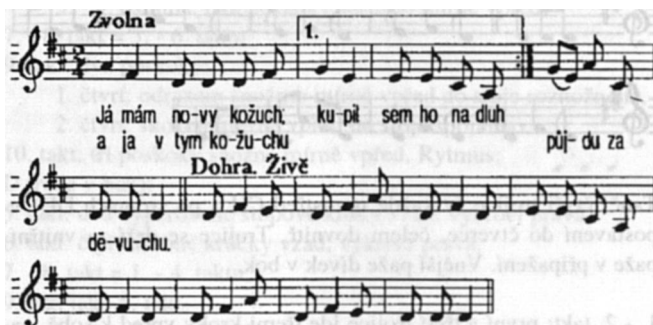
Dohra.

1. - 8. takt: Jednotlivé trojice utvoří vázané kroužky: CH uchopí obě DD zezadu kolem pasu, DD se uchopí s CH i mezi sebou vzadu křížem. V tomto postavení a držení tančí polku. Vykročí pravou nohou. Kroužky se otáčejí doprava a současně postupují po obvodu kruhu proti směru hodin, ručiček směrem k místu, kde stála sousední trojice, a lak stále dokola až na protější místa. Levá noha při tanci kříží vpředu.
9. - 16. takt: trojice pokračují polkou na svá původní místa.

Tančili: Petr Šamánek (1969), Lucie Štochlová (1975) a Anna Dravecká (1976); Pavel Kutěj (1973), Markéta Ondryášová (1974) a Markéta Zrůbková (1976); Matěj Dravecký

(1943), Jana Šamánková (1944) a Lenka Kutáčová (1973), Vladislav Halamiček (1971), Lenka Bogárová (1975) a Daniela Lapčíková (1975). Hrála muzika souboru Sedmikvítek z Frenštátu pod Radhoštěm ve složení jako v A.1.

Řadová forma (0:07.47)

Tančí trojice v řadách proti sobě CH uprostřed a po každé straně D. Trojice se drží za vnitřní ruce v připázení, krajní ruce v bok.

1. - 2. takt: řady jdou třemi kroky vpřed, vykročí pravá noha.
Na druhou dobu 2. taktu přinoží levou nohu a současně se vzájemně pokloní (hlavou).
3. - 4. takt: řady jdou třemi kroky vzad. vykročí levá noha.
Na druhou dobu 4. taktu přinoží pravou nohu a současně se pokloní.
5. - 8. takt = 1. - 4. taktu.
9. - 10. takt: trojice se pustí, CH se zavěsí s pravou D za pravé lokty a zatočí se s ní čtyřmi běhovými kroky jednou kolem.
Druhá D stojí, ruce v bok. Vykročí pravá noha.
11. - 12. takt: jako v 9. - 10. taktu, ale nyní se CH zatočí s levou D za levé lokty. Pravá D stojí.
13. - 14. takt = 9. - 10. taktu,
15. - 16. takt = 11. - 12. taktu.
Skončí v čelném postavení.

Tančili a hráli titíž, jako v křížákové formě.

A.4 HOLĚŠOVSKÁ MAZURKA Z TROJANOVIC (0:09.50)

Tančí dvojice smíšené po kruhu v kolovém držení polootevřeném, CH zády do středu.

1. takt: dvojice postoupí jedním mazurkovým krokem vpřed po kruhu:
první doba: důrazný krok vnější nohou vpřed s mírným podupem,
druhá doba: malý krok vnitřní nohou vpřed,
třetí doba: poskok na vnitřní noze, vnější pokrčena přednožmo (chodidlo vodorovně se zemí asi 20 cm nad zemí).
2. - 3. takt = 1. taktu. Celkem tři mazurkové kroky vpřed.
4. takt: D přeběhne třemi obyčejnými krůčky pravou, levou, pravou nohou předem na levou stranu CH. Otočí se při tom o 360° vlevo. CH přešlapuje třemi kroky na místě levou, pravou, levou nohou. Pravicí pomáhá D při přecházení a uhýbá poněkud tělem. D po přeběhnutí položí pravici přes jeho levé rameno. Oba se opět uchopí volnými pažemi do polootevřeného držení.
5. - 7. takt: tři mazurkové kroky vpřed vnějšíma nohama (CH pravou, D levou).
8. takt = 4. taktu, ale obráceně: D přeběhne třemi kroky před CH zpět do původního postavení. Otočí se při tom o 360° doprava.
9. - 16. takt: dvojice tančí valčík - sousedskou po kruhu v kolovém držení zavřeném.

Tančili: Matěj Dravecký (1943) a Jana Šamánková (1944). Hrála muzika souboru Sedmikvítek z Frenštátu po Radhoštěm ve složení jako v A. I.

A.5 VAĽASKÝ Z ROŽNOVA POD RADHOŠTĚM
(0:11.52)

1. píseň

Pa-se va-lach ov-ce na ze-le-něj lů-ce, na lů-ce
ze-le-něj, va-la-ška dro-bné ry-by ne-se, smě-je sa,
až sa ce-lá tře-se, že bu-de jest ry-bič-ky,
aj, ze stu-de-něj vo-di-čky,

2. píseň

Ho-ře-la lip-ka, ho-ře-la, pod nů má mi-lá se-dě-la,
/ pa-nen-ka /
is-kér-ky na nů pa-da-ly, všeci mládenci pla-ka-li.

Ten jeden plakal nejvíce,
kúpil jí nové střevíce,
sřevičky pěkné červené,
mašličky na nich zelené.

3. píseň (Zásmažka. Dohrávka.)

Živě
Nám, nám jako nám, nám se ši-je do-lo-mán, no-ha-vi-čky.
A dě-vča-la ne-ma-jú,
o-ny so-bě ču-ra-jú, na stře-vi-čky.
Dohrávka. (2x) 1. 2.

Tančí jedna nebo více dvojic smíšených. Obvykle začíná pouze jedna dvojice. Tanečník se postaví před muziku, poručí si tanec a zazpívá taneční píseň. Hudba doprovází zpěváka, pokud zpívá. Pak opakuje nápěv k tanci jednou. Tanečník při zpěvu gestikuluje pažemi, dupá, tleská.

Někdy tanečník pouze začne zpíval první taneční píseň a po několika taktech již dá hudbě znamení, aby pokračovala ve hře a on začíná tančit. Pohledem, zadupáním nebo gestem vyzve k tanci svoji tanečnici, stojící opodál.

1. píseň (Pase valach ovce)

1. - 4. takt: za zpěvu písně se tanečník v mírném stoji rozkročmo čelem k hudbě v rytmu písně pohupuje, tleskne do dlaní a zadupe. Tanečnice, ruce v bok, jej pozoruje a chystá se k tanci.

5. - 8. takt: (rep. 1. - 4. taktu): hudba doprovází tanec.

Tanečnice se přitáčí k tanečníkovi krokem "o patě" (viz společné víření dvojice). Na první dobu taktu nakročí vpřed na pravou patu, špice kolmo zdvižena, mírně se nadnese vpřed (levá noha na celém chodidle vzadu se mírně posune), váha těla se však znovu přenesse na zadní (levou nohu). Na druhou a třetí dobu taktu se tanečnice otočí dvěma kroky obkročáku houpavého jednou kolem. Začíná pravá noha. Tímto krokem "o patě" postoupí mírně vpřed. Takto i v dalších taktech.

Tanečník se připojí k tanečnici a sleduje ji stejným krokem "o patě", vykročí také pravou nohou vpřed, ale bez otáčení. První doba je stejná jako u tanečnice. Ve druhé a třetí době postoupí vpřed dvěma kroky pravou a levou nohou. V první době každého taktu vždy tleskne pravou dlaní do levé.

9. - 16. takt: víření dvojice na místě krokem "o patě" v postavení pravými boky k sobě. CH drží D oběma rukama kolem těla. Djej uchopí ze stran za ramena.

V každém taktu se otočí dvojice vpravo jedním krokem "o patě" na místě asi o 180°. Oba vykročí pravou (vnitřní nohou). Krok je stejný jako v 5. - 8. taktu, jenže se provádí po obvodu kroužku vpravo vpřed mezi oběma tanečníky. V posledním (16. taktu) se tímto krokem dvojice přetočí k sobě levými boky, aniž by se pustila.

17. - 24. takt (rep. 9. - 16. taktu): víření krokem "o patě" doleva; vykračuje levá (nyní rovněž vnitřní) noha.

Posledním krokem "o patě" dvojice ukončí víření a zastaví se.

2. píseň (Hořela lipka, hořela).

1. - 4. takt: tanečnice se otáčí před tanečníkem krokem "o patě" vpřed po kruhu (jako v 1. písni). On za ní postupuje rovněž vpřed krokem "o patě" (bez otáčení). Na začátku každého taktu potlesk pravou dlaní do levé.
5. - 8. takt: dvojice víří krokem "o patě" (v každém taktu jeden krok) na místě v postavení pravými boky u sebe. Vykračuje pravá (vnitřní) noha. Posledním krokem se otočí dvojice levými boky k sobě.
9. - 12. takt (rep. 5. - 8. taktu): víření krokem "o patě" doleva. Vykračuje levá (nyní rovněž vnitřní) noha. Posledním krokem "o patě" dvojice ukončí víření a zastaví se.

3. píseň (Nám, nám, jako nám) - Zásmažka

Vaľaský končí dvoučtvrťovou "zásmažkou" a dohrávkou.

Tanečník zanotí píseň Nám, nám, jako nám. Hudba ji ihned podchytne. Dvojice současně tančí: v postavení čelem proti sobě (tanečník levým, tanečnice pravým bokem do kruhu), uchopí se za pravé ruce, spojené někdy bílým kapesníkem. Tanečník postupuje vpřed drobnými, nízkými poskočnými krůčky (dva v taktu). Vykročí levou nohou. Levicí volně gestikuluje v pokrčení vzpažmo. Tanečnice se podtáčí pod spojenými pravicemi vpravo kroky houpavého obkročáku (dva v taktu), vykročí pravou nohou. Takto tančí asi po dobu prvních šesti taktů (někdy s repeticí po dobu dvanácti taktu).

Ve druhé polovině písně se uchopí dvojice ke kolovému tanci "v objetí", a tančí až do konce písně "švihák" - obkročák houpavý buď skoro na místě nebo s postupem vpřed po kruhu. Dvojice se otáčí doprava. On vykročí levou a ona pravou nohou. Posledním krokem se zastaví.

Po "zásmažce" následuje ještě v délce šestnácti taktů polková dohrávka. Dvojice se uchopí jako na polku a tančí živou hladkou polku doleva. Aby se změna směru otáčení provedla jistě, tanečník při prvním polkovém kroku dohrávky silně vydupne výkročnou (levou) nohou. Tanečník může při polce místo polkového kroku libovolně (obvykle ve čtvrtém, osmém atd. taktu) třikrát zadupat v rytmu

Pokud mu stačí síly, může v závěru polky ještě tanečnici vyzvednout (poslední takt).

Vaľaský patří k tancům točivým. Písně k němu jsou ve 3/4 taktu (s výjimkou zásmažky s dohrávkou).

Tanec má tři hlavní části: předzpěv taneční písně s doprovodnými pohyby. Individuální projev tanečníka a tanečnice a společné víření kolem společné osy krokem, nazývaným podlé

charakteristického provedení "o patě". Rytmus je polonézový. Tančí se buď sólově nebo s přizváním dalších páru. Zpívá se obvykle jen na začátku. Mnohdy tanečník zanotí jen část písně a dále už pokračuje hudba. Stejně tak tomu je při zasmažce. Mnohdy si tanečník pouze poručí tanec vhozením "do cimbálu" a zvoláním: "Vaľaský!" Hudba pak už sama hrála určitý sled písní k vaľaskému, včetně zasmažky s dohrávkou.

Tančili: Václav Bradáč (1929) a Františka Bradáčová (1934).

Hrála muzika souboru Radhošť z Rožnova pod Radhoštěm ve složení primáš Jaromír Štrunc (1932), housle terc Jan Coufal (1948) a Vladimír Štrunc ml. (1964), housle kontr Vladimír Štrunc st. (1929), klarinet Jaromír Cáb (1953), kontrabas Martin Bařina (1963) a cimbál Libuše Kramerová (1950).

A.6 ZATÁČANÝ Z ROŽNOVA POD RADHOŠTĚM
(0:16.40)

I.

Tempo polonaisy

Za-lan-cuj ně, mo-ja naj-mi-lej - ší, za-tá - ča - ný
jak ti svě - či vě-ne-ček ze-le-ný

a já sa po-di - vu vě-ne-ček ze-le-ný na hla vě.

II.

Zá-hon pe-tr - že-le, zá-hon ci - bu-le, nic ti, mo-ja mi-lá,
Zá-hon pe-tr - že-le, zá-hon ci - bu-le,

nic ti ne-bu-de, nic ti, mo-ja mi-lá ne - bu - de.

Hněvaj sa ty na mňa ne-bo nehne-vaj enom dyž ňa polkáš,
 Hněvaj sa ty na mňa ne-bo nehne-vaj

po-zdrave-ní daj, enom dyž ňa polkáš pozdrave-ní daj

Tančí dvojice smíšené po kruhu levým bokem do středu, dívka vně. Drží se za vnitřní ruce v připazení, vnější v bok.

I.

1. - 8. takt: dvojice postupují vpřed po kruhu obyčejnou chůzí polonézového charakteru. Vykročí vnitřní noha. Spojené vnitřní paže doprovázejí chůzi kmihy vpřed a vzad. (Při prvním kroku v první době taktu švihnou paže vpřed.) Chůze je pevná, vzorná. Našlapuje se na celé chodidlo.

II.

9. - 24. takt: dvojice v držení jako ke kolovému tanci (spojené paže volně nataženy do středu kruhu) tančí dokola po obvodu kruhu krokem zatáčeného:

1. doba: tanečník nakročí pravou nohou vpřed. Leva se opírá lehce vzadu o špičku. Nepatrně se posune k pravé a přenesse na ni částečně váhu těla.
2. doba: otočení švihem na ploše pravého chodidla o 180° vpravo.
3. doba: otočení švihem na ploše levého chodidla o 180° vpravo.

Tanečnice tančí tímtež krokem pozpátku a vykračuje opačnou nohou (levou), kterou se v první době opře vzadu o špičku. Otočení ve druhé době provede na levé noze a ve třetí době na pravé noze doprava. (Jako u šviháku.)

III.

25. - 32. takt: dvojice se otáčí až do konce krokem zatáčeného, v lichých taktech každý sám, bez držení - ruce v bok. Tanečník začíná jako u společného otáčení z. postavení čelem vpřed, tanečnice zády do směru tance po kruhu. Noha výkročná jako u společného otáčení (viz II. část).

V sudých taktech se dvojice otočí jedním krokem zatáčeného opět v držení jako ke kolovému tanci (viz II.).
Pozor na vazebnost jednotlivých figur.

Tančí: v sólovém provedení Václav Bradáč (1929) a Františka Bradáčová (1934) - s variací ve III. části tance.
V hromadném provedení (0:20.44): Petr Dobrovolný (1947) a Helena Dobrovolná (1947), František Kostka (1947) a Věra Kostková (1947), Jaroslav Jurajda (1953) a Naděžda Šebestýénová (1961). Hrála muzika souboru Radhošť z Rožnova pod Radhoštěm ve složení jako v A.5.

A.7 ŠANTAVÝ Z ROŽNOVA POD RADHOŠTĚM
(0:22.43)

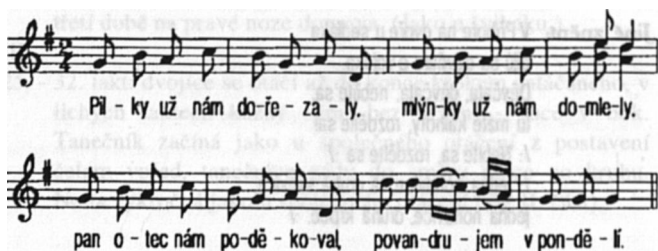
Jiné znění: V Příboře na dvore u sedláka
bijú sa děvčata o vojáka.
Děvčata, děvčata, nebijte sa,
tu máte kalhoty, rozdělte sa!
/: Nebijte sa, rozdělte sa :/
/: jedna nohavice, tá druhá střevíce,
jedna nohavice, druhá krpce. :/

Tančí smíšené dvojice po kruhu v držení polootevřeném, tanečník uvnitř. Spojené vnější paže volně napjaty do směru tance vpřed po kruhu.

1. - 3. takt: tři mazurkové poskoky vpřed, vykračuje vnější noha:
a/ výdup vnější nohou vpřed po kruhu,
b/ krok vnitřní nohou vpřed (noha přikročí k noze vnější),
c/ poskok na vnitřní noze, vnější přednoží dolu dovnitř tak, že se vnější nohy obou partneru dotýkají špičkami. Pohyb vnější nohy se neprovede přímo, ale malým obloukem směrem zevnitř a pak dovnitř.
4. takt: výskokem odrazem z vnitřní nohy 1/1 obrat dovnitř (tanečník na pravé vpravo, tanečnice na levé vlevo). Dopad do mírného stoje rozkročného. Váha spočívá u tanečníka na levé, u tanečnice na pravé noze. Při výskoku se dvojice současně přechytne (spojené paže směřují nyní zpět po kruhu).
5. - 8. takt: jako I. - 4. takt, ale opačně (ve směru hodinových ručiček). Vykračují opačné nohy. Obrat v 8. taktu se provede naopak.
9. - 10. takt: jako 3. - 4. takt.
11. - 12. takt: jako 7. - 8. takt.
13. - 20. takt: valčík v kolovém držení zavřeném vpřed po kruhu. Tanečník vykročí levou, tanečnice pravou nohou.
13. - 20. takt se opakuje.

Tančili: Václav Bradáč (1929) a Františka Bradáčová (1934). Petr Dobrovolný (1947) a Helena Dobrovolná (1947), František Kostka (1947) a Věra Kostková (1947), Jaroslav Jurajda (1953) a Naděžda Šebestyénová (1961). Hrála muzika souboru Radhošť z Rožnova pod Radhoštěm ve složení jako v A.5.

A.8 PILKY Z ROŽNOVA POD RADHOŠTĚM
(0:24.09)

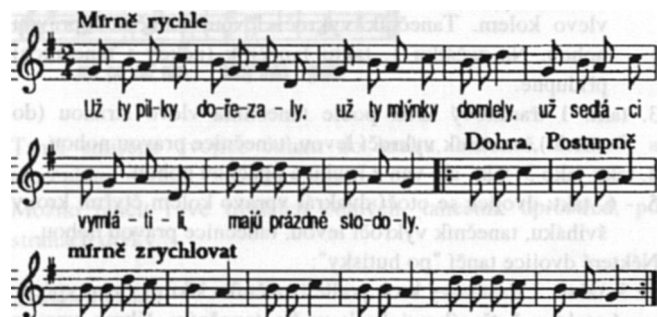

Poznámka k nápěvu: Obvykle se hraje užší nápěv (bez taktů 9. - 12. - Robot a nám nastala...). V tom případě se zpívá takto:

Už ty pilky dořezaly, už ty mlýnky domlely,
už sedláci vymlátili, mají prázdné stodoly.
Dohra.

Nebo:

Už ty pilky dořezaly, už ty mlýnky domlely,
pantáta nás vypověděl, povandrujem v pondělí.
Dohra.

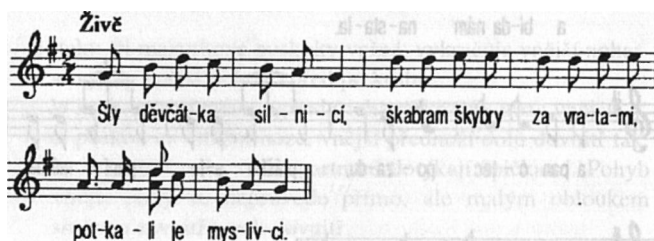
Tančí dvojice smíšené po kruhu levým bokem do středu, tanečník uvnitř, držení polootevřeně.

1. - 2. takt: dva přeměnné kroky vpřed, začíná vnější noha (tanečník levou, tanečnice pravou). Kroky se provedou buď obyčejně (po celých chodidlech), nebo poněkud zdržovaně a při výkroku našlápnutím na patu.
3. - 4. takt: dvojice se otočí čtyřmi kroky mírně houpavého šviháku 2x kolem.

Pohyby taktu 1. - 4. se opakují po celý tanec.

Tančili a hráli titíž jako v A.7.

A.9 ŠUBRY Z ROŽNOVA POD RADHOŠTĚM
(0:25.36)

Kam, děvčátka, kam jdete? Škabram, škybry za vratami,
kerá moje budete?

Tančí dvojice po kruhu v držení ke kolovému tanci zavřeném, tanečník levým, tanečnice pravým bokem do středu. Spojené paže napjatý dovnitř.

Varianta A

1. - 2. takt: dvojice se otočí dvěma třásákovými kroky jednou vlevo kolem. Tanečník vykročí levou, tanečnice pravou nohou. Na začátku 1. taktu tanečník (někdy i tanečnice) přidupne.
 3. takt: 1 třásákový krok podle tanečníka vlevo stranou (do středu), tanečník vykročí levou, tanečnice pravou nohou.
 4. takt: jako 3. takt, ale ven z kruhu a opačnou nohou.
 5. - 6. takt: dvojice se otočí dvakrát vpravo kolem čtyřmi kroky šviháku, tanečník vykročí levou, tanečnice pravou nohou.
- Některé dvojice tančí "po hutisky":
ve 3. taktu: 1 třásákový krok podle tanečníka šikmo vlevo vpřed,
ve 4. taktu: 1 třásákový krok podle tanečníka šikmo vpravo vpřed.

Varianta B (0:26.36)

- Nápěv jako u varianty A, ale takt 3. a 4. se ještě jednou opakuje.
- Tančí dvojice smíšené ve stejném postavení a držení jako u A varianty
1. - 2. takt: jako u A varianty (třásák doleva s výdupem na začátku 1. taktu),
 3. takt: jako u A varianty (1 třásákový krok do středu kruhu),
 4. takt: jako u A varianty (1 třásákový krok ze středu kruhu).

- rep. 3. taktu: 1 třasákový krok vpřed (tanečník levou vpřed, ona pravou vzad),
 4. taktu: 1 třasákový krok vzad (tanečník pravou vzad, ona levou vpřed),
 5. - 6. takt: jako u A varianty (švihák-obkročák houpavý doprava).

Tančili a hráli titíž jako v A.7.

A.10 POŽEHNANÝ Z ROŽNOVA POD RADHOŠTĚM
 (0:27.44)

Živě

Rů-bal bučka u po-tů-čka, nedotál ho
 namů-val si švarné dě-vča, nedostál ho.

Rychle

Tady máš, má pa-ne-nko, tady máš dva graj-ca - ry, tady máš,
 má pa-ne-nko, tady máš groš.

Tančí smíšené dvojice čelem do kruhu, střídavě tanečník a tanečnice.

Možno tančit i ve trojicích čelných, tanečník uprostřed, po stranách dívky.

Kruhová forma

1. takt: chlapec tleskne (v první době) pravou dlaní do levé a ihned (ve druhé době) upaží pravici povýš nad hlavu dívky po pravé straně. Současně opře pravou nohu patou o zem šikmo vpravo zevnitř. Dívka se od začátku taktu začne otáčet vpravo buď dvěma krůčky v taktu (pouhým přešlapováním) nebo zrychleně dvěma přísunnými krůčky, vykračuje pravá noha. Ruce v bok.
2. - 3. takt: pokračování v pohybu z 1. taktu (chlapec "žehná", dívka se točí).
4. takt: chlapec i dívka tři podupy na místě pravou, levou, pravou nohou (těžiště mírně sníženo, ruce v bok).

5. - 8. takt: jako 1. - 4. takt, ale nalevo a opačnou nohou i rukou.
Otáčení dívek vpravo.
- Takt 1. - 8. se může opakovat ještě jednou.
9. - 10. takt: potlesk do dlaní (chlapec nebo všichni v 1. době 9. taktu) a zátočka s pravou dívkou za pravou lokty čtyřmi nízkými podtrhávanými poskoky, vykročí pravá noha. (Potlesk při vykročení.)
11. - 12. takt: zátočka za levé lokty s levou dívkou čtyřmi podtrhávanými poskoky. Vykračuje opět pravá noha.
13. - 16. takt jako 9. - 12. takt.
- Takty 9. - 16. se mohou opakovat ještě jednou.

Trojicová forma

Tančí se stejně, tanečník střídá v tanci pravou a levou dívku. Při žehnání se otáčí pouze jedna dívka. Druhá stojí. V zátočce lichá dívka poskakuje buď nízkými podtrhávanými poskoky na místě čelem k chlapci nebo se otáčí na místě kolem své osy ve směru své zátočky s chlapcem nebo protisměrně.

Tančili: Petr Dobrovolný (1947) a Helena Dobrovolná (1947), František Kostka (1947) a Věra Kostková (1947), Jaroslav Jurajda (1953) a Naděžda Šebestyénová (1961). Hrála muzika souboru Radhošť z Rožnova pod Radhoštěm ve složení jako v A.7.

A.11 POŽEHNANÝ Z VIDČE (0:29.12)

Živě

Rú-bal bučka u po-tů-čka, nedotál ho
namlú-val si švarné dě-vča, nedostál ho.

Rychle

Tady máš, má pa-ne-nko, tady máš dva graj-ca-ry, tady máš,
má pa-ne-nko, tady máš groš.

Trojicová forma

Tančí chlapec a dvě dívky v postavení čelném, chlapec uprostřed. Ruce v bok.

1. takt: trojice činelovitě (směrem shora dolů a naopak) třikrát zatleská pravou, levou, pravou dlaní shora o druhou dlaň, která se pohybuje protisměrně nahoru v rytmu
2. takt: trojice (ruce v bok) třikrát ve stejném rytmu na místě zadupá pravou, levou, pravou nohou (těžiště mírně sníženo).
3. - 4. takt: chlapec tleskne obvykle pravou dlaní do levé a ihned vzpaží pravou paži povýš nad hlavu pravé dívky. Současně dupne levou nohou. Obě dívky se od začátku 3. taktu otáčejí na místě směrem od chlapce (pravá vpravo, levá vlevo), v každém taktu dvěma obvyčejnými kroky jednou kolem.
5. - 8. takt: jako 1. - 4. takt, ale nyní žehná chlapec levé dívce. Na začátku 5. taktu chlapec při potlesku dupne nyní pravou nohou.
9. - 16. takt: zátočky chlapce střídavě s pravou a levou dívkou závěsem za lokty v každém taktu dvěma obvyčejnými nebo přízemními běhovými krůčky. Lichá dívka jde vždy tanečníkovi vstříc po obloučku ve směru své původní zátočky s ním. (Opisuje druhou polovinu kroužku.)

Tančili Jaroslav Jurajda (1953) a Helena Dobrovolná (1947) a Naděžda Šebestyénová (1961). Hrála muzika souboru Radhošť z Rožnova pod Radhoštěm ve složení jako v A.7.

A.12 POŽEHNANÝ Z HUTISKA (0:30.36)

Melodie jako v A.11, text:

Uřál bučka u potůčka, nedořál ho,
namlúval si švarné děvča, nedostál ho.
Tule máš, má panenka, tule máš dva grejcary,
tule máš groš.

Postavení jako v A.11.

1. takt: tanečník v 1. době tleskne pravou dlaní do levé a ihned upaží pravici povýš nad hlavu pravé dívky. Ve druhé době

- pak napjatou pravici poněkud sníží a opět ji vrátí do původní polohy ("žehná" pravé dívce).
- 2., 3. a 4. takt = 1. taktu. Tanečník hmitá pravou paží až do konce 4. taktu nad hlavou dívky. Pravá dívka se v každém taktu otáčí na místě vpravo vždy čtyřmi malými krůčky (ale též. pouze dvěma), paže v připázení. Levá dívka buď po celou dobu stojí, paže v připázení, nebo se otočí čelem k chlapci, klekne si na levé koleno, ruce sepne jako k modlitbě, pohled upřen na tanečníka.
5. - 8. takt jako 1. - 4. takt, ale opačně. Tanečník žehná levé tanečnici, která se otáčí doleva. Pravá dívka stojí nebo otočena čelem k chlapci klekne na pravé koleno.
1. - 8. takt se ještě jednou opakuje.
9. - 10. takt: chlapec se zatočí s pravou dívkou v závěsu za pravé lokty na místě čtyřmi kroky mírného přízemního běhu (něco mezi rychlou chůzí a během). Lichá dívka jde tanečníkovi vstříc po obloučku (levá zevnitř doleva).
11. - 12. takt: jako 9. - 10. takt, ale zátočka za levé lokty s levou dívkou. Pravá dívka jde tanečníkovi vstříc po obloučku vpravo. (Klečí-li lichá dívka, pak se při zátočkách v taktech 9. - 10. levá dívka též otáčí na místě doleva vždy čtyřmi drobnými krůčky v taktu, vykročí levá noha; pravá pak se v taktu 11. - 12. otáčí doprava, vykročí pravá noha. Kroky se pak provedou jako dva přísunné krůčky s mírným poklesem výkročné nohy v koleně.)
13. - 16. takt jako 9. - 12. takt.
- Takt 9. - 16. se může ještě jednou opakovat.

Tančili a hráli titíž jako v A. 11.

A.13 HUSÁR Z HUTISKA (0:31.59)

Rázně

Husár sem a husár bu- du, černé čizmy no-sit bu-du,
 černé čizmy od či - žmá - řa, podko-vě-nky od ko - vá - řa.

Tančí dvojice smíšené po kruhu levým bokem do středu, dívka po pravici chlapce. Chlapec drží dívku pravíci kolem pasu. Dívka položí levici ohnutou v lokti na jeho pravé rameno. Vnější ruce v bok.

1. - 2. takt: čtyři kroky rázné chůze vpřed. Vykročí vnější noha.
3. - 4. takt: čtyři kroky houpavé chůze z paty do polovýponu.
5. - 6. takt: čtyři kroky poskočné vpřed z. celého chodidla. Druhá noha krčí přednožmo, chodidlo vodorovně se zemí.
7. - 8. takt: čtyři rázné husarové poskoky odrazem z celého chodidla vysoko do výšky. Druhá noha krčí vysoko koleno. Každý krok je proveden rázným přídupem.
7. - 16. takt: dvojice v držení ke kolovému tanci zavřeném v objetí tančí "husarský" obkročák poskočný v mírném podřepu, s přídupem při každém kroku. Druhá noha pokrčuje přednožmo, chodidlo vodorovně se zemí (kolena zevnitř). Ráznost a rozsah kroku je stejný jako při poskocích ve čtvrté vystupňované fázi kroku poskočného vpřed v taktech 7. - 8.

Tančili: Josef Mikulenka (1935) a Helena Dobrovolná (1947).
Hrála muzika souboru Radhošť z Rožnova pod Radhoštěm ve složení jako v A.7.

A.14 ŠINDELOVÝ Z HUTISKA

(Šindelářský)

(0:33.05)

Výrazně

Kde ju máš? Tū, tu, tu. Pod lēr-tūš-kem, pod pu-pič-kem
Co sa pláš, ty klu-ku? (Na la -vi - ci, pod la-vi - cí)

šinde-lá-kem př- bi - tú.
šinde-lá-kem př- bi - tú.)

Tančí dvojice smíšené po kruhu čelem proti sobě, chlapec levým bokem do středu. Chlapec drží v pravé ruce šindel. Dívka ruce v bok.

1. takt: chlapec: dva kroky vpřed v předklonu, začíná levá. Při prvním kroku se dotkne šindelem země šikmo dovnitř, při druhém zevnitř.
 2. takt: chlapec dva kroky vpřed levou, pravou. Při každém kroku vyhodí šindel do vzduchu pravou rukou tak, aby se v letu otočil špicí nahoru jednou dokola a on jej opět chytil do pravé dlaně jako prve.
Dívka v obou taktech ustupuje vzad obyčejným krokem nebo krokem mírně podtrhávaným (celkem čtyřmi kroky). Vykročí pravou nohou.
 3. - 4. takt jako 1. - 2. takt.
 5. - 8. takt: chlapec postupuje vpřed ostrým krokem poskočným - kroky jsou krátké, dva v taktu. Vykročí opět levou nohou. Při každém poskoku pokrčuje vysoko přednožmo druhou nohu a podhazuje pod ní šindel a přechytává jej druhou rukou. Při prvním poskoku podvleče šindel pod pravé pokrčené koleno a přechytne jej levou rukou. Při druhém poskoku opačně.
Dívka ustupuje před chlapcem nízkým podtrhávaným krokem poskočným - dva poskoky v taktu.
- Tančili a hráli titíž jako v A.13.

A.15 RUSKÁ POLKA Z HUTISKA
(0:34.11)

Tančí dvojice smíšené po kruhu levým bokem do středu, dívka po pravici chlapce. Drží se za vnitřní ruce v připažení nebo ve skrčení připažmo. Vnější ruce v bok.

1. - 2. takt: dva lehce houpavé přeměnné kroky vpřed, vykročí levá noha.
3. takt: dvojice se zastaví a ve stojí na pravé noze, levá poklepe dvakrát chodidlem o chodidlo pravé nohy. (Při poklepech je levá noha poněkud pokrčena v koleně a oddálí se od nohy stojné asi o 30 cm. Poklepy se provedou vnitřní stranou chodidel podobně jako u kalamajky.)
4. takt - 1. doba: dvojice se pustí a přechytne se levýma rukama. Současně tanečník udělá 1/1 obrat vpravo na pravé noze, levá švihem přednožmo dolů dovnitř předkročí křížem před pravou a přenesení na ni váhu těla. (Pravá noha zůstane vzadu mírně nadlehčena na špičce.) Tanečnice udělá 1/4 obrat na pravé noze vlevo, levá stejně jako u tanečníka švihem přednožmo dolů dovnitř předkročí křížem před pravou a přenesení na ni váhu těla. (Pravá zůstane vzadu mírně nadlehčena na špičce. Zde se přechytne dvojice levýma rukama ve skrčení připažmo - vlastně levice se dotknou dlaněmi s prsty kolmo o sebe a současně se mírně od sebe odrazí.) Těmito pohyby (přesmykem levýma nohama a přechytnutím za levé ruce) si dvojice vymění místo.
- 2. doba: dvojice se opět přechytne za pravé ruce (dotkne se pravými dlaněmi s prsty kolmo a mírně se odrazí). Chlapec i dívka provedou současně 1/1 obrat na levé noze vlevo, pravá švihem přednožmo dolů předkročí dovnitř křížem před levou a přenesení se na ni váha těla. Chlapec skončí v postavení jako na začátku tance, levá noha připravena, aby švihem vykročila v dalším taktu přeměnným krokem vpřed.
Dívka skončí čelem vzad (pravou dlaní opřena o pravou dlaň chlapce). Na začátku první sloky dalšího opakování tance se při prvním přeměnném kroku vytočí na pravé noze o 180° doprava se současným přechytnutím levicí pravici chlapce; levá noha švihem vykročí vpřed.

Pohyby taktů 1. - 4. se opakují až do konce nápevu.

Při křížovém kroku ve 4. taktu se chlapec i dívka přetáčí osminovitě s přechytáváním rukou (nejprve levých, pak pravých).

Poznámka: Tanec zapsala za svého pobytu v Hutisku Pavla Homolková-Kříčková (nápěv) a Vilma Volková (pohyb) od stoleté stařenky Bernátkovy z Prostřední Bečvy.

Tančili a hráli titíž jako v A.13.

A.16 KAČENKA Z VALAŠSKOMEZIŘÍČSKA

(Vyhazovaný)

(0:35.41)

Štýry hodiny. /: hop, šup, šup:/
z půlnoci bily. /: hop, šup, šup:/,
a eště u tebe mládenci byli,
hop, šup, šup.

Tančí dvojice v držení ke kolovému tanci zavřeném.

1. - 12. takt: valčík vpravo.

Možno též střídat směr, např.:

1. - 4. takt: valčík vpravo,

5. - 8. takt: valčík vlevo,

9. - 12. takt: valčík vpravo,

13. - 14. takt: chlapec zvedne oběma rukama dívku z mírného podřepu a postaví ji na zem:

13. takt - 1. - 2. doba: chlapec i dívka mírný podřep, dívka odraz od země,

3. doba: chlapec zvedne dívku, dívka nohy spuštěny k zemi,

14. takt - 1. doba: chlapce postaví dívku na zem,
2. - 3: doba: oba výdrž ve stoji.

Tančili a hráli titíž jako v A.13.

B. STŘEDNÍ VALAŠSKO

B.1. ZVŘTANÝ Z VELKÝCH KARLOVIC (0:36.46)

Velké Karlovice-Podřaté

1. píseň

Živě

Ej, ov-ce, mo-je ov-ce, nech vás pa-se, gdo chce,
já vás pást ne-bu-du, já k mu-zi-ce pů-jdu.

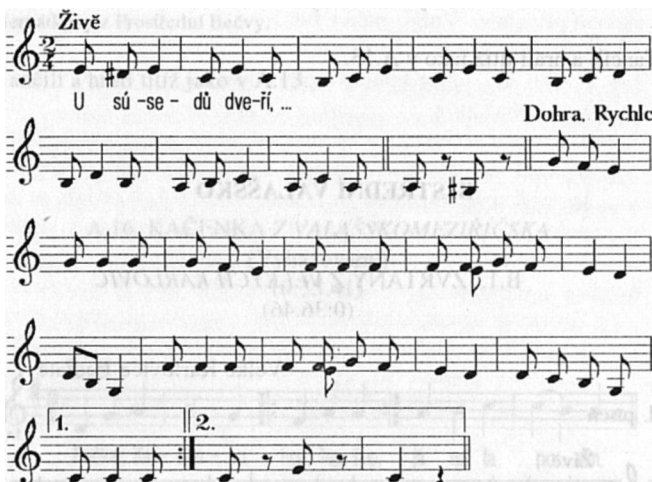
Ja, když sem z lesa vyšel, muziku sem slyšel,
ona pěkně hrála, až sa rozléhala.

2. píseň

Živě

A té mo-jí žen-ce kú-pil sem já krp-ce
Ej, co mě o-na za-to, ko-šil-ku na í-a-to
s re-mí-čka-mi, s re-mí-čka-mi, s re-mí-čka-mi.
s či-pe-čka-mi, s či-pe-čka-mi, s či-pe-čka-mi.

3. píseň

Tančí jedna nebo více dvojic smíšených. Obvykle začínala jedna dvojice, ostatní se přidali postupně.

Tanečník se postaví před muziku, poručí si tanec a zazpívá jednu z mnoha tanečních písní. Hudba doprovází zpěváka a pak opakuje vždy předzpívanou píseň nebo sloku k tanci. Tanec má tři základní figury.

1. Zpěv taneční písně (zpívá jen tanečník) s doprovodnými pohyby

Tanečník při zpěvu přenáší váhu těla z nohy na nohu, občas tleskne, dupne nebo gestikuluje jednou nebo oběma pažemi.

V úvodu tance se dívka za zpěvu k němu přiblíží buď obyčejnou chůzí nebo tanečním krokem a shodně s ním přenáší váhu těla, ruce podél těla. (Začíná stejně jako chlapec pravou nohou obloukovitě šikmo vpravo vpřed, levá přisune. Zpět opačně levá zpět obloukovitě, pravá přisune.) Pohyb je doprovázen uvolněním v kolenou po dokončení přisunu.

2. Společné víření dvojice na místě

Hudba přehrává nápěv jedenkrát nebo dvakrát a dvojice víří vpravo.

Postavení a držení: pravým bokem k sobě. Tanečník uchopí tanečnici pravou rukou zpředu kolem pasu, levá připažena. Tanečnice stejně.

Krok víření: V každém taktu se provedou dva kroky se "zvrtem" (podtrhnutím) na šlapce chodidla při otočení. Dvojice se tímto krokem obchází po malém kroužku.

1. doba: malý krok vnitřní nohou vpřed, špice mírně vytočena zevnitř (vpravo), noha je celou šlapkou na zemi (těžiště mírně sníženo). Otočení se provede na konci první doby "zvrtem" - podtrhnutím pravé paty dovnitř.
2. doba: krok levou vpřed, špice mírně vtočena dovnitř, došlap na celé chodidlo. Otočení se provede "zvrtem" podtrhnutím levé paty ven.

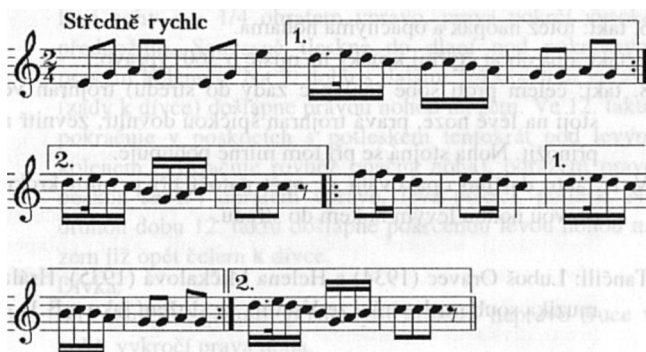
3. Individuální projev

Tanečnice se otáčí krokem jako u víření na místě vpravo, paže připaženy. Tanečník různě podupává, poskakuje kolem ní i vedle ní.

Tančíváno se v hospodě u Podešvů v Leskovém. Podle paní Koňáříkové (nar. 1907) se při zpěvu držela dvojice v držení polootevřeném. Váhu přenášeli oba stejným směrem (v lichých taktech na pravé nohy, v sudých na levé). Spojenými pažemi při lom "zvrтали": pohybovali ve směru natáčení. Víření bylo hlavní taneční figurou. Tempo bylo prudké.

Tančili: Zdeněk Platzer (1935) a Pavla Kneblová (1962). Hrála muzika souboru Jasénka ze Vsetína ve složení: primáš Zdeněk Kašpar (1925), obligátní housle Stanislav Tomanec (1926), housle terc Zdeněk Zmeškal (1958), 1. violový kontr Jan Volčík (1955), 2. violový kontr Jan Both (1942), flétna Břetislav Rokyta (1932), klarinet Petr Živocký (1965), kontrabas Jaroslav Zmeškal (1932) a cimbál Růžena Děcká (1946).

B.2 ŠOTYŠKA Z VELKÝCH KARLOVIC (0:40.57)

Tančí dvojice smíšené po kruhu, levým bokem do středu, dívka po pravici chlapce. Drží se za pravé ruce před tělem ve výši pasu, levé v bok.

1. takt: dva měkké, houpavé přísunné kroky vpravo stranou (vykročí pravá noha). Druhý ukončen přídupem levé nohy.
2. takt: jako 1. takt, ale vlevo a vykročí levá noha.
3. - 4. takt: čtyři poskoky vpřed, vykročí pravá noha. Druhá noha při poskoku pokrčena přednožmo, chodidlo vodorovně se zemí, asi 20 cm od země. Tanečník při prvním poskoku tleskne levicí o levé stehno.
5. takt: dvojice se pustí, chlapec je natočen zády, děvče čelem do kruhu, ruce v bok. Chlapec třemi kroky a čtvrtým přídupem (vykročí pravá noha) obrat asi o 90° vpravo, dívka totéž vlevo (vykročí levá noha). Lokty (dívka pravým, chlapec levým) se k sobě přiblíží.
6. takt = 5. taktu, ale naopak a opačnými nohama.
7. takt: chlapec i dívka se otočí na místě čtyřmi krůčky o 360°, chlapec vpravo (vykročí pravou nohou), dívka vlevo (vykročí levou nohou).
8. takt: chlapec i dívka ve stojí proti sobě trojhran pravou nohou dovnitř, zevnitř a přinožit. Rytmus:

Variace trojhranu: ve stejném rytmu dotknout se země patou před nohu stojnou, špičkou skoro na stejném místě, pata vytočena zevnitř, a přídup pravou nohou. Provedeno skočně.

Tanec se tančí i s obměnami v 5. - 8. taktu:

5. takt: oba se natočí 1 přeměnným krokem napravo, vykročí pravá noha (levými lokty k sobě).
 6. takt: totéž naopak a opačnými nohama.
 7. takt: oba obrat čtyřmi krůčky na místě o 360° vpravo.
 8. takt: čelem proti sobě (chlapec zády do středu) trojhran ve stojí na levé noze, pravá trojhran špičkou dovnitř, zevnitř a přinožit. Noha stojná se při tom mírně pohupuje.
- V 1. taktu dalšího opakování se opět natočí při prvním kroku pravou nohou levým bokem do středu.

Tančili: Luboš Oravec (1934) a Helena Mičkalová (1935). Hrála muzika souboru Jasénka ze Vsetína ve složení jako v B.1.

B.3 ČERNÁ VLNA Z VELKÝCH KARLOVIC

(0:43.08)

/: Já sa túlám na dalekú cestu,:/

/: idu sobě hledat :/ bohatú nevěstu.

Tančí dvojice smíšené po kruhu čelem proti sobě, chlapec zády do středu. Drží se za pravé ruce, levé v bok. Tanečnickova levice v gestu.

1. - 4. takt: 4 přísunné kroky podle chlapce doleva, chlapec levou, dívka pravou nohou. Spojené pravice komíhají při každém kroku přísunném vpřed po kruhu a vzad.
5. - 8. takt: jako 1. - 4., ale naopak, opačnou nohou (zpět po kruhu). Dvojice se drží buď za stejné ruce nebo na začátku 5. taktu se přechytne levýma rukama.
9. takt: oba zadupají na místě třikrát pravou, levou, pravou nohou. Chlapec provede podupy z nadskoku (odrazem z levé nohy), ruce v gestu.
10. takt: chlapec odrazem z pravé nohy skok do dřepu, paže rozhozeny zevnitř v gestu.
11. - 12. takt: chlapec výskok z dřepu v 1. době taktu odrazem z levé nohy a s 1/4 obratem vpravo, pravá pokrčí vysoko přednožmo. Současně tleskne do dlaní pod pokrčeným pravým kolenem. Na 2. dobu s dalším 1/4 obratem vpravo (zády k dívce) došlápne pravou nohou na zem. Ve 12. taktu pokračuje v poskocích s potleskem tentokrát pod levým kolenem (vykračuje rovněž opačná noha), odrazem pravé poskok se 1/4 obratem vpravo, levá pokrčí, potlesk. Na druhou dobu 12. taktu došlápne pokrčenou levou nohou na zem již opět čelem k dívce.

Dívka:

10. takt: natočí se jedním přísunným krokem napravo (ruce v bok), vykročí pravá noha.

11. takt: totéž nalevo, vykročí levá noha.
 12. takt: otočí se dvěma kroky doprava o 360°, vykročí pravá noha.
 13. - 15. takt: závěsem za pravé lokty zátočka nízkými běhovými krůčky jednou kolem. Vykročí oba pravou nohou.
 9. - 15. takt se opakuje. Nyní vykrajují oba opačnými nohama a otáčejí se opačným směrem. Zátočky v závěru za levé lokty.

Tančili a hráli titíž jako v B.2.

B.4 AJ, ZA TÚ NAŠŮ STODOLENKŮ Z *VELKÝCH*
KARLOVIC
 (0:44.36)

Tempo polonězy

Aj, za tú na - šů sto-do - len - ků, aj, za tú na - šů
 stodo - lů, pla-ka- lo tam švarné děv-ča, že na voj-nu /šumné/
 ver-bu-jů, že na voj-nu ver-bu-jů.

Aj, dyž verbujú, můj synečku, aj, dyž verbujú, budú brat',
 /: škoda je ťa, můj synečku, škoda je ťa nastokrát.:/

Tančí dvojice smíšené po kruhu čelem proti sobě, chlapec zády do středu. Drží se za pravé ruce dole, levé v bok.

1. takt: 1 přísunný krok podle chlapce vlevo stranou (přisun bývá dokončen buď hned v první nebo v druhé době taktu, na 3. dobu výdrž ve stojí spojném). Spojené pravice současně doprovázejí kmihem spodním obloukem podle chlapce vlevo stranou až do vodorovné polohy (ve výši ramen). Ruch pohybu je stejný s ruchem kroku. Chlapec vykročí levou, dívka pravou nohou.

2. takt - 1. a 2. doba: dvojice ještě má výdrž ve stoji spojném, paže v poloze jako na konci 1. taktu.
 - 3. doba: paže se prudce vrátí zpětným obloukem dolu do původní polohy.
3. takt: ještě jeden krok přísunný s kmihem spojených paží vpřed stejnou nohou. Přisun i kmih je proveden v 1. - 2. době vláčněji. Ve 3. době taktu výdrž ve stoji spojném, paže ve vodorovné poloze.
5. - 6. takt jako 1. - 3. takt, ale na opačnou stranu, opačnou nohou a levýma rukama. Dvojice se hned při začátku kroku přechytne za levé ruce.
7. - 10. takt: dvojice se postaví k sobě pravým bokem. Tanečník uchopí tanečnici oběma rukama kolem trupu, ona mu položí ruce ze stran na paže. V tomto postavení a držení se točí na místě kolem společné osy vpravo krokem: 1. - 2. doba: krok-sun-krok (pravá, levá, pravá) a 3. doba ještě jeden krok (levá), provedeným po celých chodidlech. V 10. taktu se dvojice přetočí levými boky k sobě.
11. - 14. takt: jako v 7. - 10. taktu, ale levými boky k sobě. Vykračuje levá noha.

Poznámka: Krok tak jako celý tanec je odvozen z trojdobého vaľaského, který sahal až do Velkých Karlovic a k Novému Hrozenkovu.

Tančili a hráli titíž jako v B.2.

B.5 ZBOJNICKÝ S KÁČEREM Z NOVÉHO HROZENKOVA (0:47.25)

Zbojnický

Svižně

U na - šé - ho dvor-ka vy-so - ká zá - por - ka.
 Daj - te vy si po - zor na zboj-ní - ka Vojt - ka,

Aj, cum, cum, aj, cum, cum, vy-so-ká zá - por - ka.
 Aj, cum, cum, aj, cum, cum, na zboj-ní - ka Vojt - ka.

Ať nám nevyvede koníčka ze dvorka, aj, cum, cum,...
 Muziganti, hrajte, všeci sa veselte ...

Vy, paní fojtová, též pole, tancujte,...
 A ty Kubo s Jankem koničky kšírujte,...
 Na zelenej lúce, tam vy mňa čakajte...
 A toho vraného pro mňa osedlajte...

Tančí dvojice smíšené ve dvou řadách: v jedné řadě chlapci, čelem proti nim dívky. Drží se za pravé ruce ve výši hrudníku, levé ruce v bok.

Zbojnický

1. - 2. takt: tři hladké přeměnné kroky podle chlapce střídavě šikmo vpravo, vlevo a opět vpravo vpřed za tanečnicí, která ustupuje před tanečníkem pozpátku. (Ve dvou taktech 3/4 se tančí tři kroky přeměnné!). Chlapec vykročí pravou nohou šikmo vpravo vpřed, dívka levou šikmo vlevo vzad. Spojené paže doprovázejí pohyb nohou kmihi ze strany na stranu stále ve stejné výši stejným směrem, jako pohyb nohou.
3. - 4. takt: chlapec přešlapuje šesti kroky na místě (našlapuje na přední část chodidla s pérováním v kotnicích a kolenou). Dívka se stejnými šesti kroky podtáčí pod spojenými pravicemi doleva.
5. takt: dvojice se pustí, dívka ruce v bok.
 Chlapec a dívka se na svých místech natáčí třemi krůčky (našlapuje se poněkud shora, mírně hopkavě): dívka vykročí pravou (asi o 90° doleva); chlapec se natáčí o 90° napravo, vykročí pravou. Na začátku taktu tleskne do dlaní (pravou křísně o levou) a ihned v první době po potlesku zacloní pravou dlaní s prvním krokem otáčky očí (levý palec u očí).
6. takt: chlapec i dívka totéž na opačnou stranu opačně.
7. - 8. takt: oba se otočí o 360° směrem jako v 3. taktu (dívka doleva, chlapec doprava). Chlapec si při tom stále stíní

levicí oči. Nápěv se opakuje a celé se tančí zpět na původní místa (nyní couvá chlapec). Drží se za levé ruce.

V taktech 1. - 2. ustupuje chlapec levou nohou doleva. Dívka jde šikmo vpravo vpřed, pravou nohou.

3. - 4. takt: chlapec se podtáčí vpravo pod levýma rukama.

5. - 6. takt: natáčení se provádí rovněž naopak a opačnými nohama, nežli prve. Clonění se provádí levou rukou.

7. - 8. takt: otáčka opačně nežli prve.

Káčer

Následuje po každé sloce zbojnického. Tančí dvojice čelem proti sobě, ruce v bok. Píseň viz výše.

1. takt: chlapec i dívka tři podupy s poněkud sníženým těžištěm, začíná pravá noha. Rytmus podupů:

2. - 4. takt: zátočka běhovými krůčky (dva v taktu) závěsem za pravé lokty.

5. takt jako 1. takt, ale začíná levá noha.

6. - 8. takt: jako 2. - 4. takt, ale opačnou nohou.

Poznámka: V tanci se objevují zhusta individuální projevy: podtáčení dívky, výkročná noha při natáčení v taktech 3. - 5. atp.

Tančili: Alois Provázek (1931) a Marta Koňáříková (1942) sólově i s ostatními, Josef Vrážel (1939) a Ludmila Vráželová (1944), Lukáš Mikula (1943) a Marie Krystyníková (1945), Martin Černota (1974) a Jana Krystyníková (1971). Hrála muzika souboru Jasénka ze Vsetína ve složení jako v B.2, navíc housle Vladimír Johec (1931) z Nového Hrozenkova.

B.6 ZAJÍČEK Z NOVÉHO HROZENKOVA

(0:49.48)

The image shows a musical score for a song. It consists of two staves of music in 2/4 time. The first staff is labeled 'Volně' (Ad libitum) and the second 'Hybně' (Allegretto). The lyrics are written below the notes. The first staff has two lines of lyrics: 'Za na-ší -ma hum-ny se-dí za - jíc. Dy-by já ty' and '/na-sú sto - do - lú/ svo-ji- mi nož - ka - mi přebí - ra - jíc.' The second staff has one line of lyrics: 'nožky měl, ta-ké bych tak přebí - ral jak ten za - jíc. /též bych ni-ma/'

Tančí se obvykle jako další z řadových tanců.

Tančí dvojice smíšené, chlapci v jedné řadě, děvčata proti nim, ruce v bok.

1. - 3. takt: střídavé vytáčení a vtáčení špiček chodidel nadnášením na patách: na první dobu každého taktu zevnitř, na druhou dobu taktu zpět k sobě.
 4. takt: 1. doba: jako v taktech 1. - 3. - vytočit špičky zevnitř.
2. doba: výdrž v postoji se špičkami i koleny vytočenými zevnitř.
 5. - 8. takt: totéž, ale na první dobu každého taktu se vtácejí špičky chodidel dovnitř, na druhou ven.
Na 1. dobu 8. taktu se stáhnou špičky i kolena k sobě.
Na 2. dobu výdrž ve stoji spojném.
 9. takt: chlapec i dívka dvakrát zadupají pravou, levou nohou, na každou dobu jednou. Při dupnutí zvednou poněkud chodidla.
 10. takt: první doba: mírný poskok na levé, pravá ohne zánožmo. Tanečník i tanečnice se při tomto pohybu natácejí o 45° nalevo vpřích.
Druhá doba: další nízký poskok na levé, pravá vymrští z kolena šikmo dovnitř vpřed (obě pravé nohy tanečníka i tanečnice jsou šikmo vedle sebe).
 11. takt: 1. doba: oba přešlap zpět na pravou čelem proti sobě, levá ohne zánožmo
2. doba: nízký poskok (spíše podtrh chodidla nohy stojné), levá noha vymrští z kolena šikmo dovnitř vpřed (obě levé nohy obou partnerů jsou šikmo vedle sebe). (Dvojice se natočí o 45° napravo.)
 12. - 13. takt jako 10. - 11. takt.
 14. takt: 1. doba: seskokem stoj spojný čelem proti sobě.
- Takty 9. - 14. se ještě jednou opakují.

Tančili a hráli titíž jako v B.5.

B.7 LÍSTEČEK Z JAVORA Z NOVÉHO HROZENKOVA
(0:51.10)

Mírně rychle

Lí - ste - ček z ja - vo - ra spa - dnul ně do dvo - ra,
 Lí - ste - ček z o - si - ky spa - dnul ně do vi - ky,
 Lí - ste - ček z ja - se - na spa - dnul ně do se - na,
 Lí - ste - ček z ja - te - la spa - dnul ně do ze - lá,
 ne - bu - du sa, mi - lá, žé - níť, až bu - de po - ho - da.
 ne - bu - du sa, mi - lá, žé - níť, až bu - du ve - li - ký.
 ne - bu - du sa, mi - lá, žé - níť, až bu - de po - tře - ba.
 ne - bu - du sa, mi - lá, žé - níť, až bu - de me - te - la.

Tančí dvojice smíšené po kruhu nebo v rozptylu po taneční ploše čelem proti sobě, chlapec levým, dívka pravým bokem do středu. Drží se za pravé ruce ve výši prsou, levé v bok.

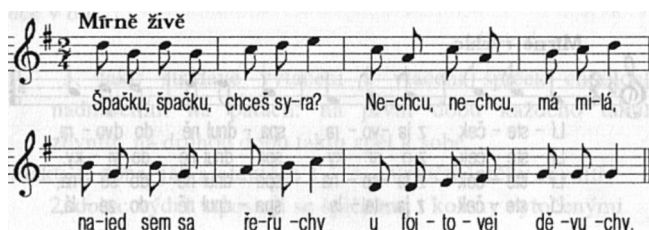
1. - 2. takt: čtyři lehké běhové krůčky vpřed po kruhu (dívka couvá). Oba vykročí pravou nohou.
3. - 4. takt: dvojice se přechytne za levé ruce a čtyřmi běhovými krůčky se vrací zpět (nyní couvá chlapec).
1. - 4. takt se ještě jednou opakuje.
5. - 6. takt: dvojice se zastaví, vzpaží spojené pravice. Chlapec přešlapuje na místě čtyřmi kroky. Dívka se podtáčí čtyřmi kroky (jsou provedeny poněkud skočně - i u chlapce) pod spojenými pravicemi doleva o 360°.
7. - 8. takt: dívka přešlapuje čtyřmi kroky na místě a chlapec se podtáčí pod spojenými levicemi doleva.
5. - 8. takt se ještě jednou opakuje.

Poznámka: noha výkročná se různí. Buď vykročí oba pravou nebo ona pravou, on levou.

Tančili a hráli titíž jako v B.5.

B.8 KOZULENKA S HULÁNĚM Z NOVÉHO HROZENKOVA
(0:52.01)

Mírně živě

Špačku, špačku, chceš sy-ra? Ne-chcu, ne-chcu, má mi-lá,
na-jed sem sa ře-řu -chy u loj - to - vej dě -vu -chy.

Živě

Mě- la sem já ho-lá - ňa, mě-la sem ho rá - da,
da - la sem ho do se-na, ze-dla ně ho krá - va.
Mě- la sem já ho-lá - ňa, mě-la sem ho rá - da,
da - la sem ho do se-na, ze-dla ně ho krá - va.

Tančí dvojice smíšené v řadách (někdy i po kruhu), čelem proti sobě, chlapec zády do středu. Ruce v bok.

Kozulénka

1. takt: chlapec i dívka dva uskoky na levé noze doprava s přiřukáváním pravého chodidla o levý kotník. Při každém poskoku každý tleskne do dlaní (pravou do levé) ve výši prsou.
2. takt: ruce v bok, oba tři podupy pravou, levou, pravou v rytmu

3. - 4. takt = 1. - 2. taktu, ale zpět a opačnou nohou.
5. takt: 1. doba: poskok na levé, pravá přednoží zevnitř, špička šikmo vzhůru,
2. doba: poskok na levé, pravá švihem zpět dovnitř překříží levou ve výši kolena (pata asi pod kolenem). (Pata, špička ve vzduchu.)
6. takt: tři podupy pravou, levou, pravou (v první osmině se na pravou nohu naskočí shora).

7. takt = 5. taktu, ale druhou nohou.

8. takt: obě řady se otočí třemi podupy (pravá, levá, pravá) o 180° doleva.

9. - 16. = 1. - 8. takt. Celé se opakuje zády k sobě.

Huláň

Na začátku druhé části nápěvu se dvojice postaví bokem k sobě (dívka po pravici chlapce), uchopí se vzadu křížem a v taktech 1.-8. postupují vpřed, zatáčejíce do kruhu, nízkými podtrhávanými poskočnými kroky (v každém taktu dva). Vykročí pravou nohou.

V osmém taktu se při posledním poskoku dvojice přetočí, aniž by se pustila, druhými boky k sobě. (Obrat se provede napnutím paží a přetočením zevnitř a příprava k němu se provede již při prvním poskoku.)

V taktu 9. - 16. se vrací stejně dvojice zpět. Na konci od sebe odskočí.

Tančili a hráli titíž jako v B.5.

B.9 TKALČOVSKÝ KŘÍŽÁK Z NOVÉHO HROZENKOVA (Malý křížák) (0:53.38)

Mírně

Slú - ži - la sem u tkal-ce, ne- ní te - mu dá - vno,
Je - dnu no - hu na - tá - hne a dru - há sa skr - cí

chtěla sem sa na - u - čít, jak sa dě - lá plá - tno.
osno - va sa ro - ztá - hne, člu - nek sa tam str - čí.

Dohrávka v délce 16 taktu. Buď Beskyde, Beskyde nebo Husár sem a husár budu, černé čížmy nosit budu (nápěv jako Slovan jsem a Slovan budu...).

Tančí čtyři dvojice smíšené v postavení do kříže, dívka po pravici chlapce. Dvojice se drží za vnitřní ruce ve skrčení připažmo, vnější v bok.

1. - 8. takt: 1. a 3. dvojice si vymění místa. 1. dvojice dělá branku. 2. a 4. dvojice tančí na místě, chlapec levým, dívka pravým bokem do středu.

1. takt: 1. doba: 1. a 3. dvojice stoj přednožný pravou zevnitř, noha na patě, špička šikmo vzhůru,

2. doba: stoj skřižný pravou před levou (postaví se na špičku).

2. takt: jeden přeměnily krok šikmo vpravo vpřed (dosti dlouhý).

3. - 4. takt: jako 1. - 2. , ale naopak a opačnou nohou.

5. - 8. takt: 1. a 3. dvojice si vymění místa nízkými, ostře rytmi-zovanými kroky poskočnými, vykročí pravá. První dvojice vytvoří branku, druhá dvojice jí projde. Na protějším místě se obě dvojice otočí posledními dvěma poskoky o 180° vlevo, tanečník couvá. Při průchodu brankou jde dívka vpředu.

Současně tančí druhá a čtvrtá dvojice na svých místech; chlapec levým, dívka pravým bokem do středu:

1. takt: 1. doba: oba stoj přednožný pravou zevnitř, noha na patě, špičky vzhůru.

2. doba: stoj skřižný pravou před levou (noha na špičce).

2. takt: jeden přeměnný krok vpravo stranou.

3. - 4. takt jako 1. - 2. takt, ale opačnou nohou a doleva.

5. - 8. takt: dvojice se zatočí na místě oporem o pravé vztyčené dlaně osmi podtrhávanými kroky poskočnými jednou kolem.

9. - 16. takt jako 1. - 8. takt, ale začíná se levou nohou doleva a zátočka oporem o levé dlaně doleva.

1. a 3. dvojice tančí v 9. - 16. taktu jako prve. Vrací se na svá místa.

Branku nyní tvoří třetí dvojice.

Po této tuře se celý tanec opakuje ještě jednou. Nyní prochází branami dvojice druhá a čtvrtá. Dvojice první a třetí tančí na místech jako prve dvojice druhá a čtvrtá.

Celý tanec je uzavřen polkovou dohrávkou v 16 taktech. Všechny čtyři dvojice přetančí polkou doleva jednou kolem (v 16 taktech).

Poznámka. Někteří tanečníci tančí celý tanec poskočné (noha stojná poskakuje i při pohybech druhé nohy - viz takt 1. a 3. atp.).

Tančili a hráli titíž jako v B.5.

B.10 VAĽASKÁ Z JASENKY
(0:55.32)

1. píseň

Zpěv volně deklamovat. K tanci rytmicky, mírně zrychleně.

Na do - li - ně v ja - vo - ri - ně pá - slo dí - vča
štyry ko - ně, při - šli dva haj - níci z po - la,
za - ja - li ko - ně do dvo - ra.

2. píseň

Zpěv volně deklamovaně. K tanci rytmicky, mírně zrychleně.

Dyž budu po Prajskej chodi-ti, budu si tolár-ky tr-ži-ti,
dyž přijdu na na-šu stranu, nájdú si děvči-nu švarnú.

Dohrávka živě až rychle.

1. 2.
1. 2.

Tančí jedna nebo více dvojic smíšených. Obvykle začínala tančit jedna dvojice. Tanečník si zaplatil sólo, postavil se před muziku, poručil si: "Vaľaskú!". Vhodil muzikantům do cimbálu a začal si

zpívat taneční píseň. Zpěv doplnil gestikulací jednou i oběma pažemi, přídupy, podupy, podřepy a zase vypnutím celé postavy, potlesky a zavýsknutím. Ku konci zpěvu, který muzikanti podchytili svými nástroji a doprovázeli, si přivolal kývnutím, zvoláním nebo zatleskáním tanečnici. Tanečnice přicházela obvykle také již v tanečním rytmu k tanečníkovi a pokud zpíval, stála kousek za ním a natáčela se nebo přenášela podobně jako on váhu těla z nohy na nohu. (Způsob přenášení váhy těla viz u zvrтанého: pohyby se stejnostrannými výkyvy vpravo a vlevo stranou poněkud obloukovitě: noha výkročná vždy nakročí mírně obloukovitě - šikmo - vpravo nebo vlevo vpřed.)

Tanec má tři základní části:

1. Zpěv taneční písně s doprovodnými pohyby. Je na začátku tance a vkládá se i mezi tanec (střídá se zpěv s hrou muziky - obvykle přehrává hudba k tanci dvakrát předzpívaný nápěv). Píseň se zpívá po slokách. Po každém zpěvu se rozvíjí malá taneční kompozice, složená z jedné nebo z obou dalších tanečních figur. Tanečník zpívá zpočátku sám, pak se k němu připojí ostatní tanečníci a tanečnice. Tanečnice se může i k chlapci přitočit nebo jej obejít atp.

2. Společné víření dvojice na místě. Provádí se v několikerém držení v postavení pravými i levými boky u sebe. Držení: v postavení pravými boky k sobě: navzájem pravými rukama kolem pasu nebo kolem krku, vnější paže připaženy; on ji kolem pasu, ona jej kolem krku; v objetí - on ji kolem těla, ona kolem ramen; za lokty.

Krok víření vpravo:

1. doba: vnitřní noha vykročí vpřed po obloučku, špice vytočena mírně doprava, noha na celém chodidle.
2. doba: na výkročné noze otočení zvrtem na střední části chodidla (pata se odlehčí a stočí se - "zvrtně" se - mírným trhem doleva). Současně druhá (vnější - levá) noha malým obloukem se přisune k noze výkročné. Tímto krokem se dvojice otočí asi o půl kola vpravo. Při zvrtnu se mírně nadnese těžiště a při došlápnutí vnější nohy se opět sníží.

Doleva podobně opačně.

3. Individuální projev tanečníka i tanečnice. Chlapec dívku roztočí. Ona se točí na místě vpravo nebo postupuje otáčením vpřed po kruhu. Paže podél těla (NESMĚROVAT hlavou!).

Krok otáčení: vychází z kroku víření: na pravé noze se otočí mírným zvrtem o půl kola, ve druhé době došlápne k noze pravé levou nohou nebo jí trochu předkročí - špice vtočena dovnitř. Chlapec ji obchází nebo postupuje za ní různě zdobeným krokem, krokem poskočným, nějakou drobnější cifrou atp.

V závěru individuální části - na znamení, že tanec vrcholí - tanečník se zastaví, zvedne pravici nad hlavu točící se dívky, která se na místě začne prudčeji točit (dvakrát tak rychle - krok se mění na přísunný na místě - dva přísuny v taktu). Na tuto část, nazývanou "vědmu", se hraje dohrávka.

Tanec však nemusí končit. V případě, že tanečník a s ním ostatní zpívají další sloku nebo jinou píseň, znovu se rozvine od počátku celá taneční kompozice, vrcholící v dohrávce opět "vědmou".

Tančili Jiří Martinek (1934) a Irena Martinková roz. Kašparová (1937), hrála muzika souboru Jasénka ze Vsetína ve složení jako v B.1.

B.11 VAĽASKÁ Z LUŽNÉ (1:02.33)

1. píseň

A já ještě nestanu, néni ještě ráno,
/: synečka sem pustila, néni hrubě dávno. :/

2. píseň

Hybně

Dyž sem já k vám cho-dí - vá-val, chodí-va - lo nás pět,
ne - chtě - las ně po - vě - dě - ti,
keré - ho budeš chťet. Očka, čér - né oč - ka, vy černé
o - čen - ka, vy ste sa mně za - ře - za-ly do mé-ho
sr - den - ka.

3. píseň

Hybně

Ej, vr'-ší, vr'-ší, ze - lené vr'-ší, dyc-ky se mra-čí,
nigdá ne - pr-ší, nig - dá nepr - ší.

Dohrávka

Hybně

Tančí dvojice smíšené. Zahajuje tanečník sám (poručí si tanec a po vhození peníze do cimbálu nebo na talíř před muzikanty si zazpívá oblíbenou píseň). Za jeho zpěvu k němu přichází v rytmu písně tanečnice kroky obyčejnými nebo přísunnými

s krouživými výkyvy do stran ve směru nohy výkročné. Paže podél těla. Zůstane za ním šikmo vpravo vzadu až do konce zpěvu. Při zpěvu dalších slok zaujímá buď stejné postavení nebo se dívka postaví po chlapcově pravici, on ji obejmě pravici kolem pasu, dívka mu položí levici ohnutou v lokti na jeho pravé rameno, pravice chlapce volně gestikuluje.

Základní taneční figury.

1. Přenášení váhy těla při zpěvu. V některém ze shora uvedených postavení. Dvojice se pohybuje v lichých taktech napravo, v sudých nalevo.

1. takt: 1. doba: přešlápnutí na místě na pravou nohu - pata se vytočí zevnitř. Pravé rameno se vysune šikmo vpravo vpřed.

2. doba: levá noha se posune k noze pravé, pata se nadzvedne a přitáhne se k pravé patě. Při dokončení přisunhmit v kolenou. Míra natočení dvojice doprava: asi 45°.

2. takt jako 1. takt, ale na opačnou stranu a opačnou nohou.

Obměny chlapeckého kroku:

Přenášení váhy těla v mírném stoji rozkročmo, bez vytáčení pat.

Přídup jednou nohou (z citových pohnutek nebo jako zdůraznění textu nebo obsahu písň).

Hmit v obou kolenou současně (malé ostré přídřepnutí).

2. Víření dvojice na místě kolem společné osy vpravo i vlevo. Ostře rytmizovaný krok, prováděný se sníženým těžištěm, s výrazným zvrtem vnitřní nohy při kroku vnější nohou v první době taktu, vystupňovaným až do výskoku. Vnější noha při kroku vpřed se mírně obloukovitě vysune.

Popis kroku víření v postavení pravým bokem u sebe:

1. takt: 1. doba: nadnesením a zvrtnutím na vnitřní noze (na střední části chodidla, pata se vytočí prudce doleva) rázný krok vnější nohou vpřed - noha přitom švihne malým obloukem vpřed a tvrdě došlápne celým chodidlem na zem (špička vtočena dovnitř). Obě nohy se při dokroku v kolenou rázně vypnou. Vnitřní noha se přitom dotkne patou země. U některých tanečních dvojic se zvrtnutí v poskok - jinak technika kroku zůstává, pouze dopadají obě chodidla po nášvihu vnější nohy celou plochou chodidla na

podlahu, vnější chodidlo o půl stopy před vnitřním, špičky vtočeny k sobě. Vnější noha došlápne přes patu.

2. doba: vnitřní noha se posune asi o půl stopy vpřed po obloučku, špička vytočena zevnitř.

Dívky opisují oblouk vnější nohou v mnohem menší míře.

Celým krokem se dvojice otočí asi o 180°.

Podobně se víří doleva v postavení levými boky u sebe.

Změna směru víření: jednokročkovým přenesením váhy těla z nohy na nohu v postavení dvojice čelem proti sobě. Chlapec drží dívku oběma rukama v podpaždí. Ona jej za paže.

Držení při víření: dvojice pravým bokem u sebe. Chlapec obejmě pravici dívku zředu kolem těla poněkud nad pasem. Levicí uchopí její pravici a takto spojené ruce opře o svůj levý bok poněkud vzadu nad pasem (ruku položí hřbetem na svůj levý bok). Nebo chlapec založí levici za svá záda (hřbet položen na levém boku). Dívka jej uchopí pravou rukou za levý bok. Levici, ohnutou v lokti, položí dívka chlapci na pravé rameno. Nebo chlapec položí pravici zředu na levé rámě dívky (ruka je překlopena přes rameno - "kolem krku"). Levici založí za zády (ruka opřena hřbetem o levou polovinu zad). Dívka jej uchopí pravici v levém podpaždí, levici zavěsí shora přes jeho pravou paži.

Dvojice levým bokem u sebe: totéž, jenže opačnými rukama.

3. Individuální projev tanečníka a tanečnice: dívka se otáčí na místě nebo vpřed po kruhu vpravo krokem buď pouze se zvrtem (viz víření) nebo poskočným krokem (viz tamtéž).

Chlapec za ní postupuje různým způsobem cifrování: poskoky s potlesky nebo různými osobitými kroky a skoky, zvláště "přichramovaným" krokem: levá noha v první době postoupí mírně vpřed s podřepnutím. Pravá poohne zánožmo. Ve druhé době pravá noha došlápne ze široka pevně celým chodidlem na zem a levá noha odpěruje v koleně. Paže ve volném gestu ve vzpažení zevnitř.

Taneční skladba:

Po zpěvu dvojice víří na místě oběma směry s jednokročkovými kývavými pohyby při změně směru.

Následuje roztočení (dívka na místě nebo z místa) a volný projev chlapce. Znovu zpěv atd.

Každý pár si kombinuje vlastní kompozici. Tak při zpěvu chlapce se dívka k němu přitočí a on při přehrávce muziky (u delšího nápěvu jednou, u kratšího dvakrát) ihned začne podupávat a tleskat. Teprve pak následuje společné víření atd., až zase chlapec znovu zazpívá druhou sloku nebo jinou píseň.

Dohrávka.

Uzavírá tanec. Dvojice buď víří po celou dohrávku jedním a druhým směrem nebo tančí i individuálně. Na závěr může tanečník tanečnici zvednout.

Tančili: Vladimír Pavelka (1945) a Marie Matůšů (1951), František Růžička (1946) a Jitka Magdonová (1946), Oldřich Štroblik (1953) a Jaroslava Kocurková (1952). Hrála muzika Vsacanů ze Vsetína s primášem Pavlem Malíkem (1948) z Bystřice pod Hostýnem ve složení obligátní housle Jiří Kašpar (1962), housle terc Marian Sivera (1939), violový kontr Jan Vetchý (1935), kontrabas Ctirad Bryol (1958) a cimbál Rudolf Magdon (1942).

B.12 VAĽASKÁ Z RUSAVY (1:09.15)

1. píseň

Ach, neukážu, byla bych blázen, třeba by tys mňa povalil na zem.

Hojasa...

Aj, poval, poval, pomóžeš stati, červené pantle zavazovati.

Hojasa...

2. píseň

Volně

A je - de Čě-šek z Víd-ňa a má ko - ní - čka ši - mla
a na něm se-dé - le-čko, ja ze sa - mé-ho stříbra.

A už sem propil všecko, aji z koníčka šíru,
kterak já zapomenu na svoju roztomilú.

3. píseň

Volně

Bě - ža - la o - ve - čka ho - re do ko - pe - čka
Ne - ža - luj ba - rán - ku, na svo - ju ga - lán - ku
a va-lášek za ňú, po-pi - sko - val na ňú.
o - na ti u - vi - je vě-nec z ro - zma-rýn - ku.

4. píseň

Volně

E - ště já si ko-le vo-dy za - jdu, e-ště si já
švarné děvče na - jdu. A už sem si ko-le vo-dy
za - šel, a už sem si švarné dě-vče na-šel.

5. píseň

Jiné znění: Aničko, dušičko, srdce mé.
do lesa na špacír půjdeme,
obuj si pančošky, střevíčky,
půjdeme hóniti srnčičky.

Vaľaská z Rusavy má formu suity. Tančí se na pět písní, které následují za sebou v pevném sledu. Některé z písní mají více textů. Poslední píseň má ráz dohrávky (plní např. funkci maďary v kúlané ze Zlínska na druhé straně Hostýnských hor). Po pohybové stránce se ve vaľaské z Rusavy s výjimkou poslední písně s rejdovákovými prvky objevují především figury známé i v jiných točivých tancích.

Tak si tanečník na začátku předzpívá úvodní píseň, tanečnice se k němu přitochí, on zatleská a uchopí se k tanci.

Víření - provádí se kolem společné osy vpravo i vlevo v držení v objetí (tanečník drží tanečnici kolem těla, ona položí ruce ze stran na jeho paže).

Krok víření: klidný, měkký, "krpcový", na celá chodidla, dva kroky v taktu. Kroky nejsou příliš dlouhé. Vykračuje vnitřní noha. Změna směru se provede přetočením ve druhé době taktu.

Individuální projev: tanečnice se otáčí klidným přešlapováním z nohy na nohu po kruhu před tanečníkem, paže podél těla. Dvěma kroky (vykračuje pravá) se otočí jednou kolem. Tanečník postupuje za ní krokem obyčejným (v taktu 1 krok s volným přísunem druhé nohy, potlesk do dlaní) nebo

vláčným krokem poskočným - jeden poskok v taktu, druhá noha pokrčena přednožmo, potlesk. Krok může být i jinak mírně přízdobován (zadupáním).

Další figury: pohupování dvojice v kolovém držení "rusavském" měkkými kroky s pohupem při každém kroku z celého chodidla.

Držení: oba čelem proti sobě, on levým, ona pravým bokem do středu. On ji drží pravou rukou za její levici. Takto spojené ruce si opře ona za záda. Druhé spojené ruce si založí zase za zády on. V tomto držení postupuje dvojice vpřed: v 1. době taktu vykročí on levou vpřed, ona pravou vzad. Na druhou dobu udělají oba na výkročné noze poskok (spíše pohup), noha se neodlepjuje od země. Druhá noha je pokrčena přednožmo, chodidlo vodorovně se zemí. V dalším taktu totéž na druhé noze. Takto postupuje dvojice několika takty vpřed. Podobně se těmito pohupy mezi postupem vpřed otáčí i jednou dokola (vpravo), otočení se provede čtyřmi pohupy.

Zvednutí tanečnice tanečníkem - po pohupech, po víření a v závěru. Zvednutí je nízké, tanečnice má nohy svisle k zemi. On ji drží v pase, ona mu položí ruce na ramena, mírně se odrazí. On ji v první době trochu pozvedne a ve druhé době postaví zpět na zem.

Rejdování (při poslední písni).

Dvojice čelem proti sobě, on levým, ona pravým bokem do středu. Drží se za obě ruce dole a stále postupují vpřed šoupavým krokem přeměnným s rejdiváním jednou do středu kruhu, podruhé naopak.

1. takt: 1 šoupavý přeměnný krok chlapec levou mírně vlevo vpřed s mírným natočením paží doleva: levici v lokti poněkud pokrčí, pravici obloukovitě natáhne k levému boku dívky; natočí přitom i trup.

Dívka tentýž krok pravou šikmo vpravo vzad s natočením paží doleva. Levici v lokti pokrčí, pravici natáhne obloukovitě k levému boku chlapce.

2. takt: totéž na opačnou stranu, opačnými nohama i rukama.

Přehledné pohybové schema tance.

Štýry chodníčky. Hraje se celkem dvakrát.

Zahájení tance. Tanečník předzpívá první píseň až po Hojasa...
Místo toho zvolá: "Hop!" Přitom tleskne a podívá se na tanečnici, která se mezitím k němu přiblížila a zatočila se před ním.

Hudba přehrává nápěv po první. Dvojice se uchopí k tanci (čelem proti sobě - "rusavské" držení). Pohupování dvojice rovně vpřed (dívka couvá) i s otáčením. Na konci pohupování chlapec dívku zvedne. Opět se ve zbývajících taktech pohupují vpřed i s otočením.

Hudba přehrává nápěv po druhé. Individuální projev: ona se točí před tanečníkem, on ji následuje chůzí, poskočně s potlesky. Pak následuje víření vpravo a vlevo a v posledním taktu zvednutí dívky.

Hudba hraje druhou píseň A jede Čěšek... po první.

Individuální projev: otáčení dívky a cifra chlapce. Ve druhé části pohupování v rusavském držení vpřed i s otočením.

V tom se pokračuje i při druhé přehrávce. Ukončeno zvednutím.

Hudba hraje třetí píseň Běžala ovečka po první.

Individuální projev: otáčení dívky a cifra chlapce. Společné pohupování rovně vpřed i s otáčením.

Po druhé totéž.

Hudba hraje čtvrtou píseň Eště si já kole vody - dvakrát.

Dvojice víří po celou dobu střídavě vpravo a vlevo. Směr se mění po frázích.

Hudba hraje pátou píseň Močila konopě - dvakrát. Dvojice tančí až do konce rejdivání. Tanec je ukončen zvednutím dívky.

Poznámka: V provedení tance - i když jde o formu suity s pevnou vazbou písni a na ně zaužívané vazby pohybové - jsou přesto možné drobné individuální odchylky (viz trojí popis vašské z Rusavy při různé příležitosti).

Tančili: Stanislav Stanovský (1924) a Jaroslava Stanovská (1934). Hrála muzika souboru Vsacan ze Vsetína s primášem Pavlem Malíkem (1948) z Bystřice pod Hostýnem ve složení obligátní housle Jiří Kašpar (1962), housle terc Marian Sivera (1939), violový kontr Jan Vetchý (1935) a kontrabas Ctirad Bryol (1958).

B.13 KŘIŽÁKY Z RUSAVY
(1:15.22)

Podvlékačka

Tančí čtyři dvojice v postavení do kříže čelem do středu, dívka po pravici chlapce. Drží se za vnitřní ruce ve skrčení připažmo, vnější ruce v bok nebo připaženy.

1. - 4. takt: 1. a 3. dvojice si vymění dvanácti nízkými poskočnými krůčky místa. Vykročí vnější noha. Uprostřed při setkání utvoří 1. dvojice bránu, 3. dvojice jí prochází. Posledními třemi krůčky se otočí obě dvojice na protějším místě o 180° doleva (chlapec couvá).
2. a 4. dvojice výdrž ve stoji na svých místech.
5. - 8. takt: Výměna 2. a 4. dvojice stejně jako 1. a 3. dvojice v taktu 1. - 4. Bránu tvoří 2. dvojice, 4. dvojice prochází branou.
9. - 16. takt: jako u 1. - 8. takt. Dvojice se nyní vracejí na svá místa. Bránu při setkání tvoří opačné dvojice (3. a 4.)

Nápěv (celých 16 taktů) se hraje v rychlejším tempu.

Dvojice se uchopí v "rusavském držení" ke kolovému tanci: v postavení čelem proti sobě se uchopí v připažení za obě ruce. Chlapec i dívka založí svoji levici, spojenou s pravicí protějšku, za záda. Pravice obou je volně natažena k levému boku protějšku.

Po celých 16 taktů (8 taktů s repeticí) tančí všechny čtyři dvojice jemným rusavským třásákem z celých chodidel, s mírným zhupem, podtrhem až poskokem ve čtvrté osmině, jednou kolem. Nápěv je v taktu 3/4. Proto se v každých dvou taktech 3/4 otočí dvojice třemi kroky třásáku vpravo.

Tančí čtyři dvojice smíšené v postavení do kříže, v držení ke kolovému tanci zavřeném, "rusavském", chlapec levým, děvče pravým bokem do středu.

1. - 4. takt: výměna míst 1. a 3. dvojice čtyřmi třásákovými kroky s otáčením doprava, chlapec vykročí levou, dívka pravou nohou. Dvojice si vyhýbají vpravo.
2. a 4. dvojice stoj na místě.
5. - 8. takt: výměna míst 2. a 4. dvojice stejným způsobem
9. - 16. takt jako 1. - 8. takt. Dvojice se vracejí na svá místa.
17. - 32. takt: všechny čtyři dvojice obtančí třásákem (celkem 16 kroků) jednou kolem na svá místa.

Poznámka: Výměnu míst prý mohli provádět jednotlivé dvojice i osmi šlapákovými kroky (dva v taktu).

Bukovinka (správně *bukovina*)

A dyž jim vyhnúť nemože,
začervená sa jak rúže,
/: tralala lala, :/
začervená sa jak rúže.

Vystúpne na ňu rosička,
jako makové zrnečka,
/: tralala lala, :/
jako makové zrnečka.

Vystúpne na ňu jako led,
nemožu na ťa zapomněť,
/: tralala lala, :/
nemožu na ťa zapomněť.

Tančí čtyři dvojice v postavení do kříže čelem do středu, dívka po pravici chlapce. Drží se za vnitřní ruce dole, vnější připaženy nebo v bok.

1. - 8. takt: všechny čtyři dvojice se pohupují na místě valčíkovými kroky s natáčením zevnitř a dovnitř. V lichých taktech vnější nohou vpřed s natočením zevnitř, spojené vnitřní paže švih vpřed, v sudých dovnitř opačnou nohou, švih spojených paží vzad.
9. - 16. takt: 1. a 3. dvojice si vymění místa osmi poskočnými kroky, vykročí vnější noha. Vnitřní paže skrčí připažme Uprostřed při setkání projdou průstupem: pustí se a projdou mezerým průstupem dívky vně, chlapci uvnitř. Na protějším místě posledními dvěma poskoky otočí se o 180° doleva, držíce se opět za vnitřní ruce ve skrčení připažmo, chlapec couvá.
2. a 4. dvojice výdrž ve stojí na místě.
17. - 24. takt: výměna dvojice 2. a 4. stejně.
25. - 40. takt: všechny čtyři dvojice v rusavském kolovém držení tančí valčíkem jednou kolem až na svá místa.

Všechny tři křížáky se tančí na Rusavě za sebou v námi uvedeném pořadí, každý pouze jednou. Zdá se, že k tomuto aranžmá přispělo vystupování na slavnostech. Obvykle se tančívá každý křížák samostatně a několikrát za sebou. U koto-liónu se objevuje po přetancování na protějším místě, zatímco tančí na protějším místě další dvě dvojice, dotáčení přetancovávších dvojic třásákem na místě. S výjimkou 1. - 4. taktu, kdy při přetancování 1. a 3. dvojice 2. a 4. dvojice stojí na místech, jsou pak až do konce všichni stále v pohybu.

Při bukovině všichni tančící zpívají.

Tančili: Jiří Stanovský (1956) a Jana Stanovská (1956), Karel Pišťáček (1956) a Vladislava Bělíková (1951), Miroslav Šváb (1955) a Ivana Pospíšilová (1974), Petr Stanovský (1952) a Ludmila Solařová (1971). Hrála muzika Vsacanů ze Vsetína s primášem Pavlem Malíkem z Bystřice pod Hostýnem ve složení jako v B.11.

B.14 LAŠTOVIČKA Z RUSAVY (1:20.16)

Tančí se ve dvou řadách, vzdálených od sebe asi čtyři kroky. V jedné řadě jsou děvčata, ve druhé chlapci. Tančící jsou čelem k sobě, ruce v bok.

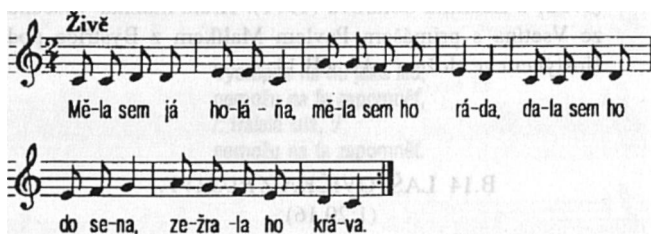
1. - 4. takt: čtyři přísunné kroky vpravo stranou, vykročí pravá noha. (Řady se od sebe vzdalují vpravo stranou.) Každý přísun je ve druhé době taktu ukončen hmitem podřepem.
5. - 8. takt: 7 rychlých, mírně nadnášivých přísunných kroků (vlastně cvalových krůčků) vlevo stranou. Vykračuje levá noha.
1. - 8. takt se opakuje, ale naopak: přísunné kroky doleva levou, cvalové doprava pravou.
9. - 16. takt: dvojice stojící proti sobě si vymění místa vířením osmi třásákovými kroky s otáčením doprava kolem své osy, vykročí pravá noha. Dvojice si vyhybají doprava. První krok je proveden s podupem.
9. - 16. takt se opakuje. Dvojice se vracejí na svá místa.

Tančili a hráli titíž jako v B.13.

B.15 HOLÁŇ Z RUSAVY

(1:23.10)

Živě

Mě-la sem já ho-lá - ňa, mě-la sem ho rá-da, da-la sem ho
do se-na, ze-žra -la ho krá-va.

Rychleji

Trochu sem sa sty-děl, trochu sem sa bál, od-le- hni ně, mi- lá,
od - le - hni ně dál. Já ne - od - le - hnu, spa - dla bych do - lů.
zlá-ma - la bych so - bě v ko - le - ně no - hu.

Měla sem já holáňů,	Měla sem já holáňů,
jak na trně květů,	jak na trně tnek,
dostala sem jednoho,	vzala sem si jednoho,
nehodí sa k světu.	měl vole jak hnek.
Trochu sem sa...	Trochu sem sa...

Tančí dvojice smíšené po kruhu levým bokem do středu, dívka po pravici chlapce. Drží se za obě ruce dole.

I. část (2/4)

1. - 2. takt: čtyři poskočné kroky vpřed, vykročí vnější noha, vnitřní pokrčena přednožmo, chodidlo vodorovně se zemí. Spojené paže při lichých krocích kmih vpřed, při sudých vzad.

3. takt: švihem spojených paží vpřed podtáčka pod spojenými pažemi (zevnitř - dívka vpravo, chlapec vlevo) dvěma kroky poskočnými o 360° (do původního postavení).
4. takt: dva kroky poskočné vpřed jako v 1. taktu, s kmihi paží vpřed a vzad.
5. - 8. takt: jako 1. - 4. takt.
1. - 8. takt se může ještě jednou opakovat.

II. část (3/4)

9. - 16. takt: dvojice v držení ke kolovému tanci zavřeném (rusavským způsobem) tančí švihák (houpavý obkročák - v taktu dva kroky) až do konce. Chlapec vykročí levou, dívka pravou nohou.

Tančili a hráli titíž jako v B.13.

B.16 RAUBČÍČEK Z RUSAVY (1:24.42)

Tempo volného třásáku

Ra-ub-čí-ček sko-ro sta-ne stúpne si tam pod bu-čka / za /
bez sní-da-ní do hor ta-ne
a či-há na sr-ne-čka

Srneček sa z húšča dere,
raubčíček po ňom pere,
/: a srneček dup, dup, dup,
raubčíček puk, puk, puk.:/

Vdávalo sa trdlo, trdlo,
bralo sobě motovidlo,
/: a struhálko bečalo,
že sa trdlo vdávalo.:/

Není možná vypovědět,
jak je dobře s milým ležat',
/: na lavici za pecú,
přikryja sa župiců.:/

Tančí dvojice smíšené po kruhu nebo v rozptylu v držení ke kolovému tanci zavřeném rusavským způsobem, chlapec levým bokem do středu.

1. takt: 1. doba: ze stoje snožného chlapec vytočí levou špicí o 90°, dívka pravou nohu špicí o 90° zevnitř, pata na zemi. Vytočená noha se dotkne špicí země.
2. doba: nadzvednutím vytočené špičky (pata na zemi) a vtočením o 90° dovnitř se noha vrátí do původní polohy. Nohy lehce pérují v kolenou.
2. - 3. takt: lehký třásák doprava, chlapec vykročí levou, dívka pravou nohou. Na konci 3. taktu jsou opět bokem do středu.

Pohyby taktů 1. - 3. se opakují po celý tanec.

Tančili a hráli titíž jako v B.13.

B.17 GÚLANÁ S MAĐAROU ZE ZLÍNSKA
(1: 25.48 a 1:31.13)

1. píseň /B I., č.9/

Dybych já ti měla všecky leta kvěsti,
a dycky mladú býti,
ty bys mi mosěl zas všecky hvězdy sčítat,
co ich na nebi svítí.

2. píseň /B I., č. 49/

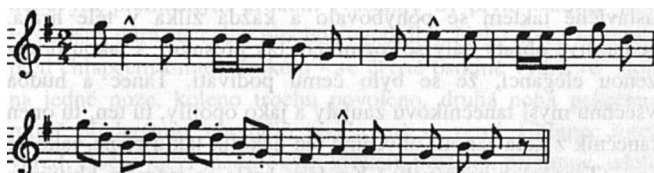
Nechod' k nám, synečku, nechod'
 ani k nám muziky nevod',
 nebudu, synečku, tvoja,
 nedá mi maměnka moja.

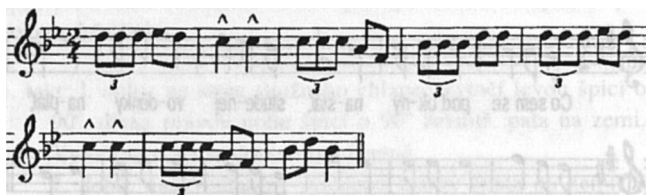
3. píseň /B I., č. 53/

Neukazujte mi téj brněnskéj veže,
 rači mi ukažte méj milenky dveře.

Maďara /B I., č. 65/

"Koulaná bývala na Zlínsku nejoblíbenějším, ba za stara takměř jediným tancem. Hudebníci zasedli za stůl, první houslista, jenž byl jako kapelníkem, obyčejně stál. Přistoupil šohaj, hodil dvougrošku na cimbál a zanotil píseň, houslista a s ním ostatní muzikanti ihned vpadli v jeho zpěv a hráli píseň tu ... pořád ji opakující, ovšem s modulacemi a variacemi přerozmanitými, až jiný šohaj z kola k cimbálu s novou písní a s novou dvougroškou přistoupil. ... Když tedy hudba zahrála, napřed tanečník, který si zaplatil, kývl na svou tanečnici, pak přidružily se ostatní páry. Napřed tanečnice, držíce oběma rukama letnice (sukně), jež jako zvon vzduchem se naduly, kdežto rubáč (spodnice) těsně k tělu přiléhal, jedna za druhou se točily krokem drobným, nohu za nohou napříč kladouce, za nimi pak tanečníci krokem ostrým postupovali, rytmem zvláštním, jako by na nohu napadal nebo přichromoval, tu zase vesele až do stropu poskakující, v taktě luskající na krajačky a rukama o holénky čižem a o nohavice pleskající. To trvalo, co hudba píseň tři, čtyřikrát zahrála, někdy i déle. Pak zastavil se tanečník, vzal svou tanečnici sobě naproti rytmicky postupující, zatočil se s ní několikrát vpravo, potom zase vlevo, pak několik kroků popocházeje tanečnici nadzdvihnul pustil, ona již zase s ostatními kolem se točila jako z počátku. Jedna koulaná trvala třeba čtvrt hodiny i déle. Při tom ruce a nohy a všecko tělo ustavičně taktem se pohybovalo a každá žilka v těle hrála. Jednotlivé obraty dávaly se rozměrem tak přesným, s takou přirozenou elegancí, že se bylo čemu podívat. Tanec a hudba všechnu mysl tanečnickovu zaujaly a jako opojily, tu ten, tu onen tanečník z kola zanotil obyčejně jen několik taktů písně, jako ze sna. (Tanečnice nezpívaly.) Koulaná hrála se rytmem hbitým a živým, první nota jednotlivých taktů, jmenovitě těch, kde byl v tanci obrat, vyrazela se ostře a důrazně." (B I. s. 2)

"Koulaná končívала se buď "kodou" anebo "maďarou", kterouž tančili do kola drobným krokem, mužští poskakující,

krajačkami luskajíce a rukama taktem o holénky nebo nohavice pleskajíce. Seřadění byli tanečníci jak na počátku koulané stáli, ženské všecy napřed řadou, mužští za nimi, při čemž napořád k sobě obrácení zůstali, nic se neotáčejíce". (B I. s. 25)

"Kúlaná, koulaná, gúlaná, kúlaný" - různé názvy pro točivý tanec ze Zlínska, z rozmezí mezi Slováckem a Valašskem. Jak vyplývá z Bartošova popisu, doplněného několika výzkumy v Mladcové a okolních vsích ze začátku padesátých let, se skládal z předzpěvu (z počátku si předzpíval pouze jeden tanečník, ostatní se k němu připojili i se svými tanečnicemi, tanečníci se připojili i ke zpěvu). Pokud se ještě zpívalo, pak se v rytmu písně na místě pohupovali: v lichých taktech jedním přísunným krokem vnější nohou vpřed, v sudých taktech vnitřní nohou vzad. Přisun je vždy ukončen malým hmitem podřepmo. Spojené vnitřní paže dvojice se mírně pohybují spodním obloukem v lichých taktech vpřed, v sudých vzad. Další písně mohli předzpívat jednotliví tanečníci v průběhu tance.

Druhou taneční figurou je individuální projev. Ihned po zpěvu první sloky úvodní písně se tanečnice roztočí po kruhu před tanečníkem. On ji následuje různými kroky, poskoky atp. s potlesky do dlaní, na nohavice i na holénky. Svůj pohybový projev doprovází občas zavýsknutím.

Pak následuje společné víření v postavení pravými a levými boky k sobě obyčejnými klidnými kroky, vykračuje vnitřní noha.

Pak opět může někdo zazpívat - třeba jen začátek písně. A celá skladba se rozvíjí znovu.

Tanec končí dohrávkou-kodou, při které obvykle dvojice ještě na místě víří a na konec může tanečník tanečnici vyzvednout.

Nebo muzika zahraje maďaru. Ta se tančí dvojím způsobem. Buď se dvojice otáčí v kolovém držení jako u polky dupavým přeměnným krokem (všechny tři první osminy jsou vyšlapány důrazně celou plochou chodidla). Nebo dívka ustupuje před chlapcem tímtež krokem - ve čtvrté osmině výdrž ve stojí na jedné noze, koleno trochu povoleno, druhá noha pokrčena mírně přednožmo, chodidlo vodorovně se zemí. Chlapec totéž vpřed. Občas mezi maďarovým krokem poskočí, přidupne, udělá "holubce": odražením z jedné nohy, druhá se odmrští stranou a v letu k ní přirazí noha odrazová (chodidla se srazí v letu) a ihned se zase dopadne zpět na odrazovou nohu. Totéž potom v dalším taktu opačnou nohou a opačným směrem. Rytmus:

V závěru maďary může tanečník opět tanečnici vyhodit do výšky. Tanečnice se ho drží ze stran za ramena. Při výskoku nekrčí nohy.

Popis některých prvků a kroků.

1. Zpěv taneční písně. Přenášení váhy přísunně vpřed a vzad s výkyvy spojených vnitřních paží (vnější připaženy, levice chlapce gestikuluje) vpřed a vzad.

2. Individuální projev tanečníka a tanečnice

Dívka se otáčí doprava s postupem vpřed po kruhu klidným přeshlapováním z nohy na nohu.

1. takt: 1. doba: vykročí pravá noha špicí zevnitř. Noha došlápne lehce na celé chodidlo přes přední část. Otočení o 180° vpravo.
2. doba: krok levou nohou před pravou s otočením o 180° vpravo. Noha vtočena špicí dovnitř ("napříč" před špici pravé nohy). Došlápne rovněž zlehka přes přední část chodidla.

Otáčení je hladké a plynulé. Paže podél těla - přidržují leknice.

Chlapec postupuje rovně vpřed za točící se dívkou různými kroky.

Krok poskočný s pokrčováním druhé nohy přednožmo. Potlesky.

1. takt: 1. doba: krok pravou nohou vpřed na celé chodidlo. Potlesk.
2. doba: ostrý poskok nebo podtrh pravého chodidla, levá noha pokrčí přednožmo.

Totéž opačně. Potlesky libovolně: do dlaní - na první dobu, na pokrčené stehno nebo na holénku (ve druhé době taktu) atp.

Krok s "přichramováním" - přidřepáváním

1. takt: 1. doba: rázný krok pravou nohou vpřed nebo mírně vpravo vpřed, obě nohy na celých chodidlech, kolena pokrčena a pravé vytočeno ven.
2. doba: napnutím kolen malý rázný krok levou nohou vpřed. Paže ve volném gestu.

Krok s přidřepáváním - bez potlesků nebo s potlesky.

1. takt: 1. doba: krok pravou vpřed, koleno napjato. Potlesk pravou dlaní do levé.
2. doba: levá noha se zvolna přísouvá k pravé. Po dokončení přísunu podřep.

Krok s různými druhy výskoků a doprovodných pohybů druhé nohy v letu.

Krok s výskokem na noze výkročné a se srážením obou chodidel v letu ("luskání holubů" též "holubce").

1. takt: 1. doba: krok pravou nohou vpřed a současně odrazem z pravého chodidla sražení chodidel vnitřní stranou únožmo dolů vlevo. Celé tělo mírně nakloněno doprava (ve směru nohy odrazové). Paže ve volném gestu.

2. doba: doskok na pravou nohu. Noha došlápne skoro na stejném místě, odkud vykročila, nebo jen nepatrně vpřed.

2. takt: jako 1. takt, ale opačnou nohou a na opačnou stranu.

Poskoky odvozené z kroku poskočného, z poskoků na jedné noze a s doprovodnými pohyby druhé nohy (různé improvizované skoky). Též střídání skoku do dřepu a výskoku s rozmanitě obměňovaným pohybem druhé nohy atp.

3. Víření dvojic na místě vpravo a vlevo: postavení pravými nebo levými boky k sobě. Držení v objetí - dívka ruce na chlapcových pažích, on ruce pod jejími lopatkami.

Krok v postavení pravými boky u sebe:

1. takt: 1. doba: oba krok pravou-vnitřní nohou celou plochou chodidla vpřed po obloučku. Špiče vytočena zevnitř.

2. doba: krok vnější nohou vpřed, špička vtočena dovnitř.

Chodidlo došlápne příčně před nohu vnitřní.

Krok je měkký, klidný, plynulý, obcházivého až snad mírně obíhavého rázu. Tempo se nyní ustálilo spíše volnější. Podle Bartoše by mělo být "hbité a živé". V posledním taktu víření - na konci náपěvové fráze - přetočení opačnými boky k sobě naznačeným krokem přeměnným - vykročí rovněž vnitřní. Mezi vířeními může dvojice podle Bartoše postupovat několika kroky vpřed. Držení jako u víření, ale volnější a čelem proti sobě. Snad podobně jako u vařaské z Rusavy:

1. takt - 1. doba: dívka krok pravou vzad, chlapec levou vpřed na celé chodidlo.

2. doba: mírné zapérování, až zhoupnutí na noze výkročné, druhá uvolněna.

2. takt jako 1. takt, ale opačnou nohou.

Dvojice takto postupuje několika kroky vpřed. Při této figuře mohl některý tanečník zazpívat další sloku písně nebo začít jinou píseň. Ostatní buď jen tančili nebo se zpěváci také přidali. Kroky vpřed po kruhu jsou ukončeny vyzvednutím dívky chlapcem (viz Rusava!). Po této mezifiguře se rozvíjí tanec znovu od individuálního projevu.

Závěr - koda.

Při této dohrávce dvojice vířily až do konce. V závěru mohl tanečník tanečnici vyzvednout.

Jindy se tančila maďara:

1. Maďara "polková". Na způsob dupavé, rázné polky (viz nahoře).

2. Maďara s postupem dvojic vpřed. Tančí jednotlivé dvojice po kruhu čelem proti sobě, dívka pravým, chlapec levým bokem do středu, ruce v bok. Dvojice postupuje dupavým přeměnným krokem vpřed po kruhu (popis kroku viz nahoře). Základní maďarový krok chlapec přizdoboval různými ciframi a "luskáním holubů" (viz u individuálního projevu).

Tančili v sólovém provedení (1:25.48) Jiří Perůtka (1933) a Libuše Perůtková (1939), v hromadném provedení (1:31.13) Jaromír Šála (1967) a Jitka Perůtková (1962), Jan Kořenek (1960) a Ivana Hofmanová (1965), Miroslav Zuzaník (1967) a Jana Kučerová (1970), Ivo Rochla (1965) a Lenka Kamenářová (1972). Hrála muzika souboru Kašava z Lukova u Zlína ve složení primáš Karel Král (1974), obligátní housle Miroslava Garguláková (1974), housle terc Pavla Jurásková (1975) a Jana Lucká (1974), houslový kontr Eva Kočíčková (1974), violový kontr Jan Dudr (1976), klarinet Rostislav Jež (1975) a David Pavlišník (1972), kontrabas Jiří Straka (1972) a cimbál Martina Fuksová (1972).

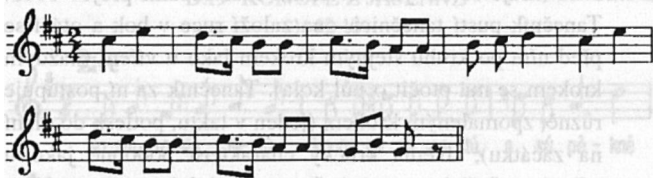
B.18 VAĽASKÁ - TOČENÁ Z JASENNÉ
(1:38.07)

/: Třeba su chudobná, chudobnej maměnky :/

/: přeca sem nedala ledaskom huběňky. :/

Dohrávka

Tančí dvojice před muzikou. Tanečník si zazpívá první sloku písně. Při zpěvu bohatě gestikuluje, přidupne si několikrát vždy na začátku taktu pravou nohou, tleskne do dlaní a kývnutím nebo pohledem přivolá poblíž stojící tanečnici. Na opakování nápěvu muzikou jedenkrát spolu víří na místě, střídavě pravými a levými boky k sobě krokem s "přichramováním" na začátku.

Víření: dvojice pravými boky u sebe. Tanečník obejmě tanečnici oběma rukama, tanečnice mu položí ruce ze stran na paže (prsty směřují k lopatkám).

V tomto postavení víří do konce fráze vpravo.

Krok víření: s napadáním na vnitřní nohu (výkročnou) na první dobu taktu. Noha v koleně mírně povolí (nepěruje!). Krok není příliš dlouhý, noha došlápne na celé chodidlo (ne těžce, bez náznaku přídupu). Někdy vykročí tanečnice vnitřní nohou a tanečník vnější. Na charakteru kroku se nic nemění. Správně by měli vykročit oba vnitřní nohou.

Na druhou dobu taktu krok vnější nohou vpřed, noha vtočena špičkou mírně dovnitř. Našlápne lehčeji na přední část chodidla s mírným nadnesením (současně se odlepí od země noha vnitřní a připraví se k dalšímu kroku).

Na konci fráze v posledním taktu se dvojice posledním krokem otočí čelem vzad (doprava). Na první dobu taktu nakročí vnitřní nohou jako při víření, na druhou přisunem vnější se oba přetočí levými boky k sobě, aniž by se pustili. V další části písně víří doleva. Vykračuje opět vnitřní noha (pokud oba vykročili na začátku vnitřní), nyní levá.

Změna směru se řídí podle stavby písně. Někdy víří dvojice až do poloviny písně vpravo, od poloviny do konce vlevo. Jindy začíná vpravo, ve druhé části víří doleva a ve třetí opět vpravo.

Dohrávka (hraje se obvykle dvakrát): individuální projev obou.

Tanečník pustí tanečnici, ona založí ruce v bok a otáčí se před ním po kruhu stejným krokem jako u víření (každým krokem se má otočit o půl kola). Tanečník za ní postupuje různě: zpomaleným krokem (jeden v taktu, potlesk do dlaní na začátku), dvěma krůčky charakteru podobně jako u víření - s "přichramováním": na první dobu pravou nohou malý krok na celé chodidlo, jakoby s naznačeným, ale zčásti utlumeným přídupem, potlesk pravou dlaní o levou (křísne jí shora o levou dlaň, která jde protisměrně nahoru). Na druhou dobu lehčí krok levou nohou vpřed, druhá noha se uvolní a pravá ruka se vrací do původní polohy. (Může vykročit i opačně.) Nebo jde zadržovaným krokem s mírným přídupem, s výdrží ve druhé době: na první dobu nakročí celým chodidlem pravé nohy vpřed, noha mírně povolí v koleně. Pravá ruka křísne dlaní (vlastně prsty) o levou dlaň. Ve druhé době výdrž v podřepu na pravé noze, levá vzadu na svém místě, rovněž mírně v koleně povolena. Pravá ruka se vrací vzhůru nebo zůstane dlaň v dlaní. Další takty jako první.

Pak se podobně zpívá druhá sloka. Dvojice se může držet za vnitřní ruce, žena vpravo, a přenáší obvykle váhu těla v lichých taktech vpřed na vnější nohu s vytočením zevnitř, spojené vnitřní paže švih vpřed, v sudých naopak, opačnou nohou.

Tančili Antonín Zdeněk Rokyta (1931) a Věra Rokytová (1934).

Hrála Rokytova muzika z Jasenné ve složení primáš Zdeněk Kašpar (1925) ze souboru Jasénka ze Vsetína, obligátní housle Stanislav Tomanec (1926), violový kontr Jan Volčík (1955), 2. violový kontr Pavel Rokyta (1973), klarinet Petr Živocký (1965), flétna Břetislav Rokyta (1932), kontrabas Jaroslav Zmeškal (1932) a cimbál Jan Rokyta (1938).

B.19 KONOPĚ Z JASENNÉ

(1:42:10)

Tančí dvojice smíšené po kruhu levým bokem do středu, dívka po pravici chlapce. Drží se za obě ruce vzadu křížem.

1. takt: 1. doba: 1 krok přísunný vnější nohou vpřed,
2. doba: jeden obyčejný krok vnější nohou vpřed,
3. doba: poskok na vnější (výkročné) noze, druhá noha pokrčí přednožmo.
2. takt: totéž, co v 1. taktu, ale opačnou nohou a zpět po kruhu. V 1. době se dvojice otočí na začátku 1. kroku o 180° dovnitř.

Pohyby taktů 1. - 2. se opakují až do konce 6. taktu. Na začátku každého taktu se vždy dvojice otočí prvním krokem o 180° dovnitř. Při obratu se vždy dvojice pustí a přechytně naopak.

7. takt: 1. doba: dívka se prudce otočí o 360° doprava na pravé noze (koleno mírně povolí). Druhá noha přinoží. Ruce v bok. Chlapec ostrý, nízký výskok na místě čelem k dívce (nohy při výskoku poohnou zánožmo). Dopad na obě chodidla.
2. - 3. doba: oba výdrž ve stoji čelem proti sobě.
8. takt - I. doba: dívka jako v 9. taktu - obrat na levé noze doleva. Chlapec ve stoji snožmo furiantsky tleskne pravou dlaní do levé - činelovitě křísne pravou dlaní shora o levou, která jde protisměrně (nahoru).

9. - 10. takt: zátočka chůzí jednou kolem šesti rozšafnými kroky, za pravé lokty. Tanečnice vykročí pravou nohou. Tanečník by měl rovněž vykročit pravou, někdy však vychází levou.
8. - 10. takt se ještě jednou opakuje. Nyní začíná dívka otáčku na levé noze doleva, pak na pravé doprava. Zátočky se provedou závěsem za levé lokty, vykročí levá noha.

Tančili a hráli titíž jako v B.18.

B.20 ŠPATA Z JASENNÉ
(1:43.38)

Výrazně

Špa - lo, špa - lo, nestó-jš za lo. Cho - dí - la po
a - bych šla - pái za te - bú bla - lo.

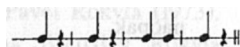
háj - ku, tr - ha - la li - ja - lku, nech lo, nech lo

do - sta - neš za lo.

Tančí dvojice smíšené čelem proti sobě, chlapec zády do středu. Drží se za obě ruce vpřed křížem, pravice nahoře.

1. - 4. takt: pět řezankových skoků, začíná pravá. Rytmus:

Paže jsou v klidu.

5. - 8. takt = 1. - 4. taktu, ale začíná opačná (levá noha).
9. takt: 1. doba: on stojí a tleskne (křísne) pravou dlaní shora o levou, která se zvedá protisměrně. Ona obrat na pravé noze vpravo o 360°, levá přisune.
2. doba: oba výdrž ve stoji
10. takt: oba výdrž ve stoji.
11. - 12. takt jako 9. - 10. takt, ale ona se točí na levé noze doleva.
13. - 16. takt: zátočka jednou kolem osmi rychlými poloběhovými kroky za pravé lokty, vykročí pravá noha.

9. - 16. takt se opakuje. Nyní je zátočka za levé lokty. Rovněž otáčky dívky začínají doleva na levé noze.
 Dívka má při otáčkách i zátočkách ruce v bok.
 Tanečník někdy při potlescích přidupne ostře shora pravou nohou celým chodidlem.

Tančili a hráli titíž jako v B.18.

B.21 ŠOTYŠKA Z JASENNÉ
 (Šotys)
 (1:45.07)

Tančí dvojice smíšené po kruhu nebo v rozptylu po taneční ploše, chlapec zády do středu, dívka čelem proti němu. Drží se za pravé ruce, levé připaženy nebo v bok.

1. takt: 2 lehce houpavé přísunné kroky podle chlapce doleva, chlapec vykročí levou nohou, dívka pravou.
2. takt: oba trojhran pravou nohou ve stoji na levé noze. Pravá noha se dotkne země špicí na první osminu přímo vpřed, na druhou osminu vpravo šikmo zevnitř, na druhou dobu přinoží.
3. takt: chlapec ve stoji snožmo tleskne rozšafně pravou dlaní do levé ("kříсне" pravou dlaní shora o levou dlaň, která se pohybuje zdola nahoru protisměrně; ukončí mírným odmrštěním pravé ruky šikmo vpravo dolů). Dívka se otočí čtyřmi krůčky na místě doprava, vykročí pravá.
4. takt = 2. taktu. (Oba trojhran pravou nohou. Držení za pravé ruce.)

Pohyby taktů 1. - 4. se opakují po celý tanec.

Tančili a hráli titíž jako v B.18.

B.22 HANÁCKÁ Z VIZOVICKA

(rekonstrukce Zdenka Jelínková)

(1:46.33 a 1:49.55)

HANÁCKÁ I. Vizovice

Svižně

Dyž sem šel o - ko - lo Va - řha - ro - va,
 dí - val sem sa, co má mi - lá dě - lá,
 a o - na sa tam s ji - ným to - čí a má u - pla - ka - né
 černé o - čí.

Ach, vy černé oči, co plačete,
 šak vy přeca moje nebudete,
 aj, nebudete a nesmíte,
 věru darmo si na mňa myslíte.

(Podle přímého předvedení Josefa Čižmáře (1868-1965) začátkem 50. let v jeho tehdejší brněnském bytě. Tančil se Zdenkou Jelínkovou.) Tančí dvojice smíšené po kruhu levým bokem do středu, dívka po pravici chlapce. Drží se buď vnitřními rukama křížem vzadu nebo on obejmě dívku pravici kolem pasu, ona položí levici, ohnutou v lokti, na jeho pravé rámě. Vnější připaženy.

Taneční píseň si tanečník buď předzpívá před muzikou nebo zpívá při tanci.

- 1.-6. takt: dvojice postupuje pevným, jadrným krokem s našlapováním na celé chodidlo vpřed po kruhu, vykročí oba pravou nohou nebo dívka pravou nohou, on levou. V taktu 3 kroky.

Nebo v lichých taktech postoupí třemi kroky vpřed, v sudých třemi kroky vzad. Kroky vzad jsou kratší, nežli vpřed, takže dvojice postupuje mírně vpřed.

7. - 8. takt: dívka předstoupí před chlapce, uchopí se spolu za pravé ruce ve vzpažení, levé v bok nebo připaženy. Tanečník postupuje vpřed buď rázným krokem (s tendencí nepovolovat kolena a spíše mírným zhupem z celého chodidla trochu nadnášet). Nebo jde vpřed třemi nízkými kroky poskočnými.

Dívka se podtáčí šlapákovým krokem z celého chodidla také s mírným nadnášením (vytahováním do výšky), koleno je pevné, nepovoluje. V taktu tři kroky. Každým krokem se otočí o půl kola.

9. - 10. takt: dvojice se pustí, dívka, ruce v bok nebo podél těla, pokračuje v otáčení šlapákem jako prve vpřed po kruhu. Tanečník za ní postupoval vpřed buď chůzí (tři kroky v taktu) nebo poskočně. Při každém kroku nebo poskoku na každou dobu taktu potlesk pravou dlaní shora do levé, otočené vzhůru.

Někdy se otáčela jen na místě a on "chopkovál" s tleskáním kolem ní.

Takt 7. - 10. se může opakovat.

Pak se buď hned tančila druhá sloka stejně jako první. (Pokud tanečník nezpíval.) Hudba hrála několikrát nápěv k tanci.

Jindy se dvojice zastavila před hudbou, dívka vpravo vedle chlapce, chytli se za vnitřní ruce a zatímco tanečník zpíval, dvojice přenášela váhu těla vnějšíma nohama vpřed s přikročením vnitřní nohy na třetí dobu taktu a v dalším taktu zakročením vnitřní nohy vzad a zhupem na ni, rozloženým na všechny tři doby. Vnější zůstává vpředu.

Poznámka: Hanácká začíná polonézovou částí (ovšem v tempu rychlejším, přizpůsobeném jihovalašským točeným). Pak následuje individuální část buď s podtáčením (viz záleské točené) nebo s volným otáčením dívky a s improvizovaným projevem chlapce. Tanec by mělo uzavřít víření (viz Hanácká II.). Tanečník si mohl v libovolné chvíli při tanci zadupat, zavýsknout atp.

Po několikerém přetancení a vyzpívání všech slok zahraje hudba polku, kterou zrychlí až do kvapíku (t.j. rychlé hladké polky). Pár tančil hladce, s důrazem, po celých chodidlech. Otáčeli se doprava i doleva. Při změně směru si tanečník přidupl.

HANÁCKÁ II.

1. píseň

Vizovice

Živě

Teče vo-da od Ví-zo - vic, ne-da-le-ko Lu-ha - čo - vic,
všecky la - vky po - bra - la, enom je - dnu ne-cha-la.

Dyž sem já šel k milej večer,
měsíček mně svítit nechtěl,
ani hvězdička žádná,
že je falešná panna.

2. píseň

Živě

Le - ža - la sem s ka - prá - lem na la - vi - ci
u ka-men až do rá - na bí - lé - ho.

Ležala sem, ležala,
až sa lavka hýbala,
až do rána bílého.

Pro mladé se zahraje ještě polka, která se hrála stále rychleji až do kvapíku.

Tanečník zazpívá píseň, tlesknutím nebo pohledem přivolá tanečnici. Ona se postaví k jeho pravému boku a oba se uchopí k tanci: buď jeden druhého vzadu křížem vnitřní rukou nebo on ji obejmě pravicí kolem pasu, ona položí levici ohnutou v lokti na jeho pravé rameno. Tanečník pak uchopí levicí pravici dívky v předpažení dolů dovnitř. V tomto postoji při zpěvu přenášejí váhu těla v mírném stoji rozkročeném vnější nohou vpřed, chodidla stále na svých místech (v lichých taktech vpřed na vnější), spojené paže se zhoupnou do výše. V sudých vzad na vnitřní nohu, spojené paže se sníží dolů.

Nebo se pohybují na místě dupkavě dvěma křůčky vnější a vnitřní vpřed (druhá noha přikročí celým chodidlem k noze vnější na třetí dobu taktu). V sudých taktech ustoupí vzad vnitřní nohou, vnější zůstane opřena chodidlem o zem a při úhybu celým tělem vzad, při němž se přenáší váha na vnitřní zadní nohu se současným snížením spojených paží, se vnější noha pouze posune mírně k vnitřní.

Po zpěvu přehrává hudba nápěv jedenkrát až dvakrát, pokud tanečník i s ostatními páry, které se k němu přidaly, nezačnou zpívat druhou sloku nebo další píseň.

Po zpěvu při opakování nápěvu dívka se otáčí před chlapcem, ruce v bok nebo podél těla "šlapákovým krokem" - tři kroky v 3/4 taktu jako u Hanácké I. - on postupuje za ní kroky, poskočně ap. s tleskáním do dlaní. Dívka po několika taktech otáčení několika střídnostrannými kroky přísunnými před ním ustupuje, přidržujíc si po stranách oběma rukama sukně, a opět se točí. Při ustupování se mírně natáčí napravo a nalevo - ve směru výkročné nohy.

Na další frázi nebo další opakování nápěvu se dvojice uchopí v postavení pravými boky u sebe k víření (podobně jako u kulané) a víří na místě kolem společné osy mírně nadnášivými kroky z celých chodidel (jakoby se při každém kroku trochu vytáhli nahoru) - kolena pevná, lokty obou rozloženy stranou (netisknout je k tělu). V každém taktu tři kroky, vykročí vnitřní. Na konci fráze se přetočí dvojice v posledním taktu třemi kroky opačnými (levými boky k sobě), aniž by se pustila. Pak víří doleva. Podle počtu taktů vychází při víření doleva při některých písničkách vnitřní noha, jindy vnější. (Ta noha, která je po přetočení na řadě.)

Tanec končí dohrávkou. Při ní se tančí polka.

Tanec rekonstruován podle záznamu Josefa Čižmáře a doplněn podle Zdeny Halové, učitelky z Vizovic a její matky Amálie Halové (1880-1973). Tančívala ji v hospodě Na vinném. "Chlapec si zazpíval. Muziganti sa přidali. Roba sa točila, chlap za ňú nebo kolem ní. Chlópál do holének a nakonec sa nekolikrát spolu zatočili bok při boku "na švihák"."

Projev muže za točící se tanečnicí:

Postupoval poskočně za tanečnicí a přitom tleskal střídavě při kroku do dlaní před tělem, při poskoku nebo podtrhu nohy na holénku, na lýtko nebo pod pokrčené koleno.

Tanečnice se může otáčet chvíli doprava, chvíli doleva. Na konci víření tanečník tanečnici pustí, rozhodí ruce, nízkým výskokem snožmo a tvrdým dopadem na obě chodidla se zarazí a zavýskne.

Sólové provedení (1:46.33) představuje rekonstrukci základního tvaru tance podle záznamu Z. Jelínkové i podle Čižmářova záznamu.

Tančili: Jiří Perůtka (1933) a Libuše Perůtková (1939), hrála muzika souboru Kašava z Lukova ze Zlína ve složení primáš Petr Král (1974), obligátní housle Miroslava Garguláková (1974), housle terc Jana Loucká (1974), violový kontr Jan Dudr (1976), klarinet Rostislav Jež (1975), kontrabas Jiří Straka (1972) a cimbál Martina Fuksová (1972).

Hromadné provedení (1:49.55) je tvůrčím zpracováním tance pro soubor Kašava z Lukova ze Zlína, autorkou je Magdalena Preiningerová.

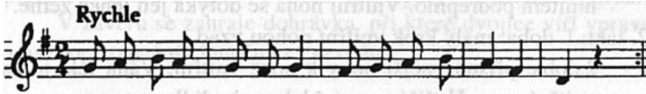
Tančili: Vladimír Jedlička (1957) a Jana Kučerová (1970), Ivo Rochla (1965) a Jitka Perůtková (1962), Martin Dračka (1964) a Pavlína Dračková (1966), Rudolf Bezděčák (1967) a Lenka Kamenářová (1972), Ladislav Zuzaník (1965) a Ivana Hofmanová (1965), Jiří Perůtka (1933) a Libuše Perůtková (1939), hrála muzika souboru Kašava ve shora uvedeném složení.

C. JIŽNÍ VALAŠSKO

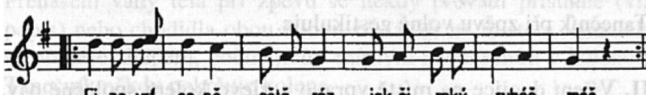
C.1 TOČENÁ ZE ŠTUDLOVA

(1:53.39)

Rychle

Zavř sa ně, cé-reč-ko, jak lo plužné ko-le - čko.

Ej za-vř sa ně eště ráz, jak ši - roký rubáč máš.
u - kaž, jaký rubáč máš.

2. /: Široký je, široký, šila sem ho tři roky. /

/: ej, široký je velice, šila sem ho k muzice /.

(Poznámka: na začátku sloky a repetice prvního verze tanečník - zpěvák si přidává místo citoslovce "ej" předponu "a".)

Dohrávka

Tančí jednotlivé dvojice ve volném rozptylu před muzikou, dívka po pravici chlapce. Drží se za vnitřní ruce v připažení, vnější ruce připaženy. Chlapec levicí gestikuluje (při předzpěvu).

I. Zpěv taneční písně. Tanečník (jeden, později i více) zaspívá první sloku libovolné písně k točené. Dvojice při zpěvu přenáší váhu těla v lichých taktech vpřed na vnější nohy, švih spojených vnitřních paží vpřed; v sudých taktech vzad na vnitřní nohu, spojené paže švih vzad. Dvojice se mírně natáčí: v lichých taktech zevnitř, v sudých dovnitř.

Přenášení váhy těla při zpěvu:

1. takt: 1. doba: malý krok vnější nohou vpřed (váha těla je na celém chodidle nohy výkročné).

2. doba: přísun vnitřní nohy k noze vnější s mírným hmitem podřepmo. Vnitřní noha se dotýká jen lehce země.

2. takt: 1. doba: malý krok vnitřní nohou vzad.

2. doba: přísun vnější nohy k noze vnitřní. Váha těla je na vnitřní noze. Vnější se opírá lehce chodidlem o zem.

Všechny liché takty jako 1. takt, sudé jako 2. takt.

Tanečník při zpěvu volně gestikuluje.

II. Víření dvojice na místě vpravo a vlevo kolem společné osy. Postavení pravými a levými boky k sobě. Držení v objetí: on drží dívku oběma rukama kolem těla (lokty stranou, ruce asi ve výši jejích lopatek). Dívka uchopí chlapce oběma rukama ze stran za ramena.

Krok víření. Je podoben rychlé přizemní chůzi, až někdy s náznakem běhových krůčků. Dvojice společně obchází po malém kroužku. Vykračují vnitřní nohy (v postavení pravými boky k sobě pravá, levými boky levá).

Na každou dobu taktu se provede jeden krok. Našlapuje se na celé chodidlo. Krok je měkký (proti kroku točené ze Závřší nebo z Popova poněkud méně výrazný), víření je plynulé, klidné.

Změna směru víření se provede na konci nápěvové fráze v posledním taktu přešlápnutím vnitřní, vnější a vnitřní nohou v rytmu přeměnného kroku s obratem o 180° vpravo. V postavení levými boky k sobě podobně naopak. Ukončení víření (vlevo): obyčejným zastavením na konci posledního taktu písně nebo podběhnutím dívky pod upaženou levici chlapce, kterého oběhne zadem až na své místo po jeho pravici.

iii. Individuální projev chlapce a dívky. Dívka se otáčí na místě vpravo přešlapováním z nohy na nohu. Vykračuje pravá noha (vytočena špicí zevnitř). Ve druhé době taktu přešlápne s otočením o 180° (v první době se otočila rovněž o 180° vpravo). Našlapuje oběma nohama přes přední část chodidla (pata odlepena jen mírně od země). Došlápnutí je měkké, pružné, pata přilne k zemi. Jindy tímto otáčením postupuje po kruhu před tanečníkem. Tanečník postupuje doprava v kroužku proti ní (točí-li se na místě) nebo za ní (postupuje-li po kruhu) různým druhem kroku s potlesky do dlaní. Je to obyčejná zrychlená chůze mírně běhového charakteru (dva kroky v taktu), při každém krátký, úsečný potlesk pravou dlaní do levé. Občas

tříkrát v taktu zadupe v prvních třech osminách p. 1. p. nohou (bez potlesků, paže v gestu v pokrčení vzpažmo). Nebo ji obchází poskočně s potleskem na začátku poskoku atp.

Hudba přehrává nářev jedenkrát až dvakrát. V rámci této přehrávky může dvojice vystřídat obě figury v uvedeném pořadí.

V závěru se zahraje dohrávka, při které dvojice víří vpravo a nakonec tanečník tanečnici vyzvedne.

Poznámky ke krokům a figurám:

Přenášení váhy těla při zpěvu se někdy provádí přísunně (viz popis) nebo chodidla obou nohou zůstávají na místě a váha těla se přenesení zhpem, počínajícím mírným nadnesením v kolenou. Tanečník někdy pokrčuje kolena.

Taneční skladba:

Tanec začínala jedna dvojice, která si předplatila tanec. Ostatní se jako v jiných případech (Lužná, Jasenka, Jasenná atp.) připojovali po první sloce.

Po zpěvu začínal tanec vířením oboustranným, po němž následoval samostatný taneční projev tanečníka a tanečnice. Po vyzpívání a vytančení zvolené písně, popřípadě ještě některé další, hudba zahraje dohrávku a tím tanec končí.

Tančili: František Hrabina (1931) a Ludmila Hrabinová (1932), hrála muzika souboru Slavíček ze Slavičina ve složení primáš František Staněk (1951), obligátní housle Petr Unzeitig (1964), housle terc Jaroslava Staňková (1949), housle kontr Jindřich Vaněk (1953), violový kontr Libor Juřík (1975), kontrabas Milan Bárta (1951) a cimbál Jaroslav Saňák (1937).

C.2 TOČENÁ Z NEDAŠOVA (1:57.09)

První provedení

The image shows a musical score for a song. It consists of two staves of music in G major (one sharp) and 2/4 time. The tempo is marked 'Rychle' (Fast). The lyrics are written below the notes. The first staff ends with a double bar line and repeat dots. The second staff continues the melody and lyrics.

Rychle

My-ná - ňi, my - ná - ňi, proč vy ne-me - le-te, proč vy si vo-

děnký od hor ne - ve - de - te.
/ ne - be - re - te. /

2. My si ji neberem, my ji máme dosti,
šak ona nám teče od hor do sytosti.
3. Voděnka nám teče, kola sa točija,
múka už je namletá, buchty sa mastija.

Dohrávka stejná jako u točené ze Študlova (C.1).

Tančí dvojice před muzikou v postavení a držení jako u študlovské točené.

I. Zpěv taneční písně. Přenášení váhy těla s přikročením druhé nohy nebo zhupem - chodidla na místě. Spojené paže kmih v lichých taktech vpřed, v sudých vzad.

II. Víření vpravo a vlevo kolem společné osy. Držení stejné jako u točené ze Študlova. Krok víření: charakteru rychlejší chůze, s mírným akcentem na výkročnou nohu (vnitřní). Koleno však nepovoluje. V taktu dva kroky: vnitřní a vnější nohou. Otáčení není příliš rychlé (asi ve čtyřech taktech jednou kolem). Změna směru přešlapem nebo přetočením na vnitřní noze, druhá noha dokročí k noze výkročné ve druhé době taktu.

III. Individuální projev: dívka se točí na místě vpravo přešlapováním z nohy na nohu, ruce připaženy. Otáčení je klidnější. Tanečník ji obchází protisměrně (proti hodinovým ručičkám) dvěma rychlejšími kroky v taktu a při prvním vždy tleskne do dlaní - pravou shora do levé. První krok je s mírným akcentem.

Taneční skladba.

Proti Študlovu, kde je možno tančit v rámci jedné přehrávky jen víření nebo víření i individuální projev (při méně-taktových písních se musí hrát nápěv písně k tanci dvakrát), je nedašovská točená rozvržena takto:

- a) Zpěv první sloky písně.
- b) Společné víření vpravo i vlevo (vykračuje buď vždy vnitřní noha nebo některý tanečník při víření vpravo vykročí vnitřní - pravou, při víření vlevo vnější - opět pravou. (Hudba přehrává nápěv jedenkrát.)
- c) Zpěv druhé sloky písně
- d) Individuální projev - viz popis. (Hudba přehrává nápěv jedenkrát).

Jsou-li další sloky, střídá se opět jednou víření, po druhé individuální projev. Na konec zahraje hudba dohrávku (viz.

Študlov). Dvojice víří až do konce střídavě vpravo a vlevo. Na konec se dvojice zastaví.

Poznámka: V sousední Nedašově Lhotě se provedla změna směru víření odrazem z pravé (vnitřní nohy) a obratem s dopadem na obě nohy mírně roznožmo, kolena pokrčena. Tanečnice se otáčí obvykle.

Ve třetí - individuální části tance se mohly tanečnice střídat. Dívka se při samostatném točení přitočila k jinému tanečníkovi. Někdy se k jednomu tanečníkovi přitočily dvě tanečnice. On se pak s nimi chytil do kolečka za ruce vzadu křížem a točil se s nimi stejným krokem jako u víření dvojice: při mírném natočení pravými boky do středu kroužku pravou nohou, při natočení levými boky levou.

V závěru tance při dohrávce může tanečník tanečnici vyzvednout.

Tančil představitel starší generace František Novák (1922) a Jarmila Stavinohová (1957), hrála muzika jako v C.1.

Druhé provedení (1:58.48)

2. Už sem propil všecko, aj z konička kšíru,
nemožu zaponjet svoju rozlomiťú.
3. Už sem propil všecko, aj volečka v jařmě
aj tu košulenu, cos viděla na mje.

Tančí dvojice v postavení a držení jako v prvním provedení točené z Nedašova.

I. Zpěv taneční písně

Dvojice přenáší váhu těla přísunně nebo přikračovaně. Spojené paže doprovázejí kmihy vpřed a vzad s mírným natáčením od sebe (směrem vpřed) a k sobě (směrem vzad).

II. Společné víření

Provádí se vpravo i vlevo jako v prvním provedení, ale krokem s napadnutím měkce shora na celé chodidlo, noha v kolenně povolí (péruje vahou) na první dobu taktu (vykročí vnitřní). Ve druhé době taktu koleno vnitřní nohy odpéruje nahoru a současně došlápne vnější noha na přední část chodidla. (Někteří tanečníci vykročí vnější nohou, tanečnice vnitřní - správně má vykročit vnitřní oběma směry.) Změna směru se provede přetočením na noze výkročné v první době taktu nebo naznačeným přeměnným krokem. (Držení u víření jako ve Študlově - viz C.1.)

III. Individuální projev

Tanečnice se otáčí na místě stejným přičapovaným krokem jako u víření. Při otáčení doprava vykračuje s pokrčením pravá noha. V polovině nápěvu nebo na konci nápěvové fráze se začíná točit doleva, vykračuje levá noha. Tanečník postupuje vždy protisměrně. Když se dívka otáčí doprava, pohybuje se ve směru hodinových ručiček, při otáčce doleva naopak. Směr mění oba současně.

Krok tanečníka: krok poskočný (jeden v taktu), druhá noha krčí přednožmo. Při poskoku na začátku potlesk pravou dlaní shora do levé. Na první dobu taktu vykročí, na druhou poskok nebo podtrh chodidla druhé nohy. Někdy začíná na první dobu podtrhem chodidla nohy výkročné. Na druhou dobu pak následuje druhou nohou krok vpřed. Může používat i jiných kroků.

Taneční skladba

- a) Zpěv první sloky. Přenášení váhy těla s výkyvy paží.
- b) Víření vpravo a vlevo. Nápěv se přehrává jedenkrát.
- c) Zpěv druhé sloky.
- d) Individuální projev. Nápěv se přehrává jedenkrát.

Po dalších slokách se pak střídá jednou víření, jednou individuální projev. Dohra (stejná jako ve Študlově, viz C.1.), Víření oběma směry a zvednutí dívky v závěru.

Tančili představitelé mladší generace František Holba (1952) a Františka Holbová (1954). Hrála muzika jako v C.1.

C.3. TOČENÁ Z POPOVA

(2:02.25)

1. píseň

Rychle

Ja, dyž tys ňa ne-chtě-la, ja, mělas mně po - vě-děť,
že tvo - je čé - mé o - či

1.

2.

ej, nechcú na mňa ne-děť

2. Ja, dyž tys ňa nechtěla, ej, mělas nezačínat',
a ze mňa sa, cérečko, ej, ze mňa nevysmívať.
3. Ja, dyž tys ňa nechtěla, ej, co sem já tebe chtěl,
ej, už sem já, cérečko, ej, na tebe zapomněl.

2. píseň

Rychle

1 Já mám ko-si-čku na-ko-va-nú, já mám kosičku do-brú,
o - na ko - sí aj mo-sí, ja - te - li - nku ro-snú.

2. Já mám kosičku nakovanú, já mám kosičku tupú,
ona kosí, aj mosí, jatelinku suchú.

3. píseň

Dohrávka, rychle

1.

2.

Tančí jedna dvojice sólově. Později se mohou připojit další dvojice.

I. Zpěv taneční písně

a) Jako v Nedašově a Študlově (viz C.1. a C.2.). Přenášení váhy těla s výkyvy spojených paží.

b) Dvojice čelem k sobě, držení za pravé ruce, levé připaženy. On levým bokem k muzice, ona pravým. Při zpěvu jednokrokově přešlapují na místě, v lichých taktech s natočením vpřed k muzice (on levou, ona pravou nohou), v sudých opačně.

II. Společné víření.

Vpravo a vlevo krokem s akcentem na vnitřní (výkročné noze), druhá švihem předkračuje ve druhé době taktu. Noha výkročná mírně zvrtně na ploše chodidla (podle informátorů Válka a Josefy Šebákové roz. Žalkové /1874/). Místo zvrtného kroku se otáčeli i krokem s důraznějším nakročením na vnitřní nohu bez pokrčení kolena (koleno je pevné). Druhá noha udělá ve druhé době taktu svižný krok vpřed (našlápne rovněž, ale poněkud lehčeji, na celé chodidlo). Víření se provádí přímo z obvyklého postavení dvojice vedle sebe při zpěvu. Některé dvojice tančí individuální figuru. V tom případě se skládá tanec ze zpěvu, vystřídáního vířením oběma směry. Končí-li vířením doleva, pak podbíhá dívka pod levicí chlapcovou a obíhá jej zadem na své místo. Začíná-li tanec zpěvem v postavení dvojice bokem k muzice, držení za pravé ruce, pak následuje obvykle individuální projev a po něm teprve víření oběma směry.

III. Individuální projev

Tanečnice se otáčí na místě, tanečník kolem ní obchází a "tapušká" do dlaní. Může se otáčet obyčejným přešlapováním doprava i doleva. Mezi otáčením může vložit natáčení přísunným krokem čelem proti tanečníkovi jednou napravo, jednou nalevo (někdy i vícekrát) a pak změni směr otáčení. Totéž může dělat i při postupování otáčením po kruhu (srov. kulaná - viz B.17). Tanečník pak za ní postupuje chůzí (dva kroky v taktu) s potlesky nebo krokem poskočným s potleskem na začátku. Tanečnice při natáčení uchopí po straně sukně a roztáhne je, "ukáže sa tanečníkovi" z jedné i druhé strany, třeba "aj dva razy".

Pak následuje znovu zpěv. Tanečnice se muže ještě jednou i dvakrát otočit okolo tanečníka (předem k levému boku a zadem k jeho pravému boku). Tam buď se dotáčí až do konce zpěvu nebo se zastaví a přenáší s ním jedním nebo druhým způsobem váhu těla anebo pokračuje v obtáčení tanečníka.

Taneční skladba:

Tanečník se postaví před muziku, hodí "do cimbála" a začne zpívat první sloku písně. Zatleská, kývne si na tanečnici, nebo se k ní natočí a přivolá ji. Tanečnice k němu přiběhla nebo se přitočila a obtočila dvakrát kolem dokola proti hodinovým ručičkám. Končila-li píseň, chytili se hned k víření nebo se postavila vpravo vedle něho a chytili se za vnitřní ruce a "hongali" se na místě. K prvnímu tanečníkovi se pak připojili další. Tančí-li se pouze první a druhá část tance (zpěv a víření), končí víření podběhnutím dívky pod levicí chlapce. Nebo se rozvíjí tanec v plné šíři: zpěv, přitočení dívky, hongání na místě, individuální projev na místě nebo s místa (dívka se otáčí oběma směry a vkládá natáčení přísunné jedním i druhým směrem s roztahováním sukni), pak víření atd.

V dohrávce dvojice víří a nakonec tanečník tanečnici vyzdvihne.

Poznámka: Točená z Popova patří k nejstarším typům na Valašsko-kloboucku. Podobně tančili Frant. Žalek (1871-1954) a Marie Strunková ve Štítné 1949.

I. Zpěv vedle sebe, držení za ruce. Přenášeli váhu těla vpřed na vnější a vzad na vnitřní.

II. Víření krokem, muž výrazně se zvrtem na vnitřní noze. Krok vnější nohou s obloukovitým švihem nohy z kyčle. Ona krokem spíše s napadením na vnitřní nohu. Mezi vířením v držení v objetí postupovali mírně vpřed nebo téměř na místě jedním krokem přísunným podle tanečníka vpravo, jedním vlevo.

III. Tanečnice se točila po kruhu. Mezi točením před tanečníkem přísunně jedním i druhým směrem uhýbala. On za ní "podupkával" a tleskal.

Tančili Antonín Chovanec (1966) a Jarmila Stavínková (1957).

Hrála muzika jako v C.1.

C.4 STARÁ UHERSKÁ Z VALAŠSKOKLOBOUCKA
(2:06.18)

První provedení

Z počátku volněji, postupně při dalších opakováních zrychlovat

1. Keď som ja mal dvadcať rokov, mi - lá má, keď som
ja mal dvadcať ro - kov, ej, vo - la - li ma už do lo - su,
ha - ja - re - nka mo - ja.

Tančí dvojice smíšené v rozptylu po celé taneční ploše.

Držení při jednotlivých figurách:

Zpěv taneční písně: dvojice čelem proti sobě, držení za pravé ruce, levé připaženy. Jednokročkové, dvojkročkové kroky vpřed a vzad.

Společná cifra: ve stejném držení.

Individuální projev: dívka se točí na místě, chlapec při ní nebo kolem ní obchází s podupy, poskoky, ciframi a s potlesky.

Společné víření: pravými a levými boky u sebe jako u točené (držení v objetí).

Taneční kroky

Muž při zpěvu na počátku tance čelem k muzice: podřepává, podupává, poskakuje krokem poskočným (jeden v taktu), druhá noha přednožuje dovnitř (vše na místě čelem k hudbě). Též jednokročkové přenášení váhy těla na místě. Gestikulace paží.

Rozcházení dvojice při zpěvu nebo za hry hudeců několika jednokročkovými přísuny (např. čtyřmi) za děvčetem, čtyřmi za chlapcem. (Podobně dvojkročkou.) Přísuny jsou doprovázeny tvrdým pérováním v kolenu (při nakročení dívka pravou nohou, chlapec levou nohou šikmo vpřed, dívka vzad), noha v koleně je napjatá. Při přísunu druhé nohy ve druhé době taktu tvrdý malý podřep v kolenu. Někdy-méně obvykle-dvojice postupuje více přísunnými kroky stranou jedním i druhým směrem.

Společná cifra v postavení čelem proti sobě, držení za pravé ruce:

1.) Oba poskok na levé, druhá se opře patou o zem šikmo zevnitř (1. doba). Poskok na levé, pravá přinoží (2. doba). V dalším taktu naopak.

2.) Poskočně ve dvou taktech na levé, pravá se dotkne země patou šikmo zevnitř, přinožmo, šikmo zevnitř a seskokem stoj snožmo. Totéž naopak opačnými nohama. Možno též provést s vykopnutím druhé nohy do vzduchu, totéž skřižmo atd., a na konec seskok.

3.) 1. doba - poskok na levé, pravá se dotkne skřižmo vpředu země.

2. doba - poskok na levé, pravá se dotkne země šikmo zevnitř. Opakovat v dalším jednom až čtyřech taktech. Totéž opačnou nohou. (Ruce mohou přechytnout.)

Další cifry vznikaly kombinací různých prvků (improvizovaně). Byly prokládány i trojdupem (na konci fráze- ve čtvrtém, osmém atp. taktu).

Individuální projev: tanečnice se otáčí na místě dvěma kroky (přešlapy) v taktu doprava, začne pravá noha (vytočí se špicí zevnitř). Levá noha vtáčí se špicí dovnitř. Ruce připázeny nebo v bok. Tanečník zadupe, zatleská nebo cifruje na místě podobně jako při společné cifře. Někdy touto cifrou obchází děvče podobně jako u točené.

Společné víření: v držení v objetí pravými i levými boky u sebe - viz točená (C.1). Krok jako u točené nedašovské (C.2) s mírným akcentem na výkročnou (vnitřní) nohu. Druhý krok (vnější nohou) je poněkud méně akcentován, koleno mírně vypne.

Taneční skladba

Tanec je volné kompozice. Jednotliví tanečníci řadí k sobě po zpěvu, který je jednak na počátku tance, jednak při odpočinkové (jedno - a dvoukročkové figuře) uprostřed tance, taneční části zcela libovolně, podle okamžitého vnuknutí. Tempo tance se postupně stupňuje. Rozeznávají se celkem tři tempa: poněkud volnější při zpěvu a při rozcházení jedno - nebo dvojkročkou atp. do prostoru. Druhé při jedné z dalších figur (individuální nebo při víření). Při další figuře se pak tempo ještě více zrychlí. Mezi tancem se tempo opět zvolní (při odpočinkové - jednokročkové atp. figuře, doprovázené často zpěvem druhé sloky písně). A pak se znovu rozvíjí tanec obdobně jako prve s eventuální výměnou

figur, při nichž se tempo opět dvakrát zvyšuje. V závěru muže tanečník tanečnici vyzvednout. Tanečnice se opře tanečníkovi o paže nebo ramena, mírně se odrazí (nekrčí nohy) a dopadne zpět na zem.

Zpívají se různé písně novouherského typu, často slovenské (čardáš byl na Valašskokloboucko přinesen ze sezonních prací ze Slovenska - "z Uher" - kam odcházeli Klobučané na žatvu nebo do řepy). Pohybově má spíše ráz točené. V některých případech se jednotlivé figury pevně fixovaly na taneční píseň. Tak ve Študlově na píseň Černá vlna. V prvních čtyřech taktech dvojice v držení za pravé ruce poskakovala na levé noze a druhou střídavě křížila dovnitř s dotekem špičkou země a šikmo zevnitř. Při dalších čtyřech taktech totéž na opačné noze, s výměnou ruky. Ve zbývajících taktech dvojice do poloviny vířila vpravo, od poloviny vlevo.

Tančili: Antonín Chovanec (1966) a Jarmila Stavinohová (1957).
Hrála muzika jako v C.1.

Druhé provedení (2:09.16), též s názvem ČARDÁŠ

Taneční prvky a figury jako u prvního variantu.

Tančili Ivo Rochla (1965) a Markéta Pavlišťíková (1964), hrála muzika souboru Kašava z Lukova u Zlína ve složení jako v B.17.

C.5 PREŠPURSKÁ ŠOTYŠKA Z VALAŠKOKLOBOUCKA
(2:10.27)

Nedašova Lhota

Tančí dvojice smíšené po kruhu čelem proti sobě, chlapec zády do středu. Držení ke kolovému tanci zavřeně.

1. takt: jeden přeměnný krok podle chlapce vlevou stranou. Chlapec vykročí levou, děvče pravou nohou.
2. takt: 1. doba: dvojice se pustí, chlapec pravou, dívka levou rukou a volné ruce založí v bok nebo je nechají spuštěny dolů. Chlapec pravou, dívka levou nohou udělají malý krok zpět s obratem o 45°, chlapec vpravo, dívka vlevo (proti směru původního pohybu).
2. doba: přídup chlapec levou, dívka pravou nohou k noze výkročné tak, že chodidlo nohy přídupávající je asi o půl stopy vysunuto před chodidlo nohy výkročné.
Někteří tanečníci se na 1. dobu odrazí vnitřní nohou (chlapec pravou, dívka levou) a na druhou dobu přídupnou oběma nohama současně nebo skoro současně na zem. Obě chodidla jsou v poloze jako u prvního způsobu.
3. - 4. takt: dvojice odtrhne přídupávající nohu od země, otočí se zpět čelem k sobě a uchopí se znovu ke kolovému tanci a zatočí se dvakrát kolem čtyřmi kroky obkročáku houpavého. Chlapec vykročí levou, dívka pravou nohou.

Pohyby taktů 1. - 4. se opakují po celý tanec.

Tančili František Hrabina (1931) a Ludmila Hrabinová (1932) a Antonín Chovanec (1966) a Jarmila Stavínková (1957). Hrál muzika jako v C.1.

D. VALAŠSKÝ ODZEMEK A OBUŠKOVÝ

(2:11.36)

Odzemek ani obuškový nejsou popisovány pro přílišnou obšírnost. Kresby a popisy jednotlivých cifer jsou v pracích Miloše Kašíka, Bohumila Kosa a ve studii Zdenky Jelínkové Valašský odzemek.

D.1 ODZEMEK I

(2:11.49)

Tančil Luboš Oravec (1934) z Karolinky, hrála muzika souboru Jasénka ze Vsetína ve složení primáš Zdeněk Kašpar (1925), obligátní housle Stanislav Tomanec (1926), housle terc Zdeněk Zmeškal (1958), 1. violový kontr Jan Volčík (1955), 2. violový kontr Jan Both (1942), klarinet Petr Živocký (1965), flétna Břetislav Rokyta (1932), kontrabas Jaroslav Zmeškal (1932) a cimbál Růžena Děcká (1946).

D.2 ODZEMEK II

(2:15.19)

Tančil Zdeněk Platzner (1935) ze Vsetína, hrála muzika jako v D.1.

D.3 ODZEMEK III

(2:18.03)

Tančil Jiří Stanovský (1956) z Bystřice pod Hostýnem, hrála muzika souboru Vsacan ze Vsetína s primášem Pavlem Malíkem (1948) z Bystřice pod Hostýnem ve složení obligátní housle Jiří Kašpar (1962), housle terc Marian Sivera (1939), violový kontr Jan Vetchý (1935), kontrabas Ctirad Bryol (1958) a cimbál Rudolf Magdon (1942).

D.4 ODZEMEK IV

(2:21.50)

Tančil František Růžička (1946) ze Vsetína, hrála muzika jako v D. 3.

D.5 OBUŠKOVÝ I

(2.29.51)

Tančil Aleš Mikulenka (1970) ze Zubří, hrála Gajdošská muzika z Rožnova pod Radhoštěm ve složení primáš Vojtěch Gerla (1963), housle kontr Zita Vinklerová (1965), píšťalka Zdeněk Vala (1963) a gajdy Rostislav Vinkler (1958).

D.6 OBUŠKOVÝ II

(2:33.35)

Tančil Jaromír Šála (1967) z Kašavy, hrála muzika souboru Kašava z Lukova u Zlína ve složení primáš Petr Král (1974), obligátní housle Miroslava Garguláková (1974), housle terc Pavla Jurásková (1975) a Jana Loucká (1974), housle kontr Eva Kočíčková (1974), vilový kontr Jan Dudr (1976), klarinety Rostislav Jež (1975) a David Pavlišťík (1972), kontrabas Jiří Straka (1972) a cimbál Martina Fuksová (1972).

D.7 OBUŠKOVÝ III

(2:36.49)

Tančil Svatoslav Válek (1956) z Nového Jičína, hrála muzika souboru Radhošť z Rožnova pod Radhoštěm s primášem Zdeňkem Kašparem (1925) ze souboru Jasénka ze Vsetína ve složení housle terc Jan Coufal (1948), housle kontr Vladimír Štrunc st. (1929), klarinet Jaromír Cáb (1953), kontrabas Martin Bařina (1963) a cimbál Libuše Kramerová (1950).

D.8 OBUŠKOVÝ IV

(2:39.06)

Tančil Jaroslav Jurajda (1953) z Rožnova pod Radhoštěm, hrála muzika souboru Radhošť z Rožnova pod Radhoštěm ve složení primáš Jaromír Štrunc (1932), housle terc Jan Coufal (1948) a Vladimír Štrunc ml. (1964), housle kontr Vladimír Štrunc st. (1929), klarinet Jaromír Cáb (1953), kontrabas Martin Bařina (1963) a cimbál Libuše Kramerová (1950).

D.9 OBUŠKOVÝ V
(2:42.38)

Tančil Pavel Tomeček (1963) ze Vsetína, hrála muzika jako
v D.3.

D.10 OBUŠKOVÝ VI
(2:46.07)

Tančil Roman Martinek (1972) ze Vsetína, hrála muzika jako
v D.7

LITERATURA:

- Bartoš, František*, Nové národní písně moravské s nápěvy do textu vřaděnými, Brno 1882 (citace pod zkratkou B I.).
- Genserová, Vlasta*, Lidové tance z Trojanovic. Nový Jičín 1991.
- Jelínková, Zdenka*, Dětské taneční hry z Valašska, Vsetín 1976, II. vydání Gottwaldov 1985.
- Figurální tance a taneční hry. Točivé tance. Obřadní tance. Tance na Valašskokloboucku. In: Vetterl, Karel, Lidové písně a tance z Valašskokloboucka II. Praha 1960, s. 308n, 354n a 360n.
- Figurální tance z Valašskokloboucka. Gottwaldov 1977.
- Kůlaná. Praha 1978.
- Lidové tance na Valašsku, Dolina Urgatina 5, 1951, s. 8n.
- Lidové tance z Fryštácka. Lidová tvořivost 8, 1957, s. 182n.
- Lidové tance z Ostraty (Dolní Vsi u Fryštáku). Podřevnicko 2, 1968, s. 29n.
- Lidové tance Podřevnicka, Podřevnicko 1, 1967, s. 43n.
- Lidové tance Podřevnicka. Gottwaldov (1978).
- Lidové tance z Rožnovska. Gottwaldov 1977.
- Lidové tance z Rusavy. Brno 1967. II. vydání pod názvem Tance z Rusavy, Gottwaldov 1988.
- Lidové tance z Vizovicka I. Gottwaldov 1984.
- Lidové tance ze Vsacka I. Valašská Polanka, Lužná, Neratov. Vsetín (1991).
- Lidový tanec na Valašsku. Přednáška pro účastníky studia valašského tance, Vsetín-Rožnov p. R. 1990-1992. Vsetín 1990.
- Lidový tanec na Valašsku I. Valašský odzemek. In: Zpravodaj Okresního vlastivědného muzea. Vsetín, srpen 1990, s. 25n.
- Lidový tanec na Valašsku II. Tance točivé. In: Zpravodaj Okresního vlastivědného muzea. Vsetín, květen 1992, s. 32n.
- Na okraj lidových písní a tanců. In: Naše Valašsko 14, 1951, s. 44n.
- Rusavské křížáky. In: Valašsko 7, 1958, s. 121n.
- Tanec Alexandr na Fryštácku. In: Podřevnicko 3, 1969, č. 1-2, s. 54n.
- Tanec hanácká a jeho druhy a formy na území Moravy. In: Živý odkaz Karla Vetterla. Sborník referátů ze symposia u příležitosti nedožitých 95. narozenin. Brno 1994 (v tisku).
- Točená-valaská z Jasenky. In: Zpravodaj III, Strážnice (1963), s. (4n).

- Točivé tance. Zvláštní otisk Národopisného sborníku KVÚ I. - 1959. Gottwaldov 1959. (Přetištěno in: Lidová kultura východní Moravy I. Gottwaldov 1960, s. 103n.)
- Točivé tance na východní Moravě a ve Slezsku a jejich charakteristika. Vztah k sousedním oblastem. In: Antológia východoslovenského folklóru. Sborník referátů ze sympózia o točivých tancích v Prešově 20.-22.11.1992. Košice 1993 (v tisku).
- Valaská z Lužné. In: Valašsko 6, 1957, s. 40n.
- Valaská z Rusavy. In: Valašsko 4, 1955, s. 57n.
- Valašské lidové tance. Praha 1954.
- Valašské lidové hry. In: Naše Valašsko 14, 1951, s. 125n.
- Valašský odzemek. Gottwaldov 1979.
- Z tanečních zápisů Leoše Janáčka (Jasenice u Val. Meziříčí). In: Lidová tvořivost 6, 1955, s. 115n a 137. Spolu s R. Kubešem.
- Zatáčaný. Praha 1975.
- Zbojnické tance na Moravě a ve Slezsku. In: Slovenský národopis 36, 1988, s. 509n.
- Kašlík, Miloš*, Metlový. In: Naše Valašsko 5, 1939, s. 29n.
- Kašlík, Miloš*, Obuškový. In: Naše Valašsko 4, 1937-38, s. 77n a 224.
- Kašlík, Miloš*, Valaský. In: Naše Valašsko 5, 1939, s. 107n.
- Kašlík, Miloš*, Valašský odzemek. In: Naše Valašsko 5, 1939, s. 107n.
- Kašlík, Miloš*, Valašský odzemek. In: Naše Valašsko 1, 1929-30, s. 120n a 152.
- Kos, Bohumil*, Figury s valašskou (obuškem). In: Kos, Bohumil a Struska, František, Mužské lidové tance, Praha 1953, s. 56n.
- Kos, Bohumil*, Valašský odzemek. In: Kos, Bohumil a Struska, František, Mužské lidové tance. Praha 1953, s. 41n.
- Ország-Vranecký, Joža*, A měl sem já písčalenku. Ostrava 1963.
- Ország-Vranecký, Joža*, Tance z Nového Hrozenkova na Valašsku. Praha 1957.

ABECEDNÍ SEZNAM TANCŮ

	číslo na kasetě	čas	strana
Aj, za tú našú stodolenkú z V. Karlovic	B.4	0:44.36	34
Bukovinka (bukovina) - Křižáky z Rusavy	B.13	1:15.22	54
Čardáš - Stará uherská, z Valašskokloboucka, druhé provedení	C.4	2:09.16	88
Černá vlna z V. Karlovic	B.3	0:43.08	
Dyž sem šel do Frenštata - Tkalčovský z Trojanovic	A.1	0:00.57	6
Gúlaná s maďarou ze Zlínska	B.17	1:25.48	60
Hanácká z Vizovicka	B.22	1:46.33	72
Holáň z Rusavy	B.15	1:23.10	58
Holešovská mazurka z Trojanovic	A.4	0:09.50	11
Huláň - Kozulenka s huláněm z N. Hrozenkova	B.8	0:52.01	40
Husár z Hutiska	A.13	0:31.59	24
Já mám nový kožuch - Kožuch z Trojanovic	A.3	0:04.17	7
Kačenka (vyhazovaný) z Valašskomeziříčska	A.16	0:35.41	28
Káčer - Zbojnický s káčerem z N. Hrozenkova	B.5	0:47.25	35
Kohut (Spadla do jamy) z Trojanovic	A.2	0:01.51	7
Konopě z Jasenné	B.19	1:42.10	69
Kotolion - Křižáky z Rusavy	B.13	1:15.22	54
Kozulenka - Kozulenka s huláněm z N. Hrozenkova	B.8	0:52.01	40
Kožuch (Já mám nový kožuch) z Trojanovic	A.3	0:04.17	8
Křižáky z Rusavy: podvlékačka, kotolion, bukovinka (bukovina)	B.13	1:15.22	54
Laštovička z Rusavy	B.14	1:20.16	57
Lístek z javora z N. Hrozenkova	B.7	0:51.10	39
Maďara - Gúlaná s maďarou ze Zlínska	B.17	1:25.48	60
Malý křižák - Tkalčovský křižák z N. Hrozenkova	B.9	0:53.38	41
Obuškový	D.5	2:29.51	91
	D.6	2:33.35	91
	D.7	2:36.49	91
	D.8	2:39.06	91
	D.9	2:42.38	92
	D.10	2:46.07	92
Odzemek	D.1	2:11.49	90
	D.2	2:15.19	90
	D.3	2:18.03	90
	D.4	2:21.50	90
Pilky z Rožnova p. R.	A.8	0:24.09	18
Podvlékačka - Křižáky z Rusavy	B.13	1:15.22	54

Požehnaný z Hutiska	A.12	0:30:36	23
Požehnaný z Rožnova p. R.	A.10	0:27.44	21
Požehnaný z Vidče	A.11	0:29.12	22
Prešpurská šotyška z Valašskokloboucka	C.5	2:10.27	89
Raubčíček z Rusavy	B.16	1:24.42	59
Ruská polka z Hutiska	A.15	0:34.11	26
Spadla do jamy - Kohut z Trojanovic	A.2	0:01.51	7
Stará uherská z Valašskokloboucka	C.4	2:06.18	86
Stará uherská (čardáš) z Valašskokloboucka	C.4	2:09.16	88
Šantavý z Rožnova p. R.	A.7	0:22.43	17
Šindelový (šindelářský) z Hutiska	A.14	0:33.05	25
Šotyska z V. Karlovic	B.2	0:40.57	31
Šotyska (šotys) z Jasenné	B.21	1:45.07	71
Špata z Jasenné	B.20	1:43.38	70
Šubry z Rožnova p. R.	A.9	0:25.36	20
Tkalčovský (Dyž sem šel do Frenštata) z Trojanovic	A.1	0:00.57	6
Tkalčovský křižák (malý křižák) z N. Hrozenkova	B.9	0:53.38	41
Točená z Nedašova	C.2	1:57.09	79
Točená z Popova	C.3	2:02.25	83
Točená ze Študlova	C.1	1:53.39	
Točená - valaská z Jasenné	B.18	1:38.07	66
Valaská z Jasenky	B.10	0:55.32	43
Valaská z Lužné	B.11	1:02.33	45
Valaská z Rusavy	B.12	1:09.15	49
Valaská - točená z Jasenné	B.18	1:38.07	66
Valaský z Rožnova p. R.	A.5	0:11.52	12
Valašský odzemek a obuškový	D.	2:11.36	90
Vyhazovaný - Kačenka z Valašskomeziříčska	A.16	0:35.41	28
Zajíček z N. Hrozenkova	B.6	0:49.48	37
Zatáčaný z Rožnova p. R.	A.6	0:16.40	15
Zbojnický - Zbojnický s káčerem z Nového Hrozenkova	B.5	0:47.25	35
Zvřtaný z V. Karlovic	B.1	0:36.46	29

This publication contains descriptions of dances, selected from the entire region of Valašsko, in the presentation of interpreters, members of ensembles from Valašsko, and groups of folk song and dance on videocassette, released as the 8th part of an educational and documentary program of folk dance from Czechia, Moravia and Silesia, which should include in these volumes: I. Western Czechia, II. Southern Czechia, III. Eastern Czechia, IV. Central Czechia, V. The Horácko and Dražanská highlands, VI. Haná and Brněnsko, VII. Moravian Slovácko, VIII. Valašsko, IX. Lašsko, and X. Silesia.

Valašsko is a mountainous region in the eastern part of Czechia, near its border with Slovakia, around the city of Vsetín in the center, Valašské Meziříčí, Rožnov pod Radhoštěm, and Frenštát pod Radhoštěm to the north, Zlín, Vizovice and Valašské Klobouky to the south. Adjoining is the ethnographic region of Lašsko and Silesia to the north, Haná to the west, and Moravian Slovácko to the south. The origins of folk culture from Valašsko lie in pastoral culture and much contact with the other pastoral cultures of the Carpathian mountain range.

The videocassette contains dances representing the regions within Valašsko. These regions are: Frenštátsko, Rožnovsko and Valašskomeziříčsko in northern Valašsko, upper, middle and lower Vsacko, Vizovicko, and Zlín in central Valašsko (here also with the autonomous village of Rusava, which came into being in the 16th century, established by the rebel inhabitants of Vsacko and Hostýnský mountains). Southern Valašsko is represented by way of Valašsko-Kloboucko.

During the selection process, attention was paid foremost to 'rotating dances', which belong to the oldest of dances for couples in Valašsko. As this dance is most well-known in northern and central Valašsko, where this style of dance is known as 'valaský' or 'valaská', a member of the immediate family of the pastoral culture of Valašsko. Together with 'odzemek' and its variants with batons (dance part D.), this dance belonged to the mid-19th century for the entertainment and representation of pastoral culture accompanied by bagpipes and whistles or violins and small cembalo. In central and southern Vsacko and in Vizovicko the name 'valaská' can be found alongside the term 'točená' (due to the character of the movements involved), here dance B.18. In Valašskokloboucko,

where the dance was accompanied by 'hudecká' music, we only encounter the term 'točená' (dance C.1, C.2, and C.3).

Vaľaské and the rotating dance are marked by a great wealth of song (in the north these songs are in a 3/4 rhythm; elsewhere in Valašsko in 2/4). The execution of the dance songs is combined with the couple's rhythmic movements. The most marked dance figure is combined spinning in place around a common axis along with a characteristic step, according to which the individual types of rotating dances are differentiated from one another. Neither is the tempo everywhere the same. The further south one goes, the livelier the tempo, although here as well there are some older styles in a freer tempo, (gúlaná, B. 17). A second characteristic figure is the independent display of each dancer (the female revolves in place or describing circles, and the male then follows her with his own display of movements). Some types of rotating dances were modified by other influences; like, for example, the 'hanácká' dance from Vizovicko (B. 22) in 3/4 rhythm. Similar to the vaľaský of northern Valašsko, named 'starodávny' (old-time) by L. Janáček, the hanácká also has a polonaise part where the couple walks, or promenades, as in the Silesian 'tančec' and 'povulny' dances.

The majority of the remaining dances in our selection constitute the so-called 'figure dances' based upon one style of dance song, with a steady phrase of individual dance figures accompanying the musical motifs of the song. They are mostly of more recent origin, and didn't begin to spread to Valašsko until the 30's or even until the second half of the last century.

Besides distinct and specific movements and figures (e.g. the work of stylistic craftsmanship, but also a whole series of further movements), represented amongst them are all of the usual steps of circular dances (polka, 'třasák', waltz, 'sousedská', mazurka, but also 'obkročák', even in some forms, e.g. in the valašsko's 'swing' or the 'šlapák' or 'hopkaná'), which infiltrated into Valašsko partly from Czechia, and partly from Silesia and Poland.

The number of these dances reaches, in some areas of Valašsko, up to a few dozen - sometimes even more, up to 100 (Frenštátsko), and less towards the south.

As the selection of dance steps and elements forms several movement groups, so the themes form certain thematic areas. Some types are specific to a particular region. For example, in northern and central Valašsko it is (similarly in neighboring

Lašsko and even in Silesia) the 'požehnaný' dance (triple form, A. 10, A.11, and A.12), 'pilky' (A.8), 'šubry' (A.9), and 'sviňák' (couple forms), but also the russian polka (A. 15) and 'husár' (A. 13). Different kinds of 'křížák' (cross) dances are also abundantly represented (B. 19, B. 13), 'kožuch' (A.3) and many 'řadové' (line) dances - 'zbojnický' (B.5), 'kozulenka' and 'hulán' or actually 'kalamajka' and 'hulán' (B. 8), and others. The 'černá vlna' (black wool) is a figural domestic dance with a hint of 'odzemek' - like dancer figures (B. 3). Lastly, there is a whole series of rotating dances, such as the 'raubčíček' from Rusava (named after the song, B. 16), danced with a soft 'třasák' from Rusava, inserted in regular intervals with movements of a free leg. Many of the figural dances are spread all over the area of the Czech Republic, although the dances of each region have their own particular flavor, as is the case with the 'šotyška' (B.2, B. 12).

Many figural dances originated on the musical model of the rotating dances, sometimes even molding certain of their movements (the 'konopě' in Jasenná - B. 19, 'stodolenka' in Velká Karlovice - B.4, 'zbojnický' in Nový Hrozenkov - B. 5, 'zatáčaný' in Rožnov - A.6). Finally, other old dance forms are hidden in some of the figural dances (e.g. 'zajíček' from Nový Hrozenkov, B.6, which originated on the basis of the music and movements of 'slámkový' - hay - dance, in which dancers jump over bunches of hay). We must also mention dancing dexterity and special abilities - in our selection represented by 'šindelový' from Hutisko (A.14) characterized by jumping movements.

Dance in Valašsko was usually accompanied by song, and not only in the case of rotating dances, but also in the case of all figural dances with texts. Dance, music and poetic text here formed a unified, logical whole. The text of the song often evokes the dance atmosphere - be it emotively or thematically. For a folk dancer, only the fusion of all three aspects in a dance fulfilled the true sense of the dance and offered him or her a full experience. In the case of collective or group dances (dances of three individuals, circle dances, in cross-dances or line-dances), like in the case of rotating dances, singing was a display of friendship and entertainment.

We are here describing the dances simply, without presenting all the details - especially in the case of rotating dances, in which case we provide only a general description. The 'odzemek and obuškový' men's dances (part D.), which would complete the overview of dances from Valašsko, are not descri-

bed at all due to their involvedness. The main guidance in exercising all of the dances will be in combination with the visual images on the videocassette.

The dances in this publication are ordered according to the same alfa - numerical system on the videocassette. The time each dance begins (from the beginning of the program) is displayed under the title, in parentheses, in the order: hour - minute-second. Dales displayed in parentheses after the name of the interpreter designate his/her date of birth.

Each dance is accompanied by music in typical instrumentation: 'gajdošská' music (D.5), 'hudecká' music (B.12) and cembalo music (in the remaining cases).

Attention was also given to regional variations of costume (Valašské Klobouky - C.1, C.3, C.4 first instance, C.5, Nedašov - C.2, Rožnov - A.5 to A. 11, Lukov and Kašava - B.22, C.4 second instance) and general dress.

Brno, October 28, 1992

Zdenka Jelínková

Cette publication contient une description des danses choisies de toute la région appelée Valachie (Valašsko) enregistrées dans l'interprétation populaire et celle des ensembles et groupes de chansons et de danses populaires. La cassette vidéo constitue la VIIIe partie du programme instructif et documentaire intitulé "Danses populaires de la Bohême, de la Moravie et de la Silésie" qui couvrira tout le territoire de la République tchèque et comportera les parties suivantes: I. Bohême de l'Ouest, II. Bohême du Sud, III. Bohême de l'Est, IV. Bohême centrale, V. Horácko et le Plateau Dražanská, VI. Région de la Haná et de Brno, VII. Moravské Slovácko, VIII. Valašsko, IX. Lašsko, X. Silésie.

La Valachie est une région montagneuse à l'extrémité Est de la République tchèque, aux confins de la République Slovaque, couvrant le territoire autour des villes de Vsetín dans son centre, de Valašské Meziříčí, de Rožnov pod Radhoštěm et de Frenštát pod Radhoštěm au Nord, de Zlín, de Vizovice et de Valašské Klobouky au Sud. Elle est voisine des régions ethnographiques de Lašsko et de Silésie au Nord, la Haná à l'Ouest et le Moravské Slovácko au Sud. La culture populaire de la Valachie est, dans son fond, une culture de bergers, ressemblant par beaucoup de côtés aux autres cultures similaires du massif montagneux des Carpathes.

La vidéocassette présente les danses de toutes les sous-régions de la Valachie: Le Frenštátsko, le Rožnovsko et le Valašskomeziříčsko dans le Nord de la Valachie, le Bas-Vsacko, le Haut-Vsacko, le Vsacko central et la région de Vizovice et de Zlín dans son centre où se trouve aussi la commune folkloriquement indépendante de Rusava dont les origines remontent au XVIe siècle quand les habitants rebelles de Vsacko (montagnes de Hostýn) l'ont occupée. La Valachie du Sud est représentée par la sous-région de Valašskokloboucko.

Notre choix de danses a mis l'accent surtout sur les danses tournantes qui, exécutées en couple, appartiennent parmi les plus anciennes de la région. Comme aussi leur appellation en Valachie du Nord et en Valachie centrale l'indique (valaský ou valaská - danses A - 5, B - 10, B - 12), elles étaient étroitement liées à la culture des bergers. Avec les danses appelées "odzemek" et "danse des gourdins" (partie D), jusqu'à la moitié du XIXe siècle elles ont fait partie des distractions et de la représentation des bergers, avec l'accompagnement musical des cornemuses, des fifres, des violons ou bien d'un petit cymbalum.

Au Vsacko central, du Sud et dans la région de Vizovice, nous trouvons à côté de l'appellation "valaská" le nom de "točená" (reproduisant le mouvement tournant) - danse B.18. Dans la région de Valašské Klobouky où la danse était accompagnée d'une petite musique de ménestriers, elle porte uniquement le nom de "točená" (danses C.1, C.2 et C.3).

Toutes les danses de cette catégorie se font remarquer par une grande richesse de chansons qui les accompagnent (dans le Nord ce sont les chansons dans la mesure trois-quatre, ailleurs en Valachie en deux-quatre). Ces chansons sont accompagnées de mouvements en couple suivant un rythme précis. La figure de danse principale est le tourbillonnement du couple sur place autour d'un même axe; ce couple exécute des pas caractéristiques qui sont différents d'une danse à l'autre. Le rythme non plus n'est pas toujours le même. Plus on va vers le Sud, plus il est vif; cependant, même dans cette catégorie, certaines danses plus anciennes sont exécutées au rythme ralenti ("gúlaná", B.17). La deuxième figure caractéristique est la danse indépendante du danseur et de la danseuse (la fille tourne sur place ou en suivant le périmètre d'un cercle et le danseur la suit en exécutant des mouvements supplémentaires). Certaines catégories de danses "tournantes" subissent d'autres influences, p. ex. la "hanácká" de la région de Vizovice (B.22) exécutée en trois-quatre. De même que la "valaská" de la Valachie du Nord appelée par L. Janáček la "très ancienne", la "hanácká" comporte une partie exécutée en polonaise, avec une promenade des couples typique des danses silésiennes "taněc" et "povulny".

La plupart des autres danses par nous choisies sont les danses appelées "danses figuratives", exécutées sur un seul air de chanson et ayant une structure fixe des figures de danse par rapport à la mélodie de la chanson. Ces danses sont dans leur majorité d'origine plus récente, apparues en Valachie après les années 30 du siècle passé, voire même dans sa deuxième moitié.

A part les mouvements et les figures spécifiques (p. ex. la stylisation du travail des artisans et une série d'autres mouvements), elles assimilent tous les pas courants des rondes (pas de polka, de třásák, de valse, de sousedská, de mazurka, de obkročák - dans leurs différentes variations (švihák, šlapák, hopkaný) qui ont pénétré en Valachie en provenance, d'une part, de la Bohême, de l'autre de la Silésie et de la Pologne.

Le nombre de ces danses atteint plusieurs dizaines dans certaines parties de la Valachie, parfois même plus d'une centaine (la région de Frenštát); vers le Sud, leur nombre diminue.

Par le choix des pas de danse et des autres éléments de mouvement, elles se divisent en plusieurs groupes, par le choix des sujets en plusieurs ensembles thématiques; certains genres ont même des caractéristiques régionales très marquées. En Valachie centrale et en Valachie du Nord p. ex., ce sont - aussi bien qu'au Lašsko voisin et même en Silésie - les danses "požehnaný" (dansée à trois, A.10, A.11 et A.12), "pilky" (A.8), "šubry" (A.9) et "sviňák" (dansées en couple), mais aussi la "polka russe" et le "husár" (A.13). On peut également noter une présence importante de danses comprises sous les noms de "křižáci" (B.19, B.13), "kožuchy" (A.3), ainsi que de nombreuses danses exécutées en ligne - "zbojnický" (B.5), "kozulenka" a "hulán" (B.8) et autres. Une danse figurative de ce pays où la figuration du danseur rappelle le "odzemek", est aussi la "černá vlna" (B.3), Il y a enfin une série de rondes, comme le "raubiček" de Rusava (appelé ainsi selon la chanson qui l'accompagne, B.16), exécuté en mouvements mous et secouants interrompus en intervalles réguliers de figures de la jambe libre.

Plusieurs danses figuratives sont courantes sur tout le territoire de la République tchèque, mais partout elles ont leurs caractéristiques bien particulières selon la région comme c'est le cas des "šotyšky" (B.2, B.21).

Beaucoup de danses figuratives sont issues du modèle musical des rondes, parfois en adaptant aussi leurs mouvements ("konopě" de Jasenná - B.19, "stodolenka" de Velké Pavlovice - B.4, "zbojnický" de Nový Hrozenkov - B.5, "zatáčaný" de Rožnov - A.6). Certaines d'entre elles recèlent enfin d'autres créations et formes de danses anciennes (p. ex. "zajíček" de Nový Hrozenkov - B.6, qui a adopté la trame musicale et les mouvements des danses à la paille où les danseurs sautaient les pailles croisées). Il faut aussi mentionner les danses demandant une prouesse physique et des facultés particulières qui sont représentées dans notre choix par la danse "šindelový" de Hutisko (A.14) pendant l'exécution de laquelle l'on saute les bardeaux ou passe au-dessous.

Dans leur majorité, les danses de la Valachie étaient accompagnées de chant: aussi bien les danses tournantes que toutes les danses figuratives s'appuyant sur la parole. La danse, la musique et les paroles poétiques formaient une unité, un ensemble logique. A savoir que les paroles de la chanson engageaient l'ambiance émotionnelle et thématique de la danse. Pour le danseur populaire, seule une danse qui avait toutes ces trois composantes trouvait son vrai accomplissement et lui procurait une profonde émotion. En ce qui concerne les danses

collectives (à trois, en cercle, en position croisée ou en lignes) et aussi les danses tournantes, le chant symbolisait la convivialité et le divertissement.

Nous nous bornons volontairement ici à une description simple, sans détails superflus. Surtout les danses tournantes sont présentées dans leurs caractéristiques générales. Nous ne donnons pas, à cause d'une trop grande ampleur du sujet, une description des danses d'hommes "odzemek" et "danse des gourdins" (partie D) qui complètent le tableau des danses de la Valachie. Pour étudier et apprendre toutes les danses, on s'appuiera surtout, à part notre matériel, sur l'enregistrement vidéo.

L'ordre des danses dans cette publication suit le même ordre alphabétique et numéral que sur la cassette vidéo. Sous le titre nous indiquons entre parenthèses le début de la danse sur la cassette vidéo, compté à partir du début du programme, dans l'ordre: heure - minute - seconde. L'année mentionnée entre parenthèses après le nom de l'interprète indique l'année de naissance de celui-ci.

Les danses sont accompagnées de musique, dans une distribution typique d'instruments: musiques "gajdošská (D.5)", "ménétriers (B.12)", "cymbalum" (tous les autres cas).

Nous avons pris également un grand soin de l'habillement (costumes folkloriques) et de ses variantes locales (Valašské Klobouky - C.1, C.3, C.4 première exécution, C.5, Nedašov - C.2, Rožnov - de A.5 à A.11, Lukov a Kašava - B.22, C.4 deuxième exécution) ainsi que de l'arrangement esthétique de l'ensemble.

Brno, le 28 octobre 1992

Zdenka Jelínková

Diese Publikation beinhaltet Beschreibungen der ausgewählten Tänze aus dem ganzen Gebiet der Walachei, die in der Interpretation der Volkskünstler und Mitglieder der walachischen Ensembles und Gruppen der Volkslieder und Tänze auf eine Videokassette aufgenommen wurden, die als VIII. Teil des Dokumentar- und Lehrprogramms Volkstänze aus Böhmen, Mähren und Schlesien erscheint. Dieses Programm soll das Gebiet der Tschechischen Republik in diesen Folgen umfassen: I. Westböhmen, II. Südböhmen, III. Ostböhmen, IV. Mittelböhmen, V. Horácko - Hochland und Dražanská vysočina, VI. Haná a Brněnsko (Hanna und Brünns Umgebung), VII. Moravské Slovácko (die Mährisch Slowakei), VIII. Walachei, IX. Lašsko (Lachen), X. Schlesien.

Die Walachei ist eine gebirgige Landschaft im Osten der Tschechischen Republik, an der Grenze mit der Slowakischen Republik, um die Städte Vsetín in der Mitte, Valašské Meziříčí, Rožnov pod Radhoštěm und Frenštát pod Radhoštěm im Norden, Zlín, Vizovice und Valašské Klobouky im Süden. Sie grenzt an ethnographische Gebiete Lachen und Schlesien im Norden, Hanna im Westen und Mährische Slowakei im Süden. Die Volkskultur der Walachei ist im wesentlichen eine Hirtenkultur und hat viele Zusammenhänge zu anderen Hirtenkulturen des Gebirgsmassivs Karpaten.

Auf der Videokassette sind alle Untergebiete der Walachei in Tänzen aufgenommen. Das heisst Umgebung der Städte Frenštát, Rožnov und Valašské Meziříčí im der Nordwalachei, Ober-, Mittel- und Niedervsacko mit der Umgebung von Vizovice und Zlín in der Mittelwalachei, hier mit dem selbstständigen Dorf Rusava, das im 16. Jh. durch Besatzung der rebellischen Bevölkerung aus Vsacko in Hostýnské hory entstand. Die Südwalachei ist mit der Umgebung von Valašské Klobouky vertreten.

Bei der Auswahl der Tänze wurden vor allem die Drehtänze herorgehoben, die zu den ältesten Paartänzen in der Walachei gehören. Wie die am öftesten gebrauchte Bezeichnung dieses Tanzes in der Nord- und Mittelwalachei zeigt, wo es diese Tanzart unter der Bezeichnung vaľaský oder vaľaská gibt (Tänze A.5, B.10, B.11, B.12), hing er unmittelbar mit der walachischer Hirtenkultur. Mit odzemek und seiner Variante Tanz mit Knütteln (Tänze in Folge D) gehörte bis in die Mitte des 19. Jh. zur Unterhaltung und Representation der Hirten mit der Musikbegleitung der Dudelsäcke, und Pfeifen oder Geigen und

kleines Zymbals. In Mittel- und Südvtsacko und im Gebiet Vizovice gibt es zusammen mit der Bezeichnung vaľaska auch die Bezeichnung Drehtanz (nach der Bewegungsart), hier ist es der Tanz B.18. Im Gebiet Valašské Klobouky, wo den Tanz eine kleine Spielmannsmusik begleitete, gibt es ausschliesslich die Bezeichnung Drehtanz (Tänze C.1, C.2 und C.3).

Vaľaské und Drehtänze kennzeichnen sich durch grossen Reichtum der Lieder (im Norden im 3/4 Takt, in anderen Gebieten der Walachei im 2/4 Takt). Die Interpretation der Volkslieder verbindet man mit der rhythmischen Bewegung der Paare. Die bedeutendste Tanzfigur ist das gemeinsame Wirbeln des Paares an der Stelle der Drehachse rirnsrum mit dem charakteristischen Schritt, in dem sich die einzelnen Drehtänze unterscheiden. Auch das Tempo ist nicht bei allen Tänzen gleich. Je südlich, desto lebhafter ist das Tempo, jedoch auch hier gibt es bei einigen älteren Tanzarten das Tempo ruhiger gúlaná, B.17). Die andere charakteristische Figur ist eine selbstständige Tanzinterpretation des Tänzers und der Tänzerin (Mädchen dreht sich an der Stelle oder im Kreis und der Tänzer folgt sie mit eigener Tanzäusserung). Einige Arten der Drehtänze wurden von anderen Einflüssen getroffen, wie z. B. hanácká aus Vizovice (B.22) im 3/4 Takt. Ähnlich wie vaľaský in der Nordwalachei, nach L. Janáček starodávný (altertümlich) genannt, hat auch hanácká einen Polonäseteil mit dem Promenieren der Paare, ähnlich wie in Schlesien taněk und povulny.

Die Mehrheit anderer Tänze unserer Auswahl sind sogenannte figurale Tänze, die auf ein Tanzlied getanzt werden, mit festem Zusammenhang dereinzeln Tanzfiguren auf musikalische Motive des Liedes. Es sind insgesamt Tänze der jüngerer Herkunft, die erst nach 30. Jahren oder sogar erst in der 2. Hälfte des letzten Jahrhunderts begannen, in die Walachei einzudringen.

Ausser verschiedenen spezifischen Bewegungen und Figuren (z.B. Stylisation der Handwerkerarbeit und ganze Reihe anderer Bewegungen) sind darin auch übliche Schritte der Rundtänze (Polka, Zittertanz, Walzer, Nachbarntanz, Mazurka, auch umschreitende Tanz sogar in vielfachen Formen, z.B. in Gecktanz oder Švihák oder Šlapák oder im Laufschnittanz) vertreten, die in die Walachei aus Böhmen, Schlesien und Polen kamen.

Die Zahl dieser Tänze erreicht in einigen Gebieten der Walachei einige Zehnten, manchmal sogar mehr als Hundert (im Gebiet von Frenštát), in Richtung Süden nehmen sie ab.

Was die Auswahl der Tanzschritte und Elemente betrifft, bilden sie ein paar Bewegungsgruppen, was die Themen betrifft, bilden sie mehrere Themenkreise, einige davon sind auch dem regionalen Standpunkt ausgeprägt. In der Nord- und Mittelwalachei ist es z.B. (ähnlich wie in Lachen und sogar auch in Schlesien) požehnaný (gesegneter Tanz) - eine Dreiform (A.10, A.11 und A.12), pilky (A.8), šubry (A.9) und sviňák (Zweiformalen), auch russische polka (A.15) und husár (A.13). Ebenso dicht sind auch verschiedenste Arten der Kreutztänze (B.19, B.13), Kožuchs (A.3) und sämtliche Reihentänze - zbojnický (Banditentanz, B.5), kozulenska und hulán, eigentlich kalamajka und hulán (B.8) und andere. Der figurale Tanz mit der Deutung der Figur von odzemek ist auch černá vlna (B.3). Endlich gibt es hier eine Reihe der Tänze mit dem Krescharakter, wie der rusawische raubčiček (nach einem Lied genannt, B.16), der mit dem weichen rusawischen Zittertanz getanzt wird, in regelmässigen Abständen mit Bewegungen des freien Beins durchgelegt. Viele von figuralen Tänzen sind allgemein auf dem ganzen Gebiet der Tschechischen Republik verbreitet, haben aber in verschiedenen Gebieten ihren ausgeprägten Charakter, wie es auch z.B. šotyška (B.2, B.21) ist.

Viele figurale Tänze entstanden nach der musikalischen Vorlage der Drehtänze, manchmal auch nach ihrer Überarbeitung (konopě in Jasenná - B.19, stodolenka in Velké Karlovice - B.4, zbojnický in Nový Hrozenkov - B.5, zatáčaný in Rožnov - A.6). In einigen figuralen Tänzen sind auch andere alte Tanzformen verborgen (z.B. zajíček in Nový Hrozenkov, B.6, der auf dem musikalischen und Bewegungsplan der Strohhalmtänze, die mit überspringen der überkreuzten Strohhalme verbunden waren. Es ist auch nötig, die Tänze zu erwähnen, die sich durch Geschicklichkeit und ausgewöhnlich Fertigkeit kennzeichnen. In unserer Auswahl vertritt diese Art šindelový aus Hutisko (A.14) mit überspringen und unterziehen einer Schindel.

Zu den Tänzen in der Walachei sang man gewöhnlich und zwar nicht nur zu den Drehtänzen, sondern auch zu den figuralen Tänzen mit einem Text. Der Tanz, Musik und der Gedichttext bildeten eine Einheit, logische Gesamtheit. Der Liedertext führte nämlich oft auch emotiell und thematisch die Tanzatmosphäre ein. Für den Volkstänzer bekam der Tant mit allen diesen 3 Elementen erst den richtigen Sinn und konnte ihn völlig erleben. Bei kolektiven Tänzen (Drei-, im Kreis, in der Kreuzstellung oder in der Reihenstellung) sowie bei den Drehtänzen war das Singen eine Äusserung der Geselligkeit und gemeinsamer Unterhaltung.

Die Tänze beschreiben wir nur einfach, ohne alle Details einzuführen. Besonders bei Drehtänzen führen wir nur eine Rahmenbeschreibung ein. Die Männertänze odzemek und obuškový (Teil D), die das Bild der walachischen Tänze ergänzen, beschreiben wir wegen ihrer Ausführlichkeit nicht. Als Hauptleitfaden bei der Einübung aller Tänze sollte die Videokassette mit unserem Material dienen.

Tänze in dieser Publikation sind unter der gleichen alfabetschnummerischen Bezeichnung genauso wie auf der Videokassette. In Klammern unter dem Titel ist der Anfang des Tanzes und zwar in der Reihe Uhr - Minute - Sekunde. Jahreszahlen, die in Klammern hinter dem Namen der Interpreten sind, bezeichnen ihr Geburtsjahr.

Einzelne Tänze begleiten Musikgruppen in der charakteristischen Instrumentalbesetzung: Muzika gajdošská (D.5), hudecká (B.12) und Zymbalmusik (in allen anderen Fällen).

Grosse Sorge wurde auch der Trachtausrüstung gewidmet, den Varianten der Bekleidung in einigen Gebieten (Valašské Klobouky - C.1, C.3, CA erste Ausführung, C.5, Nedašov - C.2, Rožnov - A.5 bis 11, Lukov und Kašava - B.22, C.4 zweite Ausführung) und der ganzen Gefälligkeit.

Brünn, den 28. Oktober 1992

Zdenka Jelínková

OBSAH

	čas na kazetě	strana
Úvod		3
A. Severní Valašsko	0:00.44	6
A.1 Tkalčovský z Trojanovic	0:00.57 ⁶	
A.2 Kohut z Trojanovic	0:01.51	7
A.3 Kožuch z Trojanovic:		
Křížáková forma	0:04.17 ⁸	
Řadová forma	0:07.47	10
A.4 Holešovská mazurka z Trojanovic	0:09.50	11
A.5 Vaľaský z Rožnova pod Radhoštěm	0:11.52	12
A.6 Zatáčaný z Rožnova pod Radhoštěm:		
Sólové provedení	0:16.40	15
Hromadné provedení	0:20.44	16
A.7 Šantavý z Rožnova pod Radhoštěm	0:22.43	17
A.8 Pilky z Rožnova pod Radhoštěm	0:24.09	18
A.9 Šubry z Rožnova pod Radhoštěm:		
Varianta A	0:25.36	20
Varianta B	0:26.36	20
A.10 Požehnaný z Rožnova pod Radhoštěm	0:27.44	21
A.11 Požehnaný z Vidče	0:29.12	22
A.12 Požehnaný z Hutiska	0:30.36	23
A.13 Husár z Hutiska	0:31.59	24
A.14 Šindelový z Hutiska	0:33.05	25
A.15 Ruská polka z Hutiska	0:34.11	26
A.16 Kačenka z Valašskomeziříčska	0:35.41	28
B. Střední Valašsko	0:36.34	29
B.1 Zvrťtaný z Velkých Karlovic	0:36.46	29
B.2 Šotyška z Velkých Karlovic	0:40.57	31
B.3 Černá vlna z Velkých Karlovic	0:43.08	33
B.4 Aj, za tú našú stodolenkú z Velkých Karlovic	0:44.36	34
B.5 Zbojnický s káčerem z N. Hrozenkova: Zbojnický Káčer	0:47.25	35
B.6 Zajíček z Nového Hrozenkova	0:49.48	
B.7 Lísteček z javora z Nového Hrozenkova	0:51.10	39
B.8 Kozulenka s huláněm z N. Hrozenkova: Kozulenka Huláň	0:52.01	40
B.9 Tkalčovský křížák z Nového Hrozenkova	0:53.38	41
B.10 Vaľaská z Jasenky	0:55.32	43
B.11 Vaľaská z Lužné	1:02.33	45
B.12 Vaľaská z Rusavy	1:09.15	49

B.13 Křižáky z Rusavy:	1:15.22	54
Podvlékačka		54
Kotolion		55
Bukovinka		55
B.14 Laštovička z Rusavy	1:20.16	57
B.15 Holán z Rusavy	1:23.10	58
B.16 Raubčíček z Rusavy	1:24.42	59
B.17 Gúlaná s maďarou ze Zlínska:		
Sólové provedení	1:25.48	60
Hromadné provedení	1:31.13	60
B.18 Vaľaská - točená z Jasenné	1:38.07	66
B.19 Konopě z Jasenné	1:42.10	69
B.20 Špata z Jasenné	1:43.38	70
B.21 Šotyška z Jasenné	1:45.07	71
B.22 Hanácká z Vizovicka:		72
Sólové provedení	1:46.33	
Hromadné provedení	1:49.55	
Hanácká I.		
Hanácká II.		
C. Jižní Valašsko	1:53.25	77
C.1 Točená ze Študlova	1:53.39	77
C.2 Točená z Nedašova:		79
První provedení (F. Novák, J. Stavinochová)	1:57.09	79
Druhé provedení (F. a F. Holbovi)	1:58.48	81
C.3 Točená z Popova	2:02.25	83
C.4 Stará uherská z Valašskokloboucka:		86
První provedení (A. Chovanec a J. Stavinochová)	2:06.18	86
Druhé provedení (I. Rochla a M. Pavlíštková)	2:09.16	88
C.5 Prešpurská šotyška z Valašskokloboucka	2:10.27	89
D. Valašský odzemek a obuškový	2:11.36	90
D.1 Odzemek I (L. Oravec)	2:11.49	90
D.2 Odzemek II (Z. Platzer)	2:15.19	90
D.3 Odzemek III (J. Stanovský)	2:18.03	90
D.4 Odzemek IV (F. Růžička)	2:21.50	90
D.5 Obuškový I (A. Mikulenka)	2:29.51	91
D.6 Obuškový II (J. Šála)	2:33.35	91
D.7 Obuškový III (S. Válek)	2:36.49	91
D.8 Obuškový IV (J. Jurajda)	2:39.06	91
D.9 Obuškový V (P. Tomeček)	2:42.38	92
D.10 Obuškový VI (R. Martinek)	2:46.07	92
Literatura		93
Abecední seznam tanců		95
Cizojazyčná resumé		97

LIDOVÉ TANCE Z ČECH, MORAVY A SLEZSKA. Díl VIII.
VALAŠSKO. Popisy tanců ke stejnojmenné videokazetě.
Zpracovala Zdenka Jelínková, vydal Ústav lidové kultury ve
Strážnici ve spolupráci s Informačním a poradenským
střediskem pro místní kulturu, pracoviště ARTAMA v Praze,
redakce Jan Miroslav Krist.

Tisk: LELKA, Dolní Bojanovice

©

1994